

A
KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FŐGIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ
1912—13. TANÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI:
DR. TÓTH GYÖRGY
IGAZGATÓ.

ELSŐ KECSKEMÉTI HIRLAPKIADÓ- ÉS NYOMDARTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA.

A
KEGYES-TANITÓREND
KECSKEMÉTI FŐGIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ
1912—13. TANÉVRŐL.

KÖZZÉTESZI:
DR. TÓTH GYÖRGY
IGAZGATÓ.

ELSŐ KECSKEMÉTI HIRLAPKIADÓ- ÉS NYOMDARTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA.

Kirándulás benső életünk virágos mezőire.

Kedves tanítványaim! Tudom, most nagy a ti örömötök. Vége az iskolai évnek, itt a nagy szünet. Pihenni akartok! Hadd pihenjen hát a hűséges társ is, a könyv, úgy is eleget forgott kezetekben. Elgondolom, mennyi szép tervet főztetek ki, hogy mi mindent csináltok majd a szünidőben! Kivált, mikor az év vége felé már nagyon meggyült a sok lecke és nehéz napokat éltetek át, azzal vigasztaltátok magatokat, hogy majd kipótoljuk a szünidőben pihenéssel.

Nekem is van egy tervem, hogy a többi között mit csináljatok a szünetben! Tudom, szerettek elmenni kirándulásra, tanulmányozni a nagy természetet és gyönyörködni annak szépségeiben. Jöjjetek el velem kirándulásra! Mi is elmegyünk egy virágos mezőre, nem gyalog és nem is vonaton, hanem a gondolat és a figyelem szárnyain. Elmegyünk benső életünk virágos mezőire! Mert bensőnkben is van gyönyörűség, virágos, tavaszi illattal dús élet, zöld mezők, hatalmas hegyek és mély völgyek, bensőnkben is van bozótos sűrűség és vadon erdőség.

Ha otthon, házi kertekben egy lombos, árnyékos fa alá ültök, vagy kimentek a szőlők közé, vagy félrehúzódtok a meleg nyári napsugár elől a hűvös szobába, vegyétek elő ezeket a sorokat, olvassátok el és gondolkozzatok azokon. El akarok sok olyant mondani, amit az iskolai évben nem mondhattam el vagy csak röviden. El akarom ezeket azért mondani, mert szeretném, ha benső lelki életetek mezején minél több és minél szebb virág teremne, amelyek az áldásos és boldog férfikornak nemes magvait hoznák!

* * *

Mielőtt azonban elindulnánk, nézzünk egy megbízható és tapasztalt vezető, útmutató után. Szükségünk van erre! Az a kirándulás, melyre vállalkozni akarunk, szövevényes utakon és területeken vezet, ahol nagyon is rászorulunk jó vezetőre. Legyen az a vezető olyan, aki ma él, aki a mai korban élő ifju lelki világát ismeri, tehát egészen közel áll hozzánk, de aki mégis az örök és minden időben élő nagy igazságok fáklyájával és útmutatójával vezet minket.

Találtam ilyen jó vezetőt — nem más ő, mint Foerster Frigyes Vilmos egyetemi tanár, korunknak legnagyobb és leghíresebb neveléstani tudósa és írója. Óriási közönsége, számtalan hive van, akik a nevelésben is, de az életbölcselet összes kérdéseiben is az ő szavára hallgatnak. Be akarom mutatni nektek a mi kiváló vezetőnket, de nem életrajzi adatait mondom el, hanem rövid néhány vonással egyéniségét, lelki rajzát állítom elétek, mert ebből egyuttal megértitek azt is, hogy miért szegődünk ő hozzá, mint vezetőhöz.

Foerster olyan családból való, ahol részesült ugyan általános erkölcsi nevelésben, de ahol az erkölcsi életnek egyedül szilárd alapjára, a vallásra kevés vagy épen semmi gondot sem fordítottak. Foerster igen tehetséges és gondolkodó ifju volt, akinek lelke elé sűrű sorban tódultak az életnek nehéz kérdései, problémái. Hogy ezeket a problémákat megoldja, egymás után fordult a modern kor nagy bölcselethez, mert szilárd alapot akart keresni, melyre biztosan építheti egész életmódját és kötelességeit. De csalódott. Napról-napra jobban meggyőződött arról, hogy a modern bölcseleők vezetése mellett sohasem szerzi meg lelki békéjét, mert épen a leginkább életbevágó kérdéseknél, amilyenek pl. a szenvedélyekkel való harcban, vagy a szenvedések tövisei között a modern bölcselet elnémul — mikor pedig legjobban lesnők szavát. Ő maga mondja: »Tíz éven át jóformán mást nem tettem, mint a szabadgondolkodók és a vallástalan etikusok állításait tanulmányoztam, úgy, hogy azt mondhatom: specialista vagyok e téren. Az e téren szerzett tapasztalataimról azonban csak azt mondhatom, hogy rettenetesen Komolyan foglalkoztam a szabadgondolkodók álláspontjával s behatóan tanulmányoztam irodalmukat is, megnyugvást, kielégülést azonban ezen egész idő alatt sehol sem találtam.«

Az ifju Foerster ezen csalódása után elfordult a modern szabadgondolkodó és vallástalan bölcseleöktől annál is inkább, mert hova-tovább mindig több ellentmondást fedezett fel. A sok ellentétes benyomás után arra határozta el magát, hogy tisztább és mélyebb forrásokból fog ezután meríteni, olyanokból, amelyek az élet nehéz kérdéseire választ is adhatnak. Így fordult az ő igazság után szomjuhozó, magas szárnyalásu lelke a természetfölötti világnézet: a vallás birodalma felé. — Ezt elősegítette benne annak tiszta belátása, hogy a legfontosabb és legmagasabb kérdések, — ilyenek az Isten léte, van-e isteni törvény, van-e tulvilág és örök élet — nemcsak elméleti kérdések, hanem a legszorosabb értelemben véve husba és vérbe vágó, minket legelsősorban érdeklő kérdések.

Igy szabadult ki Foerster a vallástalan szabadgondolkodók eszmei karjaiból — saját mély hosszú gondolkodása alapján és így közeledett és talált rá a kereszténységre! Nem könyvből, nem belenevelt családi

hagyományok után, de magából az életből, annak gazdag tapasztalataiból jutott arra a nagy jelentőségű meggyőződésre, hogy egyedül a keresztény világnézet és keresztény erkölcs alakíthatja ki az ember jellemét, csak az teremtheti meg az egyes ember szívében épüget, mint a társadalmi életben a békét és boldogságot, mert csak a keresztény világnézet fejezheti be az emberiség erkölcsi nevelését.¹

Igy lett az egykor szabadgondolkodó Foerster nem elméletek alapján, de saját élettapasztalatai révén a keresztény erkölcsök védője.

Foerster saját közvetlen tapasztalatai révén minduntalan a legkomolyabban hangsúlyozza, hogy a modern gazdasági és technikai élet gyors fejlődésével az embertől pontosság, lelkiismeretesség és kitartás dolgában annyit követel, hogy ezen lelki követelményeknek másképp, mint vallásos alapon megfelelni, teljesen lehetetlen. Maga a földi élet is tele van metsző ellentétekkel az egyed és a társadalom érdekei közt: ezt az ellentétet mással, mint vallással áthidalni nem lehet.

Igy alakult ki az a Foerster, aki most már egymás után bocsátotta ki könyveit, amelyek mindegyikében tapasztalatainak és tudásának egész gazdagságával száll sikra az ellen a léha törekvés ellen, amely a nevelésből ki akarja irtani a vallási szellemet. Folyton hangsúlyozza, hogy épen a modern élet fokozottabban és sürgetőleg lép elő azzal a követelménnyel, hogy fokozni, mélyíteni, emelni és kiterjeszteni kell a vallásos szellemet. Foerster műveit még a szabadgondolkodók is mohón olvassák — úgy hogy tényként állapíthatjuk meg, hogy német pedagógus még akkora olvasottságnak nem örvendett, mint Foerster. Páratlan az az irodalmi befolyás, melyet Foerster mélyreható művei gyakorolnak a legszélesebb körökre is.²

* * *

Ennek a nagyszellemű embernek vezetésével indulunk el kirándulásunkra, melyet három napra terveztem. Utitervünk az, hogy
 első nap egy rövidebb körütekintés után, hogy tájékozódhassunk, *önmagunkkal* foglalkozunk;
 második nap az *otthoni* életet beszéljük meg;
 harmadik nap a *társakkal való bánásmóddal* foglalkozunk.
 Induljunk útnak!

¹ L. erre Foerster élet és jellemrajzát, melyet a Szociális Missió társulat fordított, ahonnan néhány gondolatot merítettem.

² Foerster Fr. Vilmos nevezetesebb idevágó művei: *Jugendlehre*, mely hirnét megalapította. Ennek legközelebbi két rokona a *Lebenskunde* (magyarul *Az élet művészete*, fordította a Szoc. Missió társulat irodalmi osztálya) és a *Lebensführung* (ford. Schütz Antal dr. piarista tanár *Élet és jellem* címen). Ezekből merítettem gondolataimat.

ELSŐ NAP.

(Tájékoztató.)

Sokszor hallhatjátok, hogy korunkat a technikai vívmányok korának nevezik. Ugy is van. A közelmúlt évtizedeiben a tudomány óriási haladást tett a természeti erők legyőzésében és felhasználása körül. Az egész föld körül van hálózva vasuti sinekkel, sürgöny drótokkal, gőzhajó járatokkal stb. Napról-napra újabb természeti erőket hajtanak az ész szolgálatába és bámulva tapasztaljuk, hogy a természeti erők az ész uralma alatt milyen csodás dolgokat hoznak létre.

Ez az óriási kulturális fellendülés sok emberben azt a hitet keltette, hogy az emberiség boldogsága a villamosságtól, vagy a repülőgépek tökéletesítésétől, vagy a sürgönydrótok hosszától függ. Mintha bizony ezzel minden köny felszáradna, vagy minden gond száműzve lenne!

Az emberiség boldogsága távolról sem a gépek tökéletességétől függ, melyekkel a természet vad és fékezetlen erőit fékezik meg! Mit használ az embereknek, ha ők maguk automobilon járnak, vagy központi fűtés mellett melegednek, belülről azonban még mindig olyanok, mint a vadállatok! A fényes villanyvilágítás elűzte-e az emberek szivéből a hallatlan kapzsiságot és rút fősvénységet? A nemzetek minden kulturális haladása mellett sem tudnak nyugodni, kinos feszültségben néznek egymással farkasszemet, míg végre is arra kerül a sor, hogy heteken és hónapokon át gyilkolják egymást! Egy kínai diplomata jegyezte meg egy alkalommal, hogy az európai ember vasutjai és hoteljei dacára sem lett jobb, sőt minden találmánya csak arra jó, hogy tizszer annyi kárt tudjon tenni, mint más népek.

Amikor a modern természettudomány és a technika a vad természeti erőket az ész szolgálatába hajtotta és ezzel bámulatos eredményeket ért el, nemes és elismerésre méltó feladatot oldott meg. Azonban minden alagút építésnél és villamos találmánynál sokkal sürgősebb és nemesebb feladat a saját szivünkben rejlő természeti erőket megszelidíteni és az ész uralma alá hajtani, mert ha az ember a bensejében duló vad elemeket meg nem fékezi, föltétlenül és mindig elrontják azt, amit az ész és a szeretet az ember boldogulására alkotott.

Milyen nagyszerű lenne a mi életünk, mennyivel boldogabbak volnánk, ha vágyainkra és szenvedélyeinkre csak fél annyi gondot fordítanánk, mint amennyit a természeti erők megfékezésére szentelünk! Ma már egész tudományá nőtt az elektromosság előállításáról, munkává való átváltoztatásáról szóló tan, de hogy az emberi lélek hajtó erőit hogyan kell kezelni, hogyan használja fel az ember, hogy saját boldogságát és az emberiséget előbbre segítse, arról vajmi keveset hallunk.

Nagy vizsgálódások folynak az iránt, hogy lehetne a dinamitban rejlő hatalmas energiát úgy felhasználni, hogy ne egyszerre robbanjon fel, hanem fokozatosan fejlődjék az erő és hogy így mint hajtó erő szerepeljen gőz helyett. De hogy mikép lehetne az emberi szenvedélyekben rejlő hatalmas erőt úgy fékezni és vezetni, hogy azok ne vad ki-törésekben pazarlódjanak el, hanem az ész uralma alatt nemes munkát végezzenek és a szellemi életnek szolgáljanak — ezen ugyan hányan törik a fejüket? Pedig ez talán csak előbbre való mindennél?

Megtanuljuk könyveinkből, hogy milyen anyagok vegyülnek egymással és melyek nem — és hogy a különböző savak milyen hatással vannak az egyes fémekre, de hogy milyen bánásmóddal lehet az embereket befolyásolni, hogy kell és lehet az élet változatos körülményei között helyesen eljárni, arról ugyancsak hallgatnak a tankönyvek — pedig ez az életben fontosabb és jobban hozzátartozik a műveltséghez, mint a természettudomány!

Nagyon büszke a mi korunk találmányaira! Ujabb és jobb távcsöveket csinálnak és nagyító üvegeket, hogy a legtávolabbi csillagot is észrevegyék és, a legkisebb bacillust is felfedezzék. Azt is mondják, hogy a vegytan annyira haladt, hogy fából és szénből akarnak levest és kenyeret csinálni! Pedig mit ér ez, ha a leves és a kenyér mellett a régi ember ül régi civakodásaival és ellenségeskedéseivel! Szép a távcső, de a mi életünk boldogsága sokkal inkább attól függ, hogy lelkünk egén mi megy végbe — ide pedig távcső el nem hatolhat! Szép a nagyító üveg, de nekünk hasznosabb volna olyan nagyító üveg, mely azt mutatná meg, hogy a talán ma még apró gyarlóságaink és figyelemre nem méltatott hibáink 10—15 év múlva milyen nagyra nőnek és milyen rombolást visznek végbe!

Szép és helyes törekvés telefonnal összekötni az egész világot és az ujságot mindenfelé elterjeszteni, de mit használ, ha az emberek ott is gorombáskodni tudnak egymással és ha így a gyűlöletes piszkos rágalmak még hamarabb jutnak el az egyik világrészből a másikba.

Az ember minden tanultsága mellett is műveletlen marad, ha a legfontosabb téren nem gyakorolja magát, ami a műveltségnek igazi bizonyítéka, t. i. a szeretetben, a türelemben és az önuralomban. Amit könyvekből tanulunk, az ad ugyan tudást, de még nem ad műveltséget. Csak a mi a bánásmódunkat megnemesíti, a mi szeretetre és önuralomra segít bennünket, az az igazi műveltség! A többi lehet tudás, de még nem műveltség.

Az igazi műveltség az, ha minden szót, amit az ember kimond, minden kívánságot, amit nyilvánít, minden megjegyzést, amit tesz, olyan hangon és olyan modorban teszi és mondja, mintha mindazokat akikkel

érintkezik, jól ismerné, otthon volna életükben és kedélyvilágukban. Soha sem mond semmit, ami mást megaláz, sért vagy csak kellemetlenül is érint. Ha szerencsétlenekkel beszél, olyan szavakat használ, melyek nem tépik fel sebeiket, de balzsamként hullanak azokra. Ha másvallással beszél, sohasem érinti kicsinylőleg annak meggyőződését. Ha alárendelt szolgaszemélyhez szól, soha sem hangjával sem modorával nem érezteti vele alárendelt helyzetét.

Ez a műveltség olyan tér és olyan ország, ahol még nem ismeretes minden részlet, ahol a keskeny partszegély megművelt ugyan, de bensejében még sok a rendezetlenség, sötétség és gondozatlan terület. Ebben az országban még sok a felfedezni való és itt mindegyikünk felfedezhet fel új területet — hadihajó, repülőgép és vérontás nélkül, csak melegen érző és józanul gondolkodó lélek kell hozzá!

Tájékozódásunk eredményét röviden abban foglalom össze, hogy igazán fontos és szükséges reánk nézve az, hogy az emberi lelket, hogy bensőnket ismerjük, mert igazi boldogságunk és békénk ettől függ és nem a tudományos ismeretektől. Nem attól függ ugyanis életboldogságunk, hogy fejünk tele van-e tömve mindenféle tudománnyal, vagy hogy van-e közügyességünk a föld összes mesterségeihez és művészetéhez — hanem attól függ boldogságunk, hogy van-e nemes és művelt lelkünk!

Önmagunkról.

Kedves tanítványaim! A tájékozódás és a körviszonyok megismerése után térjünk magunkba és beszéljünk önmagunkról. Önmagunkhoz vagyunk a legközelebb — erről tudunk is, de akarunk is legtöbbet mondani.

Tanultok a történelemben, irodalomban, de olvastok is nagy emberekről és azok nagy tetteiről. Megismeritek életüket és nagy sikereiket — és talán már arra a gondolatra is jutottatok, hogy voltaképen ezeknek a nagy embereknek köszönhet a világ mindent, a többi közönséges ember számba sem jön. Álmodoztok ti is hőstettekről, csaták zajáról, életet megvető bátorságról és ezek nyomán nagy hirről és dicsőségről! Pedig az életben igen kevés embernek van alkalmja ilyen hőstetteket véghez vinni.

De álljunk csak itt meg! Sokan voltak, akik a csata golyózáporában, a harci zajban a hőstetteknek és a hidegvérűségnek valódi csodáit művelték. Mikor aztán később visszatértek otthonukba és a rendes polgári foglalkozáshoz láttak, képtelenek voltak arra, hogy életüket helyesen

irányítsák — talán azért, mert hiányzott hozzá a katonazene harsány indulója, érdemkereszt sem járt ki érte.

Lássátok, a csillogó nagy tettek elkábitják az embereket, úgy, hogy a sok csillogástól nem látják be, hogy a legnagyobb dolgok a világon *önmehtagadó munkában* csendben és magányban születtek. Jegyezzétek meg magatoknak, hogy a legnagyobb hőstettek a rejtett hőstettek, melyeket emberi taps nem kísér, sem babérkoszoru nem jár ki értük. — Mert pl. egyetlenegy határozott győzelem önmagunk felett, ha legyőzzük hiúságunkat vagy dacosságunkat, vagy valamiért őszintén bocsánatot kérünk, olykor hősiesebb dolog, mint az általános bámulat és dicsőség mámorában akármit is véghez vinni. Nehéz és kellemetlen dolgokat nyugodtan, türelemmel és méltósággal elviselni, ebben rejlik az igazi hősiesség, amelyre mindenkinek alkalma van. Mindegyikünk életében sűrűn jelentkeznek megpróbáltatások, kísértések, csalódások és nehézségek. Ha ezekben tanusítunk nagy hősiességet, akkor saját tapasztalatainkból is rájövünk arra a nagy életigazságra, hogy az igazán nagy dolgok nem zene és nem dobpergés, nem óriási tűzijáték csillogása között születtek meg, hanem a türelmes, szorgos, pontos önmehtagadó munkában.

Azt kérdezték, hogy ehhez az igazi hősiességhez legelső sorban és legjobban mi szükséges?

Az, ami általában az életre a legszükségesebb fölkészülés, ami minden embernek legjobban kell — *az önuralom*. Ne idegenkedjetez ettől a szótól! Ne gondoljátok, hogy ez olyan keserű orvosságféle, amit a felnőttek rendelnek a gyermekek vagy ifjak számára! Nem! Az önuralom az élet legdrágább kincse. Vasut, telefon, villanyvilágítás, repülőgép stb. nélkül igen jól megélhetnének az emberek, de önuralom nélkül soha! Ami az oroszlanak a foga, ami a sasnak a széme és szárnya, olyan az embernek az önuralma. Olyan fontos, mint a jártás tudás. Mert az az ember, aki nem tud önmaga felett uralkodni, olyan, mint aki bizonytalanul és ingadozva jár, beleütközik mindenbe és mindenkibe, viszont őt is mindenki ide-oda taszigálja és azt nem tudja, hol fog megállni, mert sem iránya, sem szabályozója nincs abban, amit mond vagy tesz.

Jól tudjátok, hogy az ember társadalomban él, tehát cselekvéseiben és minden eljárásában tekintettel kell lennie másokra is. Mennyi kellemetlen összeütközés árán szokta ezt a legtöbb ember megtanulni. Aki pedig megtanulni nem akarja, a folytonos összeütközésben úgy összeütközik, hogy többé megmozdulni sem bír. Az emberi társadalomban tönkre megy az, aki nem tud önmagán uralkodni épügy, amint elmerül a vízben az, aki nem tud uszni. Aki pedig ezt tanulókorában meg nem szivleli, az rosszul készül fel az életre, nyomorúságos életnek néz elébe.

Mit mondjak arról az emberről, aki saját rossz hajlamainak és szenvedélyeinek nyomorúságos rabja? A leggyászosabb rabságban sanyalódik, kénytelen minden szolgának engedelmeskedni saját testének házában!

Pedig az önuralom terén a legtöbb ember csak tanonc és az is marad élete végéig, mester ritkán válik belőle. Soknál még ahhoz is hiányzik az erő, hogy tanonc legyen! Pedig az önuralom nem jön a korrallal, úgy, amint megjön a bajsz vagy a szakál! *Innen van, hogy annyi a befejezetlen ember az életben.* Mert sokról halljuk, hogy igen jó szive van, de tulságosan kevés az előrelátása és értelme ahhoz, hogy cselekvése következményeit mindig maga előtt lássa és azonfelül béna az akarata is, úgy, hogy még akkor is nehezére esik az önuralom, ha belátja szükségességét. Viszont más embernek kitűnő a felfogása, de inyenc vágyai oly hevesek és erősek, hogy mindig ki van téve a legyőzetés veszélyének. Lehetséges, — de csak épen lehetséges — hogy az ilyen félemberek nem találkoznak az életben nagyobb nehézséggel és kísértésekkel vagy megpróbáltatásokkal és akadályokkal, úgy, hogy sértetlenül átélhetik életüket — de a tönkrezúzódás veszedelmének minden percben ki vannak téve

Hányadán álltok ezzel a nagyon nélkülözhetetlen önuralommal?

Megfelelni erre nekem is, de önmagatoknak is csak akkor tudtok igazán, ha ismeritek magatokat. Ismeritek-e önmagatokat? Természetesen, nem az orr szabást, vagy a szem vagy a haj színét értem, de belsőtöket! Eszetekbe jut a pogány templom felirása: »*Ismerd meg önmagadat!*« — Ez a legfontosabb, mert e nélkül egy lépést sem tehetünk. A mozdonyvezető csak úgy tudja vezetni és irányítani a mozdonyt, ha annak minden legkisebb részét is ismeri. Ugy vagyunk mi is!

Első pillanatra szinte fölösleges kérdésnek látszik! Csak ismerjük önmagunkat, hiszen önmagunkhoz vagyunk a legközelebb! És mégis, azt kell mondanunk, hogy önmagunk előtt csaknem ismeretlen földrészt vagyunk. Miért? Talán félünk magunkba tekinteni, nehogy valami kevésbé hizelgőt észre vegyünk, amit mások már szemünkre vetettek? Szeretnénk magunkkal elhíttetni, hogy mi vagyunk valakik, különbek és jobbak másoknál? Szeretnénk magunkat nagyrabecsülni, azért irtózzunk attól, hogy hibáinkat a maguk valóságában észrevegyük és nevetséges oldalainkat igazi nevén megnevezzük?

Pedig ránk nézve egyenesen döntő jelentőségű dolog, hogy még idejében felismerjük magunkban mindent, ami szívünkben felburjánozhatik és bennünket rabszolgává tehet! Semmikor sincs annyira közel a romlás és a biztos bukás, mint amikor egy nép, vagy egyes ember hibáival szemben vak. — Olyan az, mint amikor a hajó parancsnoka nem tudja kiszámítani, hogy a viharban a hajó mennyire tért el az irányától.

Megnyugtatóan átmithatja esetleg az utasokat, de ha önmagát is átmítja, helyes irányban van, akkor minden odaveszett.

Ha csendes óráinkban soha sem foglalkozunk magunkban saját magunkkal és azokkal az emberekkel, akikkel együtt élünk vagy akikkel dolgozunk, ha soha nem kérdezzük magunktól, vajjon jól bánunk-e velük és vajjon igazságosan ítélünk-e felettük; ha soha nem mérlegeljük hajlamainkat és a vonzalmakat, amelyek bensőnkben keletkeznek és kifejlődnek, vajjon hogyan várhatjuk, hogy életünk jó irányban haladjon? Aki önmaga felett nem gondolkodik, olyan az, mint a mesebeli elvárásolt hajó, mely kapitány és vezetés nélkül hanykolódik a tengeren, senki sem tudja, hová megy és mikor éri utól végzete!

Ime, lássátok az önismeret döntő jelentőségét a benső életünkben — mert az önismeret világít be a lélekbe és az mondja meg, mikor és hol kell az önuralmat alkalmazni.

Hallgassatok most jól ide, az önuralom szerepét és az önismeretet alkalmazom egyes esetekre!

Kérdezek tőletek valamit! Nem kaptatok még szidást otthon azért, *mert hanyagok és rendetlenek vagytok?* Ugy-e azt felelitek többen, hogy ép ezért legtöbbször. Helyesen jártak el veletek, mert az embernek kora ifjúságától fogva kell megtanulnia a rendszeret, erre az életben rendkívüli nagy szükség van.

Alig van szokás, mely oly hamar átragadna az emberre, — minden tetteire, sőt gondolkozására, mint a hanyagság. Pedig idővel nagy és kellemetlen, sőt egyenesen veszedelmes bajok származhatnak ebből. A hanyagság jelentéktelen dolgokkal kezdődik, pl. ruhátokat rendetlenül hagyjátok, könyveiteket össze-vissza hányjátok, vagy amikor valami eseményt mondotok el, nem mondjátok el hiven, amint történt, de nagyítva, kiszínezve. Ez később átragad minden tetteire és az egész életmódra. Kérem, mit szóltok ahhoz, ha a gyógyszerész sietségében és hanyagságában egy fontos részt nem tenne a gyógyszerbe, vagy elcserélne két üveget? Mit szólnátok ahhoz, ha a vasuti forgalmi tiszt egy forgalmas állomáson nem ügyel pontosan a vonatok érkezésére és vonatösszeütközés származik? Pedig ezeknek hanyagsága kicsi dologból kezdődött! Otthon persze az édesanya rendbe hoz mindent utánatok, az édesapa is könnyen megbocsátja a botlásokat a javulás reményében, de az életben nem vagyunk mindig otthon, ott úgy fizetnek kinek-kinek, a mint cselekedeteivel megérdemelte és nincs utánunk rendbehózó!

Elő veletek önfigyelés és önuralom! Rendes emberek úgy lesztek, ha kis dolgokon kezditek meg. Mikor pl. felkelték a tanulásból, tegyétek rendbe a könyveket, ne dobáljatok össze-vissza mindent, amit használtok, de tegyétek a helyére! Rendes betűkkel irjatok, tisztán és szépen állít-

satok ki mindent; zsebpénzetekeket pontosan tartásatok számon, kiadástokat és a bevételeket lelkiismeretesen jegyeztétek stb.

— Ti talán mosolyogtok? Ugy-e milyen aprólékos dolgokat tanácsolok? Jól véssétek emlékezetetekbe azt a nagy igazságot, hogy aki kicsiben hű és pontos, az a nagy dolgokban is az lesz! A kicsi dolgok idővel szokásainkra és jellemünk kialakulására óriási befolyással vannak. Kérdeztek meg egy szerencsétlen embert, aki az iszákosság rabja, vajjon hogyan jutott ebbe a gyászos rabságba? Azt fogja felelni, kicsi kezdettel, amellyel nem törődtem! Mily megvetéssel szoktak a hazug, tolvaj vagy sikkasztó emberről beszélni! Ezek nem egyszerre lettek ilyenekké! Ha valaki fiatal korokban azt mondta volna nekik, hogy tolvaj vagy sikkasztó — igen zokon vették volna. És mégis, miért jutottak erre a szomorú sorsra? Mert elbizakodva, könnyen vették és elhanyagolták a kicsi dolgokat.

Nagyon fontos dolog, hogy a kezdetnél igen óvatosak és bizalmatlanok legyünk a kicsi dolgok iránt. A hazugság, lopás, harag, rendetlenség, iszákosság stb., nem szakadnak az emberre egyszerre teljes nagyságukban — hanem apránként, észrevétlenül surranak elő akkor, mikor az ember nem ügyel, hanem könnyen veszi és elbizakodik. Amint a mesebeli törpék az óriással is megbirkóztak. Ébren nem bírtak el vele. Mikor tehát elaludt, akkor a törpék az óriást számtalan sok szállal körülfonták és az óriás nem bírt talpra állani. Így vagyunk a rossz szokásokkal és kis dolgokkal. Ezek is úgy, mint a törpék az óriást, lenyűgöznek minket, ha nem vagyunk éberek és a hanyagság és elbizakodott nemtörődömség álmába merülünk.

Jegyeztétek meg továbbá, hogy a törpéknek munkája nem egy éjszaka tart — hanem sokáig. Hamar megkezdik ezek a törpék, t. i. a rossz szokások a munkájukat, még ifju, sőt gyermekkorunkban és nem akkor csak, mikor már fölnőttünk. Az iszákos ember pl. már gyermekkorában is olyan volt, hogy a gyomrától nem tudott semmit megvonni, de injének mindenben engedelmeskedett. Azért sohasem lehetünk elég éberek a behálózási kísérletek ellen, mert a *jellemalkotás nagy munkájában a kicsi dolgoknak és apró szokásoknak óriási jelentőségük van.*

* * *

Hadd kérdezzek egy más dolgot is, de feleljetek őszintén! Ép ezt akarom kérdezni, hogy mindig őszintén beszéltek-e, amint érezték és amint a dolog tényleg történt? *Szoktatok-e hazudni?*

Lássátok, sok ember úgy van a hazugsággal, hogy az életben elkerülhetetlennek, sőt nélkülözhetetlennek tartja. Belátják ugyan, sőt be is vallják, hogy a hazugság nem szép dolog ugyan, de néha hasznos, mert önmagukat is, másokat is sok kellemetlenségtől óvják meg, ha egy

hazugsággal kivágják magukat. Azt mondják pl. a betegnek csak nem mondhatjuk meg mindig az igazat! Pedig roppant rövidlátást árul el, aki így beszél. Hiszen ha a beteg csak egyszer is észreveszi, hogy őt rászedték és vele szemben nem őszinték, akkor bizalmatlan lesz környezetével és kinos gyanakvás és képzelődés lepi meg! Ép a betegnek kell legszilárdabban megbiznia azokban, akik körülötte vannak, mert mérhetetlen gyötrelmet okoz neki, ha észre veszi, hogy eltitkolnak előtte valamit!

Amint ebben az esetben, úgy minden más esetben a hazugság nagyon rövidlátó bölcsesség, mert az emberekkel való érintkezésünk azon alapszik, hogy szavainkat a valódi tényállás kifejezőinek veszik és kell is venniök. Ha egy embert hazugságon érnek, az elveszti a földi javak egyik legértékesebbjét, a megbízhatóságot. Ha egy jó barátunkban hazugsága miatt csalódtunk, szavait nem vesszük többé komolyan — ez pedig a legborzasztóbb búcsuk egyike, amit két ember egymásnak mondhat!

Ne tévesszen meg titeket soha az, hogy a hazugság pillanatnyi megkönnyebbülést szerez. Ennek a csekély megkönnyebbülésnek nyomában a nehézségek egész sokasága jár. Csak egyebet ne mondjak, mint azt, hogy hátha rajta veszt az ember? Egészen úgy vagyunk ezzel, mint az alkohollal. Látszólag fölfrissíti az elfáradt embert, mert vérét rövid időre forrongásba hozza, míg más oldalról megtámadja a szív működését és az agy frissességét, pedig ettől a kettőtől függ az ember kitartása. Akármilyen kényelmes is a hazugság és akárhányszor könnyit is életünkben — egy nagy érték mindig kockán forog és *ez a megbízhatóság*.

A megbízhatóság kiváló nagy érték, ismétlem már másodszor! Ha este a nap lenyugvása után nyugat felé néztek, ott látjátok — mindig föltétlen bizonyossággal — a fénylő esti csillagot. Mindig és biztosan megjelenik, mindent lehet rá építeni, hogy ott lesz. Ez emlékeztessen titeket a világon levő legszebb dolgok egyikére, az olyan emberre, akiben föltétlenül és mindig megbizhattok. Szavára úgy lehet építeni, mint az esti csillagra. Soha nem ámit. Előbb összedül az egész világ, mintsem hogy egy hazug szót kimondana!

Azt mondjátok talán, hogy az ilyen ember ritka ember? Pedig az ilyen sziklaszilárd ember olyan fenséges jelenség, hogy mellette elhalványulnak a hazudozás pillanatnyi, kicsinyes előnyei, mint a gyufa láng a fényes esti csillag mellett. Az ilyen ember legkisebb szavában ép úgy megbizhattok, mint legünnepesebb esküjében. Ilyen emberek legyetek! Soha, soha ne mondjátok tudatosan hazug szót. Még ha tudátok is, hogy valami jelentéktelen hazugsággal kimenthetnétek magatokat, vagy mást valami kellemetlenségéből — ne hazudjatok! Igazán teljes bizalmat

csak akkor érdemeltek, ha csak olyan képtelenek vagytok a hazugságra, mint az esti csillag arra, hogy mint egy üstökös — majd megjelenik, majd eltűnik.

* * *

Tudom, hogy otthon is, meg másutt mondták már nektek, hogy ma ballábbal keltetek fel. Olyankor minden kis dologért hamar megharagudtok, türelmetlenek vagytok, senki sem tesz kedvetekre, semmi sem tetszik. Általában sok az olyan ember, aki hamar enged szeszélyeinek, mindjárt elveszti jó kedvét. Sokszor jelentéktelen és nevetséges apróság is előidézi benne a rossz kedvet és ilyenkor duzzog. Pedig a legtöbbször maga is rájön arra, hogy milyen nevetséges kicsiségért vesztette el jókedvét és érzi, hogy önmagának van legnagyobb terhére. Ez a duzzogás és elkeseredés sok kellemetlenségnek okozója, egész életünket is elkeseríti és elsavanyítja, ha idejében le nem küzdjük. Sok szép tavaszi napot borított el már a duzzogás felhővel az ifju életben.

A lehangoltság és elkeseredés kivált akkor vesz erőt a legtöbb emberen, *ha kellemetlenség éri*. Erről a kellemetlenségről külön akarok nektek szólni, mert ilyenkor a legtöbb ember elcsügged és elkeseredik, de másokat is elkeserít.

Kellemetlenség minden embert érhet, de ér is a földön. Erre mindenki elkészülhet és el is kell készülnie. És mégis, miért veszítjük el oly hamar kedvünket, ha minket ér? Mennyi ember van a világon, aki a legnagyobb baj és nélkülözés között is vig tud lenni. Gondolkozunk egy kevésbé és hamar be fogjuk látni, hogy minden bajból nekünk is, másoknak is mennyi jó származhatik! Azt mondja egy régi közmondás, hogy aki előtt Isten beteszi az ajtót, annak kinyitja az ablakot. Ugy el tudom nézni és tudok gyönyörködni a rózsában! A fekete, piszkos földből szivja ki a nedveket és ezeket úgy átalakítja, hogy a napsugár hatása alatt szinné, illattá varázsolódnak — és ime, a rózsza illatában ugyan ki érzi a piszkos föld szagát? Lelkünk is arra van hivatva, hogy mindenből, ami kellemetlenség ér minket az életben, virágot alkosson tele bájjal és illattal. De ne érezzék meg a virágon a föld szaga! Ne jelenjék meg arcunkon átváltozás és feldolgozás nélkül semmi, akár milyen kellemetlenség vagy baj ért is minket. A mi bájos virágunk kellemes illata és színe — a türelem és önfegyelmzés, már pedig erre egyedül csak az életnek kellemetlen és nekünk nem tetsző dolgai szolgáltatják a legjobbat.

Azért jól jegyezzétek meg magatoknak, nagyon fontos dolog, hogy az ifjkorban ne vegyünk figyelembe minden kis kellemetlenséget vagy minden legkisebb rosszulétet. Értem most itt a testi rosszulétet is, mert idejekorán engedelmességre kell szoktatnunk testünket. Ha később egy-

szer rabjai leszünk minden múltó rosszul létnek vagy kedvetlenségnek, akkor ezzel elsavanyítjuk a magunk és mások hangulatát is és már olyankor a legtöbb esetben hiába erőlködünk, alig-alig tudunk abból kiszabadulni, saját szeszélyeink rabjai lettünk!

* * *

Már erősen alkonyodik, hazafelé kell mennünk, hogy gondolataink megpihenjenek. Annyit akarok még mondani az előbbiekről, hogy szándékosan beszélgettem veletek olyan dolgokról, melyeket sokan nem méltatnak elég figyelemre és mégis súlyos tényezők a lelki művelődés és a jellemalkotás nagy munkájában.

De még valamiről szólok, amit figyelmen kívül nem hagyhatok az önmagunkról való megbeszélésünkben.

A munkáról akarok még szólni. Ti azt mondjátok, hogy már előre tudjátok, miről lesz szó, hogy szorgalmasan dolgozzatok? Ezt magatok is tudjátok — azért én másra térek át. Három gondolatom van, amit erre nézve közölni akarok veletek.

1. Első az, hogy minden munkátokban és mindig a *föltétlen becsületesség* legyen a vezérelvetek! Hogyan értem én azt? Hamar megtudjátok! Nemde, eléggé divatos a kevésbé jeles tanulók között az írásbeli dolgozatoknál, gyakorlatírásnál stb. a csalás vagy egyéb helytelenség? Lehet, hogy nem veszik észre és fényes sikert értek el! De a jó Isténen kívül észrevette és tudja valaki — és ez a ti lelkiismeretetek. Ez pedig jelentékeny kárt szenvedhet, sőt könnyen megeshetik, hogy ez az első lépés a lélek és a jellem pusztulásának örvénye felé.

Hogy remeg a lélek az első csalásnál! Irtózik és idegenkedik minden csalástól és helytelenségtől. Ez a lélek szava, a lelkiismeret szava. Olyan az, mint a fognál a zománc, mely megvédi a fogat a romlás ellen. Ha a zománc lekopott, akkor a leggondosabb tisztogatás ellenére is romlásnak indul a fog. Ha lekopott lelkünkéről a zománc, vagyis a kis hibák és szabálytalanságok elkövetésétől való félelem és irtózás, akkor védetlenül állunk a sok kisértéssel szemben, mely az embert a hamis látszat mellett tovább és tovább csábítja a lejtőn lefelé.

Azért mindenkor tartsátok szem előtt, hogy a becsületességnek legjelentéktelenebb megsértése is nagy kárt okozhat lelketekben. Maga az élet nem egyéb, mint egy hosszú megpróbáltatás és komoly vizsga. Ezt a vizsgát csak az állja ki becsülettel, aki becsületes eszközökkel dolgozik, mert itt csak az ember benső értéke határoz. Becsületesség dolgában egyáltalában nincs kevés vagy sok, mert a legkisebb becstelenségben is már súlyos gyalázat lappang — ép azért nagyon helytelen utakon jár, aki azt hiszi, hogy csak nagy dolgokban kell becsületesnek lenni.

2. A másik dolog, amit munkásokra nézve mondani akarok, az hogy mindig *pontosan, lelkiismeretesen és alaposan* dolgozzatok — a legcsekélyebb munkát is így végezzétek! A munka elvégzésében is úgy, mint a lelki művelődés és jellemalkotás terén igen nagy szerepe és fontossága van annak, hogy a kis dolgokban is lelkiismeretesek legyünk.

Bennünk többnyire kényelem szerető, türelmetlen ember lakik. Ebből az életben lassankint, idővel sok baj és pusztulás származhatik, mert az élet sok feladatot szab elénk, melyeknek helyes megoldására állhatatosság és nagy kitartás kell. Ezt úgy szerezhethjük meg, ha kis és jelentéktelen dolgokon kezdjük, amelyekben nagy kitartást és állhatatosságot tanusítunk. Minden munka, legyen az a legcsekélyebb is, végzetünkkel válik, ha hanyagul végezzük, vagy megerősíti a bennünk levő jót, ha jól és alaposan végezzük el.

A rendetlen munkának erősen mételyező hatása van, még a legkisebbnek is. Megmételyez titeket magatokat, mert aki kicsi dolgokban pontatlan, az egyéb dolgaiban is hanyag, felületes és gondatlan lesz. — Régi mondás és mindig igaz marad, hogy a munkánál alapjában véve nem az számít, hogy mi az, amit az ember tanul vagy dolgozik, hanem hogy *miképp végzi el azt a munkát.*

3. Végül nem hallgathatok arról, hogy mit gondoljatok és tegyetek, ha munkátok sikertelen maradt, vagy hogy közelebbről szóljak, ha pl. az iskolai előmenetelben visszamaradtatok. Nem szemrehányást akarok most nektek tenni és arra rámutatni, hogy miért nem fogadtatok szót a sok figyelmeztetésre és hogy ime megkaptátok hanyagságtok büntetését. Azt akarom csak mondani, hogy ez a kis megaláztatás, ami benneteket ért, legyen rátok üdvös tanulság a jövőre, hogy erőteket kétszeresen összeszedve és megfeszítve új és erős elhatározással lássatok a munkához. Talán ez a mostani sikertelenség olyan üdvös lesz rátok, hogy sok és nagy sikert rejt magában a jövő számára.

Ha azt mondanátok, hogy nyugodt a lelkiismeretünk, nem rajtunk múlt a sikertelenség, akkor tekintsétek ezt a sikertelenséget megpróbáltatásnak. Az élet számára ép a megpróbáltatások gyurják és idomitják át igazán a lelket, úgy amint a kovácsmester csak akkor tudja alakítani és hajlítani a nyers vasat, ha azt a tűzben tartja!

* * *

Lássátok, mindenhez, amit mondtam, önfigyelés és önuralom kell. Földi boldogulásunk — annál inkább az örök élet boldogsága — az önuralomtól függ, mert élete és körülményei felett csak az tud uralkodni, aki elsősorban önmaga felett uralkodik. Csakhogy ezt most és ma kell megkezdeni, mert amint mondtam, az önuralom nem jön úgy a korral,

mint a bajusz vagy a kopasz fej, azt csak jutalmul kapjuk ifjúságunk óta önmagunkkal folytatott bátor küzdelemért. Egész életében tehetetlen lesz és marad elvadult érzéseivel szemben az, aki ifjúságában nem gyakorolja az önuralmat.

Befejezésül a mai napra annyit még, hogy amikor nektek folyton önuralomról beszélek, ne vegyétek úgy, mintha lépten-nyomon el akarnálak titeket mindentől tiltani, vagy el akarnám rontani életkedveteket. Akarom, hogy mindig élénken lelketek előtt álljon, hogy önuralom nélkül nyomorúság az élet — tehát az élet boldogságának megalapozása függ az önuralomtól.

A holnapi vizontlításra!

MÁSODIK NAP.

Az otthonról.

Mai kirándulásunkat arra használjuk fel, hogy megbeszéljünk egyet-mást az otthonunkról. Elkísérlek tehát gondolatomban abba a kis körbe, amelyben először láttatok meg a napvilágot, melynek édes melegében most is sarjadoztok — ez az édes szülői otthon. Megvallom, nehéz megindulás és könny nélkül gondolni és szólni a szülői házról, hiszen ott él lelkünk mélyén jóságos atyánk és édes anyánk képe — az kísér el leg-hüségesebben az élet számtalan viharjaiban, ők szeretnek minket leg-hívebben és csak bennük nem csalatkozunk soha. És ha akármi öröm ér minket az életben, a legtisztább örömet édes szüleink körében éreztük. Minél jobban haladunk elő a korban, annál nagyobb hálával, annál nagyobb tisztelettel szólunk és érzünk jó szüleinkről, annál könnyebben kulcsolódik benső imára kezünk, hogy áldja meg a jóságos Isten azt a két drága lényt, akiket mi szüleinknek nevezünk — vagy adjon nekik örök nyugodalmat!

Sokszor hallottátok, el is imádkoztátok Istennek tiz parancsolatát. A negyedik parancsban a jó Isten örök időre megparancsolta édes szüleink tiszteletét — és ehhez az egy parancshoz jutalmul hozzátette, hogy hosszú életűek lehessünk a földön. Talán nem is gondoltatok még arra, hogy ezekben a szavakban milyen mély értelem rejlik. Némikép be akarok ezeknek a szavaknak értelmébe világítani, hogy lássátok, milyen magasztos ígéretet tartalmaz ez a parancs.

Abban a korban vagytok, amikor már büszke kezd lenni az ifju, hogy olyan könyveket olvas és ért meg, melyeket szülei talán nem olvastak vagy nem értenének meg, vagy olyan dolgokat tanul, aminőket szülei nem tanultak. Ez a tudat könnyen és hamar fejébe száll és elká-

bitja. Pedig az ilyen ifju, vagy hozzátok szólva ti nem gondoljátok meg, hogy könyvből tanulhattatok akármennyit is, az életből keveset, vagy semmit sem tudtok — mert hiányzik a tapasztalat és ez az, amiben talán a legegyszerűbb sorsban élő szüleitek is messze fölülmulnak titeket. Az olyan ifjú, aki ezt belátja, beismeri és ennek külső viselkedésében kifejezést ad, megteszi azt, amit *tiszteletnek* nevezünk. Ez az első, amivel édes szüleinknek tartozunk, hogy t. i. illő tisztelettel hajoljunk meg előttük és ezt az érzésünket beszédben is és egész külső magatartásunkkal kifejezzük.

Aki ezt a nemes tiszteletet nem ápolja magában, hanem elbizakódva mindent jobban akar tudni és a nálánál. gazdagabb élettapasztalat előtt meghajolni nem akar, az lelkileg elnyomorodik és elszárad, mert a tisztelet hatalmas erő, mely megnyitja lelkünket az életbölcsestől és épen azért értékesebb reánk nézve gyarló eszünkénél és az abba begyömöszölt tudománynál. Az élet helyes megítélésére ugyanis ép oly szükségesek a tapasztalatok, mint idegen országok és népek megítélésére az utazások által szerzett személyes benyomások.

Ha szüleinkkel szemben nem tanúsítunk kellő tiszteletet, akkor azt később másokkal szemben is el fogjuk mulasztani. Nagy igazság az, hogy aki saját szülei akarata előtt nem tudott illő tisztelettel meghajolni, az az életben sem fog boldogulni. Szüleinkhez való viszonyunk az a próba, melynek kiállításával bizonyágot teszünk lelkünk érettségéről és amely az életre és a reánk várakozó feladatok megoldására legjobban képesít.

Nem elég, ha csak bensőnkben él a szüleink iránt érzett tisztelet, annak külsőnkben is kifejezést kell adni. Ha az erdők sűrűjében daloló madár olyan remekül közli a világgal szive érzelmeit, miért volnánk mi némák? A legszebb és legvonzóbb művészetek egyike, ha valaki elsajátítja, hogy nemes érzelmeit külső viselkedésük szép formái által is ki tudja fejezni.

Amit itt külső kifejezés alatt értek, az elsősorban is az, hogy szüleinkkel szemben mindig a legnagyobb külső illemmel és figyelemmel viseltessünk. Különösen kerüljétek az illetlen feleselgetést, nevetlen beszédet és dacosságot. Azt mondják, hogy az araboknál a fiu leveti cipőjét, mielőtt anyja elébe lépne, mintegy jelezve ezzel, hogy az anya közelében még a föld is tiszteletet érdemel.

A szülők iránti tiszteletnek igazi és sokkal mélyebb és megfelelőbb kifejezője *a hála és a2 engedelmesség.*

Mondjak-e sokat a háláról? Elég legyen csak az a néhány szó, hogy a lelkiműveltség fokmérője a hála érzete. Többet akarok mondani az engedelmességről, mert erről sok embernek nincs tiszta fogalma. Pedig igen mély értelme van az engedelmességnek, mellyel szüleinknek tartozunk.

A családi életnek magasztos áldása nem csupán a gondozásban rejlik, melyben részesülünk, hanem abban a szeretetben és előzékenységben is, melyet a család tagjai iránt kell tanúsítanunk. A családi körben a szeretet, a gyengédség gyakorlására sok alkalmat találunk, melyek gyakorlása igen értékes erényeket fejlesztenek lelkünk kiművelésére, *ilyen az engedelmesség és önmegtágadás.*

Talán néha nehéznek találjátok ezt és irigyelitek az olyan fiút, akinek gyenge akaratú szülei mindent megengednek úgy, hogy tulajdonképen ő az úr a háznál. Ne irigyeljétek az ilyen fiút, hanem inkább szánakozzatok rajta, mert lelkének kialakulásában és kiművelésében óriási hézag marad, mert a lelke kiművelésére legalkalmasabb idő eredmény nélkül elillant fölötte és szeszélyeinek rabszolgája lesz, embertársaival nem tanult meg bánni, munkájában kitartással párosult akaratot kifejleszteni soha sem fog.

A jó Isten nemcsak azért áldott meg titeket jó szülőkkel, hogy zsenge kis korotokban tápláljanak és ruházzanak titeket és ügyeljenek rátok, hanem azért is, hogy *szerető vezetésük mellett áthaladjatok az engedelmesség lélekfelszabadító iskoláján*, elsajátítsátok az önmegtágadás nem-művészetét, kivált a szeszélyek és az akaratosság leküzdésében.

Tévedés azt hinni, hogy az engedelmesség által valaki önállóságát, vagy éppen szabadságát veszti el! Mikor itt szabadságról beszélek, nem azt értem, a mire minden ló képes, t. i. hogy kirugjon a hámból. — Az ember igazán csak akkor szabad, ha önző vágyainak zsarnoksága alul szabadult fel. A legszabadabb ember az, aki önmagát győzte le. Ép a macacsság, szeszélyesség és akaratosság az, amit nehezebb legyőzni, mint az éhséget és szomjúságot. A legfényesebb győzelmek egyikét tehát akkor aratja az ember, ha önkéntesen és őszintén engedelmes, mert legyőzte szeszélyeit és akaratosságát. Ez szabadítja fel az embert igazán önmagától. Jól mondja erre nézve Schiller, hogy a kereszténynek legszebb ékessége az engedelmesség.

Véssétek ezeket lelketekbe és kiváló gonddal ügyeljétek arra, hogy mindenben és minden viszonyok között tisztelettel és engedelmisséggel viselkedjétek édes szüleitek iránt.

Sajnálattal tapasztaltam már, hogy fölnőtt fiúk (de lányok is) édes anyjukkal gyakran türelmetlenek és szerénytelenek, sőt még ők panaszkodnak édes anyjuk türelmetlensége és heves, ideges természete miatt. Azt gondolom, az ifjú soha nem gondolkodott még komolyan arról, hogy mit végez az édes anya! Ha csakugyan úgy volna ugyanis, hogy az édes anyja türelmetlen és ideges, miért van úgy? Honnan származik? Ha ti egy éjjel nem alusztok, akár mert uton vagytok, vagy fogatok fáj, másnap milyen rossz kedvűek és kiállhatatlanok vagytok! Pedig az édes anya

hány éjjelt virrasztott át vagy töltött el rossz és nyugtalan alvással, nemcsak azért, mert ő volt beteg, vagy mert titeket ápolt, hanem, mert a ti fel-feltörő gyarlóságtok miatt aggódott és bánkódott és ez űzte el szemeiről az álmot! Ha így mindnyájan meggondoljátok, hogy édes anyátok egészségét nektek áldozta fel, akkor szégyenpir önti el arcotokat, esetleg merész vagy szerénytelen viselkedéstek miatt.

Ha végig gondoljátok mindazt, amit a szülők tiszteletéről mondtam, akkor igazat adtok nekem, mikor azt mondom, hogy az Isten negyedik parancsához fűzött jutalom a hosszú életről nem akkor teljesedik be, ha sok évet élünk a földön, — hanem akkor, ha meleg szeretettel és finom gyengéd lélekkel élünk — ennek pedig igazi iskolája a szüleink iránt tanúsított tiszteletünk gyakorlása.

* * *

Van ember, akin a műveltség csak máz; mi hamar lekopik, ha nem kísérik őket figyelemmel. De olyan az az ifjú is, aki azt gondolja, hogy otthon vagy a legközelebbi hozzátartozói előtt akárhogyan is viselkedhetik, idegenek előtt majd finom és előzékeny lesz. Nagyon csalódik az ilyen ifjú! Hamar kiesik erőltetett szerepéből az idegenek előtt, mert egy vigyázatlan pillanatban kiejt olyan mondatot vagy társalgásába olyan csipős és illetlen hangok vegyülnek, mellyel elárulja, hogy fegyelmezetlen ember áll előttünk. Aki otthon goromba, idegenek előtt sem jöhet művelt emberszámba, mert hamar kitűnik, hogy műveltsége csak olyan, mint egy kabát, melyet magára vett, de bensőségében hiányoznak a szép és nemes vonások, melyek bizalmat és szeretetet szerezhethének neki.

Hogy miért mondtam ezt el? Mert arról ismerem fel, hogy mennyire vagytok műveltek, hogy miképen bántok *otthon testvéreitekkel és a cselédséggel*. Mert a már erősen serdülő tanulók otthon testvéreikkel sokszor igen gorombák. Sokszor zsarnoka kisebb testvéreinek és minden kivánságának kielégülését követeli — ha másképp nem, hát ököllel vagy egyéb gorombaságokkal. De ha ez nem volna is így, a testvérek között igen gyakori a veszekedés és sűrű a civakodás, kivált ha egyik makacs, heves vagy feleselgető.

Ne féljeteK, nem akarlak most titeket kivallatni, hogy ki mennyiben érzi magát itt hibásnak, csak erre nézve megmondom, mit kell egy jó testvérnek és művelt ifjúnak tennie.

Az az ifjú, akinek kemény az ökle, annak igen hamar elpusztul a lelke, mert gyenge és védtelen lesz önző, követelődző és féktelen indulataival szemben. Már pedig igen boldogtalan életnek néz elébe az az ifjú, aki szeszélyeinek, rossz hajlamainak nem szab határt és azok ellen nem fejt ki önellentállást. Tehát soha se ököllel vagy lármázó hanggal követeljétek igazságtokat, sőt ha nektek százszor igazatok is van, de testvérték

heves és ingerült, hallgassatok el — ! Tudom, hogy sokszor nehéz, de igazán fenséges példát nyújt, aki udvarias és nyugodt viselkedést tanusít a heveskedővel szemben. Kivált arra vigyázzatok — ti fiúk! — ha csipke rózsás nő testvérték van, aki önmagában véve ugyan rózsás teremtés, de iszonyú sok rajta a szuró tövis, mert a legcsekélyebb tréfát is zokon veszi, hamar ingerült és dacos és iszonyú gyorsan kész a veszekedésre (kivált ha hiúságát sértitek meg.) Ilyenkor az igazán finom és művelt lelkű testvér nyájas, szelid és türelmes viselkedéssel a kis makrancost hamar észretérítheti!

Ahol több testvér van együtt, ott mindegyiknek későbbi sorsa és jelleme sok tekintetben attól függ, hogy testvérei milyen hatással voltak rá, hogy elősegítették-e a jó tulajdonságukat, vagy az ellenkezőt! Akarva, nem akarva mi is nevelői vagyunk kisebb testvéreinknek, őrei vagyunk testvéreinknek, mert ők minket figyelnek, minket utánoznak. Amint a nap sugarából fény és melegség árad ki, úgy árad ki a ti példátokból erő, mely másokat is, de főképp testvéreiteket megerősít a jóban — esetleg a rosszban. Valahányszor tehát okosan, szépen és helyesen szóltok a fiatalabbakhoz, olyan az, mintha karotokat nyujtanátok nekik, hogy segítsétek őket. De gáncsvetésnél rosszabb az, ha látják a ti rossz példátokat, akár szóban, akár tettben.

Ha elhibáztatok valamit velük szemben, kérjetez tőlük bocsánatot! A fiatalabb testvér ugyanis igen hamar azt hiszi, hogy az önlegyőzés és önuralom csak olyan iga, melyet a nagyok raknak a kisebbek vállára és alig várják, hogy felnövekedjenek, nagyok legyenek, hogy ledobhassák az igát. Lássák testvéreitek, hogy ép az önfegyelmzés a felnőtttség jele!

Boldog életre készül az az ifju, aki fiatalon megtanulta másokkal, elsősorban testvéreivel a békés együttélést, aki testvéreinek hibáit okos előrelátással, türelemmel, szitkozódás és civakodás nélkül el tudja viselni. Azért véssétek lelketekbe, amilyené most alakitjátok lány lelketeket, olyan lesz életsorsotok is. Ne gondolja senki, hogy egy csapásra udvarias ember lehet az, aki most testvéreivel goromba. Minden gorombaság és kiméletlenség, melyet most megengedtek magatoknak, beleeszi magát a lélekbe és sok gyötremnek lesz forrása. Minden győzelem, melyet most arattok magatok fölött, meg is könnyíti a következő győzelmet, de biztos zálogát is nyújtja egy békés és boldog jövőendő életnek.

* * *

Hadd szóljak még néhány szót *a cselédségről is!* Azzal kezdem, hogy az igazán művelt ember soha sem durva a cselédekkel — soha! Egy ifjú műveltségének tehát az is fokmérője, hogy miképen bánik a cselédekkel. Hogy a cselédekkel finoman bánhassatok, próbáljátok megérteni a cseléd helyzetét.

Ha van a cselédben kifogásolni való sok hiba, gondoljátok meg, honnan jött? Hogyan élt otthon? Talán árva? Talán betegek szülei és ő nem lehet mellettük? Hátha nektek kellene idegen háznál szolgálni, ahol sok és kemény szidás szokott kijárni! Mennyire fájna ez a rideg bánásmód nektek és milyen hálások volnátok egy-egy szives és szép szóért! Az a cseléd is ember, érzi az ő szegénységét, szorult helyzetét. Idegen háznál kénytelen dolgozni, mások szeszélyeinek engedelmeskedni csak azért, mert neki alig van betevő falatja, másnak meg nagyon is telik mindenre s így irigység és keserűség támad szívében. Ha vendégség van a háznál és ti lakmároztok, neki akkor kétszer annyi a dolga és vesződsége és bizony éppen ilyenkor kétszer annyi szidás és gorombaság is kijár neki. És ha a cseléd rosszul érzi magát, bizony csak tovább dolgozik és csak akkor feketik le, ha már a betegség leveri a lábáról. És szegény, akkor veszi csak igazán észre, hogy idegenben van! Milyen türelmetlenül várják, hogy fölkeljen az ágyból és tovább dolgozzék! Bizony a cseléd nagyon is gyakran érzi, hogy csak cseléd!

Ha ezeket mind végig gondoltátok, akkor megértitek azt is, hogy a hű és becsületes szolgálatot nem lehet pénzzel megfizetni, de már igenis, a finom, tapintatos bánásmód az, amelylyel a cseléd iránt is kifejezzük elismerésünket, sőt tiszteletünket. Ahol a cseléd ezt megkapja, ott szívesen szolgál, mert a lelki finomságot mindenki szereti.

* * *

Tudom, még sokat kellene mondanom az otthonról — de már ma is esteledik, mára is búcsút mondok a holnapi találkozás reményében. Búcsuzásul lelketek elé állítom még azt a nagy igazságot, hogy amint láttátok, a békés együttélésnek alapja a szeretet. Legboldogabb akkor volna az emberi együttélés, ha a szeretet vezérelne mindnyájunkat, ha mindennapi életünkben ezt tekintenénk hivatásunk vezérfonalának, ha lelke mélyén ezt hordaná minden ember, mint vándor az édes szülője képét, mely visszatartja őt a csábító rossztól — akkor lenne igazán béke a földön, akkor elválnának a föld színe!

HARMADIK NAP.

Társainkról.

Elég hamar kiléptek a családi élet kis köréből, beléptek a nagy társadalomba, hogy annak hasznos, művelt és értékes tagjai legyetek. *Az iskola az a kis társadalom*, amely megadja a szükséges szellemi és lelki műveltséget, amely egyuttal arra is módot nyújt, hogy elsajátítsátok a társaitokkal való érintkezésben azokat a kellékeket, melyeket a nagy társadalom tőletek elvár.

Eltaláltatok, hogy miről beszélgetünk ma elsősorban: *a jó modorról, a megnyerő, helyes és udvarias viselkedésről*. Azt mondjuk, hogy a jó modor — ugyis mondhatnám, hogy udvariasság — a gondolkozásnak és belső érzésnek nemes és kellemes külső megnyilatkozása. A jó modor tehát mindennek előtt föltételezi érzelmeink és gondolataink nemességét.

De a lélek nemes érzelmeit nem kell elrejteni, hanem megfelelő, kellemes formában kitárni, mert akármilyen jó szívé is valaki, ha helyes modorról nincs fogalma, olyan emberhez hasonlít, aki sem beszélni, sem írni nem tud.

A jó modornak sok üdvös hatása van. Éleszti, megerősíti és ápolja lelkünk nemes érzelmeit. Továbbá, aki embertársaival való érintkezésben szeretetre méltó, szerény modort sajátított el, annak jósága és finomsága annyira fokozódik, hogy idővel kellemetlen emberekkel is nyájasan tud viselkedni. Senki se mondja, hogy a kellemetlen emberekkel való nyájas viselkedés képmutatás — nem! — Ilyenkor, mikor lelkünk egyensúlyát és békéjét veszély fenyegeti, igen nagy segítségünkre van az udvariasság. Ilyenkor tapasztaljuk, hogy leghatalmasabb ember az, akit senki sem képes kihozni a sodrából, mert annyi finomságot halmozott fel lelkében, hogy a legnagyobb sértésekre is abból a szeretetből meríti a választ, mely egész lényét betölti. Minél fegyelmezettebb valaki, annál barátságosabb és udvariasabb mások iránt. A durvaság csak annak a jele, hogy az illető sem karján, sem lábán, sem pedig nyelvén nem tud uralkodni, tehát gyengeségre és félszedségre vall.

Mikor én itt jó modorról szólok, nem arra értem, hogy miképen kell köszönni, vagy ülni, vagy az evőeszközt megfogni — az az illetlan feladata. Itt a jó modor belső rugóiról és mozgatóiról akarok veletek tárgyalni és azok között kiemelem az egyik főrugót, amely a mi jó és tapintatos eljárásunkat mozgatja: ez az, *hogy értsük meg társaink, felebarátaink lelkiállapotát, helyzetébe képzeljük bele magunkat*. Azt hiszem a legtöbb kiméletlenség és gyöngédtelenség a világon nem is annyira rossz szívből ered, hanem onnan, mert nem tudjuk magunkat másnak lelkiállapotába beleképzelni, nem látunk a szinfalak mögé. Rendkívül fontos az életben, hogy erre tegyünk szert, igazán bánni az emberekkel csak akkor tudunk!

Ne elégedjeteK meg soha a dolgok látszatával, tekintsetek a dolgok mélyére! Az, amit az első pillanat tár elénk, gyakran csak látszat és csalódás; a valódi tény és élet csak mögötte található meg. Hányszor fordul elő, hogy valamely társatoknak ellenszenves arca van és kiállhatatlan természete. Szabad-e azért megvetéssel elfordulni tőle? Kérdjétek magatoktól, hogy részesült-e ez a társatok otthon annyi gondozásban, mint ti? Nem volt-e sokszor beteges? Nincs-e gyenge idegrendszere? —

Ha megszokjátok ezt, hogy a látszatonál tovább néztek, akkor hamar belátjátok, hogy éppen vele szemben kétszeresen finóman kell bánni!

Hogy bele képzelhessétek magatokat mások lelkiállapotába, tanuljatok meg következtetni a külső jelekből a belső életre! Erre olyan lelki tapintó csápokra van szükség, melyekkel mások lelkiállapotát hamar megértjük. Élesítsük ki arra a hallásunkat, hogy felebarátunk hangjának csengéséből kiolvassuk egész lelkiállapotát, hogy szomorú-e, izgatott-e, sértődött-e, fáradt-e? Mennyire szükségünk van erre a finom hallásra, pl. egy beteg ágya mellett, hogy még mielőtt a beteg érezné bágyadtságát mi már észrevegyük. A fül nem arra való csupán, hogy a kalap le ne csusszék, vagy hogy kellemes zenei hangot és madárdalt halljon meg, de elsősorban arra, hogy felebarátunk lelkiállapotából tolmácsoljon valamit.

Nézzetek a szinfalak mögé és ne törjeteek hamar pálcát társatok fölött még akkor sem, ha rossznak van kikiáltva. Gondoljátok meg, hogy ti hol volnátok, ha a jó Isten nem nyújtott volna annyi mentőt és segédkezet. Ne bizakodjatok el, ha jók maradtatok, elsősorban nem a ti érdemetek. Ti is elvadultatok volna, ha annyi sok szeretetben, örömben, gondozásban nem részesültetek volna és ha nem láttatok volna ennyi jó példát!

A jó modorral együtt *tanuljátok meg a barátságos beszéd szép művészetét.* Ha valakit valami nagy csapás ér, mennyire rászorul ilyenkor a bátorító, vigasztaló és résztvevő szóra! Ilyenkor sokszor némán, megdermedve állunk, szeretnénk valamit mondani, de nem találjuk meg a helyes kifejezést és kinos hallgatásba merülünk. Néma emberhez hasonló, aki kellő időben nem tud, vagy nem akar egy barátságos vagy biztató vagy hálás szót mondani, pedig lelke mélyén meleg érzelmeket rejteget. Győzzük le a nehézkességet vagy lustaságot, esetleg a szégyenlőiséget! Hiszen az őszinte, szivből fakadó jó szó elég ritka dolog és akinek mondjuk, annak igen jól esik. Mikor szeretetet és barátságot érzünk, fejezzük azt ki kellő időben szívélyes és barátságos szavakban. Tegyük fére az ál-szemérmeket és mondjuk meg másnak, hogy ő nekünk kedves és drága, hogy iránta hálát és tiszteletet érzünk.

A jó modor legbelsőbb rugója *a finom nemes gondolkozás és a szeretet!* Minél jobban éreztetjük finomságunkat és szeretetünket másokkal, annál jobban tágul szivünk. És ez a lelki finomságnak legszebb jutalma. Minden egyes megnyilatkozás által csak megerősödik. Semmi türelem, semmi szeretet, semmi áldozat, amit másokért hozunk, nem hiábavaló, még akkor sem, ha hálátlanságot aratunk is érte, mert az az erő, melyet ez által kipróbáltunk és megacéloztunk, elég kárpótlás és köszönet önmagában is.

Az életben *nagy önállóságra* lesz szükségtek. Pedig a társak és a környezet részéről állandóan sokféle hatásnak és befolyásnak vagytok és lesztek kitéve, mely nem marad rátok nézve nyom nélkül. Minden ember hatással van többé-kevésbé környezetére, de sőt még olyanokra is, akiket nem is ismer. — Minden, amit az ember tesz, vagy szól, mint a tóba dobott kő körül keletkezett hullámgyűrű, mindig tovább és tovább terjed. Sokszor nem is sejtjük, hogy mások cselekedete és gondolkozása ránk milyen hatással van!

És ha azok a mások jó úton haladnak, akkor az a befolyás nagy hasznunkra válik — de veszedelmes lejtőre és tévutra jutunk, ha a rossz úton járó megbizhatatlan egyént követjük.

Nyomatékosan kiemelem azért, hogy *mindig résen legyetek a társasággal szemben!* Elsősorban vessétek jól szívetekbe, hogy az élet legszentebb és örök igazságaiban egy világító tornyunk van, aki után biztosan indulhatunk és indulnunk kell. Az ő élete az igazi helyes élet, az ő tanítása sok évszázad viharaiiban kipróbált egyedül helyes és biztos alapja a boldog életnek — az Ur Jézus Krisztus az! És ha látjátok, hogy mások szavai és tettei az Ur tanításának örök igazságaival nem egyeznek meg, akkor legszentebb kötelességtek velük nem tartani, nemcsak ti magatok miatt, de ő miattuk is, talán a ti komolyságtok őket is észretériti.

Ne legyetek továbbá tucat- vagy tömegemberek! A tömegember mindenben másokkal tart, még akkor is, ha a belső sugallata figyelmezteti, hogy nincs így jól! Nincs bátorsága, hogy saját lelkiismerete szavát kövesse, mert attól fél, hogy mások kinevetik, vagy csipős, gúnyos megjegyzéseket tesznek eljárására. Igaz, elég kevés embernek van meg az a bátorsága és lelki ereje, hogy saját álláspontjához hű maradjon. Általában azt tartja a legtöbb ember, hogy a farkasokkal üvöltetni kell, mert csak úgy boldogulunk az életben. — Ezzel persze belemerülnek minden léha, durva, hazug fecsegésbe és úsznak az árral. Már pedig, ha csakugyan ez volna a helyes életelv, akkor az élet nem volna egyéb egy szüntelen farkasordításnál, akkor nagy ember soha nem született és nem működött volna! Pedig valamennyi nagy embert jellemzi, hogy korának téves és elfogult ítéletével szembe mert szállni és nem riadt vissza mások gúnyjától, sem kritikájától!

Ostoba és dőre dolog azt hinni, hogy az emberek tetszésének lehet tenni. Kifogásolni valót mindig találnak eljárásunkban, legszentebb eszméinket is lebecsülik, legönzetlenebb cselekedeteinket is meggyanusítják. Pedig mennyi az ember, akinek soha sincs bátorsága, hogy önmagához hű maradjon, mert minden tetténél azon töpreng, hogy mit szólnak majd hozzá az emberek! — Csak az, aki ezzel nem törődik, de észére és szívére hallgatva nyugodtan és kitaróan teszi meg kötelességét,

tud magának tekintélyt szerezni, mert határozott jellemével és önállóságával imponál az embereknek, még ha nem is ismerik el.

Ha nem kényszerítetek magatokat arra, hogy az életben se jobbra, se balra nem tekintve, szivetek és lelkiismeretek után induljatok, soha nem válik belőletek megbízható, erős, sziklaszilárd egyéniség, mert az emberektől való félelem még arra is rávisz idővel, hogy a legszentebb eszméiteket is, a legkedvesebb embereiteket is megtagadjátok!

Elvhű, önálló ember! Aki saját lelkiismeretére hallgat és ahhoz hű marad, nem tesz és nem mond semmi olyast, amire más bujtotta fel, vagy mert másnak élehetetlen rossz példája ráragadt. Ne azért és addig legyetek tisztességes és becsületes emberek, mert és ameddig a többi is az! Ne ingadozzatok, ha a többi már nem az! Ne féljetek mások gunyjától! Ne legyetek gyáva, megbízhatatlan, gerinctelen, hétrét görbülő emberek, hitvány nádszálak!

De vigyázzatok! Az akaratos, önfejű és makacs ember még nem önálló, sőt sokszor a legtávolabb van az önállóságtól. Nem abban áll az önállóság, hogy mindig saját akaratunkat követjük, vagy erőszakoljuk másokra.

Mert szabad is, sőt kell is másokkal szemben engedékenynek, előzékenynek lennünk, csak ne gyengeségből, vagy majmolásból történjék az, hanem bátorságból és önuralomból. Tehát nem az tesz valakit önállóvá, hogy alárendeli-e magát vagy akaratát másoknak vagy sem, hanem az, *hogy miért teszi?*

Gyávaságból teszi-e, vagy éppen lélkierőből? A makacsság és önfejűség csak a gyengeség jele.

Aki valóban és komolyan önálló, az szívesen enged másoknak, sőt alá is tudja másoknak akaratát rendelni, mert megtanulta, hogy önmagának nem enged mindenben és hősiességből azt is megteszi, ami reá nézve kellemetlen. Ilyen értelemben a társakkal szemben tanúsított engedékenység az önállóságnak kiváló jó iskolája, mert arra neveli az embert, hogy kemény legyen önmagához, ne engedjen mindenben önmagának.

* * *

A harmadik gondolatkör, amelyet veletek meg akarok beszélni, *az érvényesülésről* szól.

Az érvényesülés vágya, a nemes értelemben vett ambíció lényünknek egyik legszebb tulajdonsága. Ezért rajong és lelkesedik minden ideális ifjú. Kiváló, nevezetes emberek akarunk lenni!

Helyes és dicséretre méltó törekvés — de hányan érik el azt, amiről álmodoznak? Hogy tele van az élet elégedetlen emberekkel, az azt mutatja, hogy kevesen! Ugy gondolom, a hiba itt abban van, hogy az

érvényesülést abban látják a legtöbben, hogy *vezérszerepük legyen!* Pedig nem lehet az életben mindenki vezérszerepre hivatott, ez a hivatás csak igen kevés ember osztályrésze. Az életben úgy vagyunk, mint az énekarban; a vezető hang mellett ott van két, három, sőt néha még több hang, a melyeknek be kell érniök a kísérettel. Hány ember, sőt már ifjú is, elkeseredik azért, mert ő nem lehet a vezérszereplő, csak mellérendelt vagy alárendelt szereppel kell beérnie! Pedig éppen nincs erre okuk, mert a mennyire széppé, bájoszá és kellemessé teszi a kíséret az éneket és zenét, ép úgy, sőt még sokkal inkább szép feladat vár az életben a másodrendű szerepet betöltő egyénekre. Ők ugyanis szerényebb tehetséggel megáldva, szerényebb helyzetben sokkal több jót gyakorolhatnak, mint azok, akiknek tetteről az egész világ tud. A kisebb képességű emberek teszik sokszor jóvá azt, amit a nagynevű emberek túlterhelt tevékenységükben elmulasztanak vagy elhibáznak. Jól mondja egy német költő (Stieler): A kis emberekkel fizetteti meg a jó Isten, amivel a nagyok adósak maradnak.

Ugyancsak a beteges és helytelen érvényesülési váagnak egy másik következményéről sem hallgathatok — *és ez az irigység.* Már erősen megérezik ez a tanulóifjúság körében, mikor irigylük azt, aki vagyonosabb vagy jobb módon él, de azt is, aki sok sikert arat. — Maga az élet tele van szórva irigységgel, úgy, hogy már, ha egy fillérrel többje van az egyiknek, mint a másiknak, megirigylük tőle.

Ne irigyeljétek azokat, akiknek mindig jól megy a dolguk, vagy akik sok sikert aratnak. Baj és sikertelenség őket is éri még — és akkor nincs náluknál türelmetlenebb teremtés a világon. Aki a lemondáshoz hozzá nem szokott, az a megpróbáltatás napjaiban a legritkább esetben fog bátran helyt állni és szelid megadást tanusítani. Ne felejtsetek el, hogy azok, akiknek *látszólag* jobb dolguk van, mint nekünk és többet élveznek, mint mi, azok távolról sem a legirigylésreméltóbbak. Rendszerint későbbi életükben igen nehéz helyzetük van azoknak, akiket ifjú korukban elkényeztettek. Ezek önzők lesznek és a másokkal való törődésig soha el nem jutnak. Nem ismerik meg az életnek legpompásabb érzését, hogy mást teljes lélekből szeressenek, mert abban a szivben, amelyben önzetlenség nincs, igazi szeretetet sohasem terem meg.

A földi életnek minden java, gazdagság, szerencse, tehetség, kiválóság, egészség stb. soha nincsenek mind egy kézben egyesítve. De valami ezekből minden embernek jut, az egyiknek ilyen előnyei, tehetsége és kedvezményei vannak, a másiknak meg valami más a kiválósága — és mindnyájunknak arra kell törekednünk, hogy az osztályrészül kijutott adománnyal a legjobbat produkáljuk — *és így érvényesüljünk.*

Most, kedves tanítványaim, elérteztünk kirándulásunk végére. Szeretném, ha ennek emléke mélyen belevésődnék lelketekbe. Fáradozásomat akkor is megjutalmazva látom, ha csak egy mozzanat is jól megragadta figyelmeteket és ha abból tényleg tanultatok és okultatok.

Bucsuzásul csak még egyet!

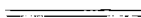
Az elmúlt év nyarán többen megnéztük a magas Tátra szépségeit. A többi között a híres Csorba tótól erdei úton át a Poprádi tó felé gyalogoltunk és tele tüdővel szívtuk a tiszta levegőt és élveztük a remek kilátásokat. Már elég közel voltunk célunkhoz, mikor egy szomorú kis csapattal találkoztunk. Egy turista botokból és csákányokból összetákolt hordó ágyon halva hoztak egy 30 év körüli külföldi férfit, aki előző nap délután a szemben fekvő hegy csúcsáról saját vigyázatlansága folytán lezuhant és menten meghalt. Alig múlt el nap, hogy ugyancsak hasonló szerencsétlenségről ne irtak volna az ujságok. Ezeknek a turista baleseteknek néha hegycsuszamlás az oka, máskor megcsuszlik a merész hegymászó és lezuhan a feneketlen mélységbe, mert a leszálló köd miatt elveszti az utat. Svájcban többször olvadó hó, vagy lezuhanó lavinák rántják le magukkal a turistákat. *De a legtöbb balesetnek szédülés az oka.* Ha t. i. a hegymászó turista nyugodtan és állandóan szemmel tartaná az előtte olykor szinte függőlegesen emelkedő sziklafalat, bizonyára baj nélkül jutna fel rá. Azonban sokan nem bírnak ellentállni annak a csábító kísértésnek, hogy visszatekintsenek a völgybe, az emberek messze lent elterülő lakásaira; meg akarnak győződni, mennyire haladtak, mily messze vannak már és milyen magasan lebegnek a mélység fölött. És ilyenkor kerülnek a végzetes pillanat elé, mert valami kimondhatatlan varázs erő csalogatja, húzza őket lefelé, összefolyik szemük előtt minden, elvesztik lábuk alól a biztos talajt és lezuhannak a mélységbe.

Régi az a hasonlat, mellyel az igazán törekvő ember életét a hegymászóhoz hasonlítjuk. Ha az ember igazán javulni kíván és az aljas kívánságok ködvölgyéből fel akar emelkedni az önmegtágadás és önuralom magaslataira, számtalan nehézség környékezi minden oldalról, mint a hegymagaslatra iparkodó turistát. Itt is abban van a legnagyobb veszély, ha tekintetünket nem előre a cél felé irányítjuk, hanem visszafordulunk, hogy meggyőződjünk, vajjon mennyivel előztük meg a többieket, mily mélyen vannak alattunk a kis kunyhók a hajnali ködben, míg mi ránk már teljes fényében sugárzik le a nap. Aki jobb akar lenni másoknál, az soha se nézzen hátra, ne örüljön a magaslatnak, melyet a többiek előtt elért, mert szédülés fogja el és ez menthetetlenül lerántja őt a mélységbe. *Ez a szédülés a kevélység.* Erényesnek lenni és emiatt elbizakodni a legnagyobb esést jelenti az erkölcsi életben, mert akkor hiába való a fölfelé való törekvés minden fáradsága.

Ezt a szédülést úgy kerülhetjük ki, *ha sohasem gondolunk jó tetteinkre és arra, amit már kiküzdöttünk magunknak*, hanem mindig az előttünk kitűzött célra; ha tekintetünket állandóan a legjobb és legnemesebb emberek példájára — mint előttünk levő magaslatra — irányítjuk és azzal a tudattal telünk el, hogy mennyire távol vagyunk még tőlük, mily hosszú utat kell még megtennünk, hogy hasonló magaslatra emelkedjünk!

Csak bátran előre a magaslatra!

Pallmann Péter.

II.

Tanári kar.

1. Rendes tantárgyak tanárai.

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Heti óráinak száma	Tanárkodási évének száma
1	<p>Dr. Tóth György k. r. áldozópap, rendes tanár, igazgató, házfőnök, rendi kormánysegéd, a váci püspöki szentszék tiszteletbeli ülnöke, a kecskeméti róm. kath. egyháztanácsnak, a főgimn. bizottságnak, Kecskemét város törvényhatósági bizottságának, a polgári leányiskola s a kecskeméti orsz. tanítói árvalház felügyelő bizottságának kinevezett tagja, a tüdővész ellen védekező kecskeméti egyesület alapító és igazgatósági tagja, az orsz. magyar gyorsíró egyesület, a budapesti filológiai társaság, az országos képzőművészeti társulat, az országos tanáregyesület rendes, a kath. tanáregyesület alapító és igazgatósági, a Katona József-kör alapító és választmányi tagja.</p>	Filozófia	VIII.	3	39
2	<p>Agárdi László k. r. áldozópap, rendes tanár, hitelemző, a tüdővész ellen védekező kecskeméti egyesület tagja, a VII. osztály főnöke.</p>	Magyar nyelv Latin nyelv Görögpótló ir.	IV. VII. VII. VI. VII.	18	7
3	<p>Brach József k. r. áldozópap, rendes tanár, a »Segélyző Egyesület« könyvtárosa, a kath. tanáregyesület s a Katona József-kör tagja, a II-ik oszt. főnöke.</p>	Magyar nyelv Német nyelv Latin nyelv	II. III. IV. II.	18	17

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Heti óráinak száma	Tanárkodási éveinek száma
4	Dezső Lajos világi rendes tornatanár, a torna- szertár őre, a játékdélutánok vezetője és felügyelője.	Tornázás Játék	I—VIII.	14 } 22 8	24
5	Dutschák András k. r. áldozópap, rendes tanár, a III. osztály főnöke.	Magyar nyelv Latin nyelv Görög nyelv Görögpótló ir.	III. III. VII. V.	18	10
6	Hannig István k. r. áldozópap, rendes tanár, a ter- mészetrajzi és vegytani szertár őre, a földrajzi társaság, a kath. tanár- egyesület s a Katona József-kör tagja, a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület választ. tagja.	Földrajz Természetrajz	I. II. I. II. IV. V. VI.	19	16
7	Höchinger Miklós világi rendes tanár, a rajzszerktár őre.	Rajzoló mértan Görögpótlórajz Szépirás	I—IV. V—VIII. I. II.	20	9
8	Kummergruber Emil k. r. áldozópap, rendes tanár, az V. osztály főnöke.	Latin nyelv Német nyelv	V. V—VIII.	18	14
9	Niklos János k. r. áldozópap, rendes tanár, a kath. tanáregyesület, az Uránia-egyesü- let és a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület tagja, a természettani- és énekszerktár őre.	Földrajz Mennyiségtan Természettan	III. III. VI. VII. VIII. VIII.	18	15
10	Pallmann Péter k. r. áldozópap, rendes hittanár, a hittudományok felavatandó doktora, a rendi növ. tanulmányi felügyelője, főgimn. hitszónok, a tudóvész ellen véd. kecskeméti egyesület vál. tagja.	Vallástan	I. IV—VIII.	12	6

Sorszám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Osztályok, melyekben tanított	Heti óráinak száma	Tanárkodási éveinek száma
11	Pózna József k. r. áldozópap, rendes tanár, a kath. tanáregyesület tagja, a földrajzi szertár őre, az I-ső osztály főnöke.	Magyar nyelv Latin nyelv Történelem	I. I. III. V. VII.	20	14
12	Szalay István k. r. áldozópap, rendes tanár, a Ka- tona József-körnek és a magyar iro- dalomtörténeti társaságnak rendes, Kecskemét város törvényhatósági bizottságának választott tagja, a tü- dővész ellen védekező kecskeméti egyesület választmányi tagja, a ta- nári értekezletek jegyzője, az Ön- képző-kör vezetője, a VIII. o. főnöke.	Vallásstan Magyar nyelv Latin nyelv Görögpótló ir.	II. V. VI. VIII. VIII. VIII.	17	18
13	Tell Sándor k. r. áldozópap, rendes tanár.	Mennyiségtan Természettan	I. II. IV. V. VII.	18	5
14	Dr. Vékony István k. r. áldozópap, rendes tanár, a kath. tanáregyesület s a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület tagja, az ifjúsági könyvtár őre, a IV-ik osztály főnöke.	Vallásstan Latin nyelv Történelem	III. IV. IV. VI. VIII.	17	8
15	Wagner Lajos k. r. áldozópap, rendes tanár, a kath. tanáregyesület, a Katona József-kör s a tudóvész ellen védekező kecs- keméti egyesület tagja, a filológiai muzeum, a tanári és ifjúsági könyv- tár őre, a Testgyakorló-kör elnöke, a VI. osztály főnöke.	Latin nyelv Görög nyelv	VI. V. VI. VIII.	19	7

2. Felekezeti hittanárok.

1. **Bárány József**, főrabbi, tanította a felső oszt. izr. vallású tanulókat heti 4 órán.

Hegedűs Rezső, el. isk. tanító, tanította az alsóbb oszt. izr. vallású tanulókat heti 4 órában.

2. **Bogoevicu Gy.** Ghenadin, budapesti gör. kel. román plébános, tanította a gör. kel. (román) vallású tanulókat havonként 2 órában.

3. **Csámprág István**, a kecskeméti gör. kel. hitközség adminisztrátora, tanította a gör. kel. (szerb) vallású tanulókat havonként 2 órában.

4. **Szappanos Károly**, ev. ref. lelkes és hitoktató; tanította az ev. ref. vallású tanulókat heti 2—2 órában.

3. Rendkívüli tantárgyak tanítói.

1. **Agárdi László** tanította a francia nyelvet heti 2 órában.

2. **Geday Sándor** e. i. tanító tanította a zenét heti 2 órában.

3. **Höchinger Miklós** rajztanár, tanította a magánrajzot heti 4 órában.

4. **Niklos János**, tanította az éneket heti 5 órában.

5. **Dr. Pataky Zoltán** iskolaorvos, egészség-tanár, tanította az egészség-tant heti 2 órában. Tanárkodásának évszáma ezen intézetnél 5.

6. **Pózna József**, tanította a gyorsírást heti 2 órában.

Intézeti pedellus: Rimóczi Ferenc, az intézetnél szolgál 20 év óta.

III.

Előadott tananyag, tankönyvek.

1. Rendes kötelező tantárgyak.

I. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Pózna József**.

Vallás-tan, heti 2 órában. Imádságok: Miatyánk, Üdvözlét, Hiszekegy, az Úr angyala, reggeli és esti könyörgés, a tanítás előtt és után való, az étkezés előtt és után való imádság. Az Isten tiz, az anyaszentegyház öt parancsa. Az ember végcéljáról. A hitről. A parancsokról. A malaszt esz-közeiről. A szentségekről és imádságokról. Tankönyv: Róm. kath. nagyobb katekizmus. Bpest, 1908.

Tanár: **Pallmann Péter**.

Magyar nyelv, heti 5 órában. *a)* Nyelvtan. A hangok. A helyesírás. Beszédrészek. Mondatrészek. A hangsúly és a szórend. *b)* Olvasmányok. Prózaik: Népmesék és regék. Hun és magyar mondák, történeti elbeszélések az Árpád-házi királyok korából. A magyar föld és népe. Költők: A haza. Nyalka huszár. Este. Szüleimhez. Anyámhoz. A megfagyott gyermek. Az árva leány. Éji látogatás. Három fiú. Szülőföldem szép határa. Hadnagy uram. Honvédtüzér temetése. Künn a ménes. Szüretünk. Füstbe ment terv. Anyám tyúkjá. Amerre a Tisza folyik. Párjavesztett gerlice. Tankönyvek: Bartha I. dr. Magyar nyelvtan. Bpest, 1912. Prónai A. dr. Magyar olvasókönyv. Bpest, 1910. Tanár: **Pózna József**.

Latin nyelv, heti 6 órában. *a)* Nyelvtan. A hangok. Helyesírás. Declinatiók és az aktív igék coniugatiója. Comparatio. Számnevek. Névmasok. Sum és activ igék ragozása. *b)* Olvasmányok: Casa. Area casae. Personae. Puer et puella. Portae et fenestrae. Vestimenta. Quot sunt? Tullia, Linus et Lygia. Officia vilici et servorum. Dominus et vilicus. Domus. Popina. Fons. Pistor. Via strata. Marcus et Sextus. Ludus vel Schola. Magister et discipuli. Fabula Aesopi (Lupus et agnus). Colloquium in ludo. E ludo in ludum. Caupona. Ad Elephantum. Viatores sub arbore bibentes. Dama cantat. Tabellarius. Mare. Naves longae. Piscator. Magyarból latinra e fejezeteknek megfelelő magyar olvasmányokat fordítottuk. Tankönyv: Geréb-Morvay Kis latin Nyelvkönyve. Bpest, 1907. Tanár: **Pózna József**.

Földrajz, heti 3 órában. Földrajzi alapfogalmak: szárazföld, víz, a föld alakja, nagysága, a föld fő körei, éghajlat. Tájékozódás a földgömbön és a térképen; térképolvasás, Magyarország városainak, hegységeinek, alföldjeinek, vizeinek, éghajlatának ismertetése, kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával. Térképvázlatok készítése. Tankönyv: Kőrösi Albin, Földrajz. Bpest, 1912. Tanár: **Hannig István**.

Természetráajz, heti 2 órában. Bevezetés a természeti tárgyak szemléletébe. A négy évszak, kivált a növényeken mutatkozó jelenségekben feltüntetve. A közönségesebb gyümölcsfák, fenyők és tavasszal viritó növények taglalása és csoportosítása megjelenésök szerint. A növények részeinek megismertetése, növényeken bemutatva. Az ember lakása közelében, a mezőn, erdőn tartózkodó emlős állatok és a házi szárnyasok leírása. Tankönyv: dr. Ormándy Miklós, Természetráajz I. r. Budapest, 1909. Tanár: **Hannig István**.

Számntan, heti 4 órában. A tizes számrendszer. Alapműveletek egész számokkal, tizedes és közönséges törtekkel. A méter-mérték ismertetése. Pénzisme és időszámítás. Tankönyv: Suták J. dr., Számntan a középiskolák I., II., III. oszt. számára. Bpest, 1910. Tanár: **Tell Sándor**.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Planimetriai elemek. A pont, a vonalak szerkesztése, iránya és elnevezése, ugyanezekkel a négy számo-

lási művelet. A szögek, ezeknek hányfélesége és mérése szögmérővel. A szabályos és szabálytalan három-, négy- és sokszögek szerkesztésének különféle módja, elnevezései szögek és oldalaik szerint, kerületük és területük számítása. A kör és ennek nevezetesebb vonalai. Egyszerű síképitmények rajzolása. Tankönyv: Huszka J., Rajzoló geometria I. rész. Budapest, 1911.

Tanár: **Höchinger Miklós.**

Szépírás, heti 1 órában. A magyar kis- és nagybetűk alkotó részeinek és alakítási módjának ismertetése s gyakorlása; folyóírás.

Tanár: **Höchinger Miklós.**

Tornázás, heti 2 órában. *Szabadgyakorlatok*: Állások; alap-, zárt-, feszítő-, lábújj- és sarkállás. Tag-szabadgyakorlatok; karlendítések, lökések minden irányban, törzshajlítások, sark- és térdemelések. Járó-szabadgyakorlatok; járás oldal- és arc-sorban, helyben és továbbhaladással, utánlépéssel. Társas-szabadgyakorlatok kettesével. Tornázó rendgyakorlatok; sornyitás, mellézárkózás, körjárással, kigyóvonulás. Katonai rendgyakorlatok: állás, sorfelállítás, igazodás, fedezés, fővetések, fordulatok, helybenjárás arc- és oldal-sorban. *Szergyakorlatok*: alapgyakorlat a korláton, nyujtón, póznákon, köteleken, a vízszintes és rézsütös létrán, gyűrűhintán; magas-, távol- és kötélugrás.

Tanár: **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Fogócska, künn a farkas, benn a bárány, fali duplex, futó duplex, hívogató, nemzeti lovasméta, ne nézz hátra, jön a farkas, körfutó, körláb, magyar csatajáték.

Tanár: **Dezső Lajos.**

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Brach József.**

Vallástan, heti 2 órában. Imádságok: Miatyánk, Üdvözlét, Hiszekegy, Úrangyala reggeli és esti könyörgés, a tanítás előtt és után való, az étkezés előtt és után való imádság, az Isten 10, az anyaszentegyház 5 parancsa. A katekizmusból ismétlésként: Az ember végcéljáról. A hitről. A bibliából: az ó-szövetség története. Tankönyvek: Kis Katekizmus. XLVI. kiadás. Budapest, 1901. Adjutus Secundus: Az ó-szövetségi bibliai történetek magyarázata. Szatmár, 1901.

Tanár: **Szalay István.**

Magyar nyelv, heti 5 órában. *a)* Nyelvtan. A szók változásai. A szóragzás. A szóképzés. A szavak jelentése. Az egyszerű és összetett mondatok; a körmondat. Az idézés módja. Az írásjelek jelentése és használata. *b)* Olvasmányok. Prózaiak. Tanító mesék és leírások. Elbeszélések a magyar történelemből, a görög és római világból. A magyar föld és népe. Költőiek. Himnusz. Szózat. Távolból. Édes jó anyámnak. Szülőföldemen. Téged dicsérlek. Az anyai kincs. A lengyel anya. Magyar vagyok. Szilágyi Erzsébet. Mátyás a szántó. Hazámhoz. Tankönyvek: Szabó I. dr. Rendszeres magyar nyelvtan és olvasókönyv II. rész. Budapest, 1906.

Tanár: **Brach József.**

Latin nyelv, heti 6 órában. *a)* Nyelvtan. Az első osztály anyagának átisméltése. Cselekvő és szenvedő igeragozás. Álszenvedő és félig-álszenvedő igék. Körülírt igeragozás. Az ige törzsalakjainak képzése. A rendhagyó perfectumú és supinumú igék. Rendhagyó és hiányos igék. Személytelen igék. *b)* Olvasmányok. Latinból magyarra. Ad Elephantum Viatores sub arbore bibentes. Dama cantat. Tabellarius. Mare. Naves longae. Piscator. Deo donaria. Navicula. Toga virilis. Iter Roma Pompeios factum. Poetae recitatio. Sexti carmen. Publii carmen. Vesuvii incendium. Domus Romana. Sextus Publio suo salutem dicit. Versus Sexti villam commendantes. Publius Sexto suo salutem dicit. Magyarból latinra e fejezeteknek megfelelő magyar olvasmányok fordítása. Tankönyv: Mint az I. o.-ban.
Tanár: **Brach József**.

Földrajz, heti 3 órában. Európa országainak és népeinek leírása. Ausztria részletesebben, Magyarországból kiindulva s arra vonatkoztatva. Ázsia és Afrika országainak leírása az európai gyarmatok kiemelésével és az általános viszonyok ismertetésével. Gyakorlat a térképolvasásban és vázlatok készítésében. Tankönyv: Kőrösi Albin, Földrajz II. r. Budapest, 1904 Kogutovicz Manó, Középiskolai földrajzi atlasz. Budapest, 1898.
Tanár: **Hannig István**.

Természetrajz, heti 2 órában. Majmok. Tengeri emlősök. Erszényes emlősök. Az ember lakása közelében, mezőn, erdőn, vizen tartózkodó madarak. Csuszó-mászók. Kétéltűek. Halak. Puhatestűek. Rovarok, az egyes rendek főbb képviselői alapján. Férgék. A növények közül: néhány őszszel viritó növény, néhány gyümölcsstermő és erdei fa, az embert közelebbről érdeklő természetű és vadon termő növény. Rovargyűjtés. Tankönyv: dr. Ormándy Miklós, Természetrajz II. r. Budapest, 1908
Tanár: **Hannig István**.

Számтан, heti 4 órában Számolási rövidítések. Számolási műveletek korlátolt pontossággal. Az egyszerű következtetés és alkalmazása a százalékszámításra. Viszonyok és arányok. Tankönyv: Mint az I. osztályban.
Tanár: **Tell Sándor**.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. A lap helyzeti és ábrázolása egy síkon. A lapszög és testszög. A test általában. A szabályos testek. A hasáb, gúla, henger, kúp és gömb tulajdonságai, ábrázolása, felszíne és köbtartalma. Stilizált levélakok és síkdíszítmények rajzolása és színezése. Tankönyv: Huszka J., Rajzoló geometria II. r. Bpest, 1909. Tanár: **Höchinger Miklós**.

Szépírás, heti 1 órában. A magyar és német betűk alakítása és írása. Folyóírás mind a két nyelven. Tanár: **Höchinger Miklós**.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok; állások: lépő-, keresztzett-, terpeszkedő-, guggoló-állás. Tagszabadgyakorlatok: karnyújtások, ütések minden irányban; törzsfordítások, lábemelések és vetések. Járó

szabadgyakorlatok : járás különféle lábtartással helyben és továbbhaladással, válogatott utánlépéssel. Futás. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok : elé-, mellésorakozás, szögjárás, csigajárás, Katonai rendgyakorlatok : rendekbe fejlődés és sorba-szakadozás. Szergyakorlatok :
Lásd : I. osztály. Játékok. Tanár : **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Lásd : I. osztály.

Tanár : **Dezső Lajos.**

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök : **Dutschák András.**

Vallástan, heti 2 órában. Imádságok. A katekizmusból ismétlésül : A parancsokról. Bibliából : Az újszövetség története. Palesztina ismeretése. Tankönyvek : Kis Katekizmus, 46 kiadás. Budapest, 1901. Adjutus Secundus : A bibliai történetek magyarázata II rész. Újszövetség. Szatmár, 1902.
Tanár : **Dr. Vékony István.**

Magyar nyelv, heti 4 órában. A nyelvtan összefoglaló rendszeres áttekintése. Hangtan, szótan, mondattan beható tárgyalása. Olvasmányok : Az olvasókönyvben levő prózai és költői olvasmányok. *Memoriter* : az olvasókönyvben levő költeményekből. Havonként két iskolai dolgozat, leírások megbeszélés alapján, a tárgyalat kisebb elbeszélések írásba foglalása és mondattani tárgyuak. Tankönyv : Szabó I. dr. Rendszeres Magyar Nyelvtan III. r. és Magyar olvasókönyv III. r. Budapest, 1906.
Tanár : **Dutschák András.**

Német nyelv, heti 4 órában. 1. Helyesírás és olvasás. Főnév ragozás. Igeragozás a praesens, imperf. és futurumban. Névmasok. A melléknév fokozása. A tő- és sorszámnevek. 2. A függelékben levő olvasmányok kivételével az összes prózai olvasmányok. 3. Költőiek : Der kleine Gernegrosz. Die Schule. Eins, zwei, drei. In der Schule. Auf dem Jahrmarkte. Der Tannenbaum. Die vier Jahreszeiten. 4. Fordítás magyarból németre : A tanterem. A tanszerek I., II. Az iskolában. Az emberi test. A ruházat. A család. Az árva. Az év. Kéthetenként iskolai dolgozat. Tankönyv : Miklós-Kaiblinger, Német nyelvkönyv I. r. Bpest, 1911. Tanár : **Brach József.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Az alaktan rendszeres átismétlése után a mondattanból : A mondat részei és azok egyezése. Az esetek és ige-
nevek használata. Olvasmányok : Geréb-Morvay : Kis latin nyelvkönyvből : Vesuvii incendium. Domus Romana. Sextus Publio suo S. D. Publius Sexto suo S. D. Magyarból latinra e fejezeteknek megfelelő magyar olvasmányok fordítása. Cornelius Neposból : Miltiades. Themistocles. Aristides. Pausanias. Phaedrusból : Ranae regem petierunt. Graculus superbus et pavo. Canis per fluvium carnem ferens. Vacca, capella, ovis et leo. Cervus ad fontem. Canis fidelis. Memoriter : Canis per fluvium

carnem ferens. Cervus ad fontem. Magyar mondatok fordítása latinra, a mondattan alkalmazása végett. Havonként két írásbeli dolgozat tekintettel a végzett anyagra. Tankönyvek: Pirchala: Latin nyelvtan. Latin olvasókönyv a gimn. III. és IV. osztálya számára, Pozsony, 1900. Geréb-Morvay: Kis latin nyelvkönyv. Tanár: **Dutschák András.**

Történelem, heti 3 órában. Történelmi előismeretek. Az ősi pogánykorszak. A kereszténység felvétele és a királyság megalapítása. Az Árpádok uralkodása. Az Anjouk. Magyarország, mint a keresztény Európa előharcosa a törökök ellen. Mátyás és kora. Az ország sülyedése. A Jagellók és a mohácsi vész. Tankönyv: Varga Ottó, A magyarok története I. rész, Budapest, 1900. Tanár: **Pózna József.**

Földrajz, heti 2 órában. Amerika és Ausztrália földrajza. A föld szárazsága, vize és légköre. A közlekedő edények. Archimedes törvénye, a fajsúly. A levegő nyomása, a barométer. A hőmérő. A légkör hőtüteményei. Elektromos és mágneses tünemények. A föld alakja, nagysága, forgása és keringése. Időszámítás. A hold és annak mozgása. A Föld helyzete a naprendszerben. Tankönyvek: Kőrösi, Földrajz II—III. r. Budapest, 1904. Vörös Cyrill. A fizikai és matematikai földrajz elemei. Budapest, 1909. Tanár: **Niklos János.**

Számтан, heti 3 órában. Összetett hármasszabály. Egyszerű és összetett kamatszámolás. Határidő számolás. Lerovat-számolás. Állampapírok, részvények, váltók. Egyszerű és összetett társaságsszabály. Láncszabály. Elegyítésszabály. Tankönyv: dr. Lutter Nándor, Közönséges számтан. Budapest, 1903. Tanár: **Niklos János.**

Rajzoló geometria, heti 2 órában. A távolság és szög mérése a természetben. Párhuzamos és merőleges szerkesztése. A háromszög tulajdonságain alapuló szerkesztések. Összeillő és hasonló idomok szerkesztése és tulajdonságaik alkalmazása a gyakorlatban. Sokszögek szerkesztése adott alkotórészek alapján. Stilizált levél és virágok rajzolása és egyszerű színezése. Tankönyv: Huszka J., Rajzoló geometria III. rész. Budapest, 1911. Tanár: **Höchinger Miklós.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tag-szabadgyakorlatok: kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: ellenvonulás, köralakítás, kanyarulatok a központ körül. Katonai rendgyakorlatok: kanyarodások, kettős rendekbe fejlődés. Szergyakorlatok a korláton, nyújtón, köteleken, póznákon, a rézsútos és vízszintes létrán, lovon, bakon; magas-, távol- és kötélugrás. Tornajátékok. Tanár: **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Kapós, fogolyjáték, kötekedő, sintéres, várvédő, labdahajtsza, üsd a harmadikat, magyar csatajáték, nagyméta, kótya. Tanár: **Dezső Lajos.**

IV. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Dr. Vékony István.**

Vallástan, heti 2 órában. Imádságok. A katekizmusból ismétlésül: A malaszt eszközeiről. A szertartástanból: A szenthelyek és az egyházi készletek. Az isteni tisztelet szent cselekményei. Az egyházi év. Tankönyvek: Kis Katekizmus. 46. kiadás. Budapest, 1901. Pokorny: R. kath. kisebb szertartástan. 1906.

Tanár: **Pallmann Péter.**

Magyar nyelv, heti 4 órában. Epikus olvasmány: Arany János Toldija, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Költőiek: Virág, Berzsenyi, Vörösmarty, Kölcsey, Tompa, Petőfi. Arany s újabb elbeszélők és lírikusok költeményeiből szemelvények, a különböző versformákra való tekintettel. Kisfaludy K.: Mátyás diákja. Próza részletek: Heltai meséiből, Mikes leveleiből, Faludi Téli éjszakáiból. Leírások, értekezések, jellemrajzok. Ezen olvasmányok alapján a stílus kellékei, a próza és költői stílus különbsége. Verstan. Polgári ügyiratok. Kéthetenként házi vagy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Bartha-Prónai: Stilisztika. Bpest, 1908. Lehr Albert, Arany J. Toldija, Bpest, 1908.

Tanár: **Agárdi László.**

Német nyelv, heti 3 órában. Az előző év tananyagának rendszeres átismétlése. A főnév és jelző ragozása. Névmások. Számnevek. Az igék ragozása. Praeposíciók. Szórend. Olvasmányok. A függelékben levő olvasmányok kivételével az összes próza olvasmányok. Költőiek: Rätsel Zum neuen Jahr. Die wandelnde Glocke. Die Kapelle. Heidenröslein. Der Mensch und die Tiere. Traurige Geschichte vom dummen Hänschen. Ugyanezen költemények memoriter. Fordítás magyarból németre: A ház. A levél. Születésnap. A kertben. A vándorharang. München. Az állatkertben. Havonként két iskolai dolgozat. Tankönyv: Miklós-Kaiblinger: Német nyelvkönyv, II. rész. Budapest, 1909.

Tanár: **Brach József.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Mondattanból: Az egyszerű és összetett mondat. Módok és idők. Mellékmondatok: főnévi, célhatározó, következményes, okhatározó, időhatározó, feltételes, megengedő, hasonlító, vonatkozó mondatok. A participiális szerkezetek. Oratio obliqua. Szórend. Verstan. A római naptár. Olvasmányok: (Próza) C. Julius Caesar: Commentarii de bello Gallico, I; II. 1—12; 25; VI. 1—3; 5; 7; 11; VII. 1—2. Költői: P. Ovidius N.: Metamorphoseon libri XV.: A világ négy kora és Daedalus és Ikarus. Stílusgyakorlatok az olvasókönyvből. Tankönyv: Pirchala: Latin nyelvtan és Latin olvasókönyv. I—II. k. Pozsony, 1907.

Tanár: **Dr. Vékony István.**

Történelem, heti 3 órában. Az ország három felé szakadása. A török hódítás és következményei. A nemzeti felkelések és az ország egyesítése. A reformok által való újjászületés. A mai Magyarország megteremtése.

Magyarország és Ausztria politikai földrajza. Tankönyv: Varga Ottó, A magyarok története, II. r. Budapest, 1901. Tanár: **Dr. Vékony István.**

Természetráajz, heti 3 órában. Nehány, leginkább ősszel található növényfaj leírása, kiváló tekintettel biológiai jelentőségükre. A biológiai anyag megértésére szükséges chemiai ismeretek röviden, a levegő és víz vizsgálatából kiindulva az elemek és az organismusokban előforduló vegyületeik. Oxydálás, égés, redukálás. Sav, bázis, só egyszerűbb példákön. A növénytani tárgyalás megértéséhez szükséges szerves vegyületek. A növények sejt-, szövet-, alak- és élettana. Az osztályozás elvei: Linné rendszere és egy természetes rendszer váza. A nevezetesebb rendek tárgyalása, tekintettel a hazai nevezetesebb fajokra. A növények földrajzi elterjedése. Tankönyv: Pintér P. Növénytan Budapest. 1911. Tanár: **Hannig István.**

Mennyiségtan, heti 3 órában. Bevezetés az algebraába. Alapműveletek pozitív és negatív egész- és törtszámokkal. Több tagú algebrai kifejezések és tizes rendszerben kiírt számok négyzetének és köbének kiszámítása. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára. Tankönyv: Borossay D. Algebra IV. k. Bpest, 1910. Tanár: **Tell Sándor.**

Rajzoló geometria, heti 2 órában. A kör érintője, húrja és ezek tulajdonságain alapuló szerkesztések. Külöñféle görbék, a kerülék, a hajtalék és mentelék szerkesztése adott alkotórészek alapján; húrjaik és érintőik tulajdonsága és ezeken alapuló szerkesztések. Stilizált síkdiszitmények, görög és arab stílu egyszerű ékítmények rajzolása és színezése. Tankönyv: Huszka J. Rajzoló geometria, IV. rész. Bpest, 1911. Tanár: **Höchinger Miklós.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Térdelések, támaszfekvések. Tag-szabadgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok különféle lábtartással. Szökdelések. Társas szabadgyakorlatok kézi szerekkel. Tornázó rendgyakorlatok: rendekbe, kettős rendekbe fejlődés menetben. Szergyakorlatok: lásd III. oszt.

Tanár: **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Lásd III. oszt.

Tanár: **Dezső Lajos.**

V. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Kummergruber Emil.**

Vallástan, heti 2 órában. A vallásról általában. Isten önmagában. Isten az ő műveiben. 1. A teremtés. 2. A megtestesülés és megváltás. 3. A megszentelés és a végső dolgok. Tankönyv: dr. Schütz Antal, Kath. Hittan. Budapest, 1911. Tanár: **Pallmann Péter.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Olvasmányok: (Leírások, jellemzések) Eötvös K.: A Balaton Herman O.: A magyar halász. Kemény Zs.: Id. Wesselényi Miklós br. Fraknói: Pázmány, mint szónok. — (Elbeszélések) Anonymus: Árpád legyőzi Zalánt. Kazinczy F. nagybátyja házában. (Pályám emlékezetéből.) Tinódi: Budai Ali basa históriája Istvánffy: Szondi

halála. Szalay: Szigetvár ostroma. Salamon: Hazánk pusztulása a török időkben. — (Szónoklatok) Pázmány: Mint kell Isten ígését gyümölcsösen hallgatni? Eötvös: Emlékbeszéd Kőrösi Csoma Sándorról. Kossuth: A haderő megajánlása ügyében. Deák: A felirati javaslatról. Gyulai: Arany János ravatalánál. — (Értekezések) Divald: A margitszigeti apácatemplom romjai. Széchenyi: Hitel. Kölcsey: Az Isten és haza szeretete. Salamon: Daliás idők. Pázmány: A részegségről. — Költői: Arany: Szondi két apródja. Daliás idők. Szibinyáni Jank. V. László Mátyás anyja. Czuczor: Hunyadi. Petőfi: A király esküje. Vörösmarty: Az árvizi hajós. — Házi olvasmányok. — Tankönyv: Bartha-Prónai: Retorika. Budapest, 1904.

Tanár: **Szalay István.**

Német nyelv, heti 3 órában. 1. Die Attribute des Substantivs. Die Deklination der Attribute. Das Substantiv im Satze. Präpositionen. Hilfsverben der Zeit. Hilfsverben der Art und Weise. Conjugation der schwachen, starken und reflexiven Verben. Passive Conjugation. Zusammenstellung der starken Verben. 2. Prózai olvasmányok: Wer hängt die Schelle an? Das Hufeisen. Der Wolf. Der Löwe. Die Kornähren. Das Hirtenbüblein. Die Bärenhaut. Der Gevatter Tod. Európa. Deutschland. Eine Reise. Die Feiertage. Hamburg. 3. Költőiek: Heil dir im Siegerkranz. Mignon. Der Sänger. Loreley. — Hetenkint stilusgyakorlat. Kéthetenkint iskolai dolgozat. Tankönyv: Miklós-Kaiblinger Német nyelvkönyv III. r. Budapest, 1910.

Tanár: **Kummergruber Emil.**

Latin nyelv, heti 6 órában. A mondattani anyag ismétlése, régiség-tani s irod. történeti részletek. — Olvasmány: (Költői) P. Ovidius N.: Fastorum libri II. 381—422. (Romulus és Remus kitevése.) IV. 809—858. (Róma alapítása, Remus halála) II. 685—852. (Gabii elfoglalása, Ardea ostroma, A fogadás.) II. 195—242. (A Fabiusok veszte.) I. 71—88. (Ujév napján.) II. 533—570. (Feralia.) II. 641—648. (Terminalia.) — Prózai: Cic. De imperio Gn. Pompei I—XXIV. c. — Pro Archia Poeta I—XII. c. — Tankönyv: Csengeri: Ovidius-szemelvények. Budapest, 1912. Schambach: Cic De imp. Gn. Pomp. Budapest, 1911. Kapossy: Cic. Pro Archia poeta. Budapest, 1911.

Tanár: **Kummergruber Emil.**

Görög nyelv, heti 5 órában. Hangtan. Alaktan. Az ige-tanból az ω -végű igeik. Az elméleti rész begyakorlására mondatok és kisebb elbeszélések fordítása görögből magyarra és magyarból görögre. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: dr. Maywald József, Görög nyelvtan. Budapest, 1911. Ugyanattól, Görög olvasókönyv. Budapest, 1910

Tanár: **Wagner Lajos.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok, heti 3 órában. a) Görög irodalmi olvasmányok: Homeros Iliása és Odysseiája némi kihagyásokkal Herodotosból: Kroisos hatalma. Solon látogatása Kroisos bukása. Kyros

ifjúsága. Perzsa szokások. Kyros halála. Egyiptomi szokások. Kheops pyramisa. Amasis egyiptomi király. Polykrates szerencséje és halála. Szkytha szokások. Dareios hadmenete a szkythák ellen. Aristagorás Spártában és Athénben. A marathoni, thermopylai, salamis, plataiai és a mykaléi csata. A görög olvasmányokkal kapcsolatban megfelelő régiségek. *b)* Magyar irodalmi olvasmányok: Tinódi, Gyöngyösi és Arany, (Buda halála) Heltai, Kemény János, Cserei M. és Apor P. műveiből szemelvények. Tankönyvek: Kempf József, Homeros Iliása és Odysseiája. Budapest, 1902. Geréb József, Szemelvények Herodotos történeti műveiből Bpest, 1902. Badics, Magyar irodalmi olvasókönyv I. k. Bpest, 1911. Tanár: **Dutschák András.**

Görögpótló rajz, heti 2 órában. Stilizált levelek és ékitmények, különösen magyar stílusban. Az árnyékolás begyakorlása lapminták után; könnyebb tárgyak rajzolása árnyékolással Tanár: **Höchinger Miklós.**

Történelem, heti 3 órában. Az ó-kor és története a nyugatrómai birodalom megbukásáig, különös tekintettel az államintézményekre és művelődési viszonyokra. Tankönyv: Szölgvény János: Világtörténelem I. r. Budapest, 1911. Tanár: **Pözna József.**

Természetrész, heti 3 órában. Az állati test szerkezete és élete, tekintettel az emberre. Az állati sejt, szövetek, szervek, szervrendszerek. Az állati szervek berendezése alapján az állatkörök megismertetése, rendszerezése. Az egyes típusok általános és részletes jellemzése s az egyes osztályok főbb képviselőinek leírása, különös tekintettel hazánkra. Az állatok földrajzi elterjedése. Tankönyv: Pintér Pál, Állattan. Budapest, 1902. Tanár: **Hannig István.**

Mennyiségtan, heti 3 órában. Algebra: Elsőfokú egyenletek két és több ismeretlennel. Négyzetgyök és a másodfokú egyenlet egy ismeretlennel. Köbgyök. Számolás gyökmenyiségekkel. Geometria: a sík idomok meghatározása, összeillősége, hasonlósága, egyenlősége és a sík idomok területeinek meghatározása. Tankönyvek: Borossay D. Algebra. Bpest, 1910. és dr. Lóky B. Geometria. Bpest, 1912. Tanár: **Tell Sándor.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok Állások. Tag-szabadgyakorlatok ellenkező oldalmozgásokkal. Birkózó gyakorlatok. Társas-szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: 8-as járás, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ kanyarulatok négyes sorokban. Katonai rendgyakorlatok: fejlődés rendekből és kettős rendekből; húzódás. Szergyakorlatok: könnyebb felülések a bakra és lóra helyből és iramodással, átugrások, kötélugrás, magas- és távolugrás fordulattal; fordulatok a magas és alacsony nyújtón, korlátán, gyűrűhintán, vándormászás a póznákon, gyakorlatok a vízszintes és rézsútós létrán. Játékok. Tanár: **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Csalogató, kótya, nagyméta, magyar csatajáték, határvédő, füles-labda, rugdaló. Tanár: **Dezső Lajos.**

VI. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Wagner Lajos.**

Vallástan, heti 2 órában. A kötelességteljesítés föltételei. Fölkészülés a kötelesség teljesítésre. Kötelességeink Isten iránt. Kötelességeink magunk és felebarátaink iránt, az anyagi javak, a lelki javak és a társas együttlét tekintetében. Tankönyv: dr. Schütz Antal, Kath. Erkölcsan, Budapest, 1912.
Tanár: **Pallmann Péter.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Széptan, költői stil- és verstan. A költői műfajok elmélete, tekintettel fejlődésük történetére a klasszikus és modern irodalomban. Költői művek iskolai és házi olvasása, kapcsolatban széptani taglalásukkal. Hat házi és három iskolai dolgozat. Tankönyv: Bartha-Prónai: Poetika és olvasókönyv. Budapest, 1910.
Tanár: **Szalay István.**

Német nyelv, heti 3 órában. Olvasmányok. 1. Prózaiak; Wie Siegfried den Nibelungenhort gewann. Wie Siegfried erschlagen ward. Wie Siegfried bellagt und begraben ward. Wie die Könige um Gudrun warben, Wie Gudrun geraubt wurde. Der Sängerkrieg auf der Wartburg. 2. Költőiek: Der Ring des Polykrates. Der Sänger. Die Bürgschaft. Die Grenadiere. Die drei Zigeuner. Die Wallfahrt nach Kevlaar. Stílusgyakorlatok. A nyelvtan rendszeres ismétlése mellett a mondattan részletes tárgyalása. Havonkint két írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: Miklós—Käiblinger: Németnyelvkönyv III. r. Bpest, 1910.
Tanár: **Kummergruber Emil.**

Latin nyelv, heti 5 órában. Olvasmányok: a) Liviusból II., 1—2., 9—13., 33—35., 39—40. III. 33—34. XXI. 1—2., 4., 18. 32—37. XXII. 1—7. — b) Verg. Aen.-ből I. 1—209. II. 1—369., 506—566., 624—804. III. 1—68. 209—269. 568—717. — Frazologia, szinonimák. Alak- és mondattani ismétlés. Régiségtani, irodalom s művészettörténeti részletek. Havonkint 2 írásbeli dolgozat magyarból latinra, félévenkint 1 dolgozat latinból magyarra ex non lectis. Tankönyv: Kalmár: Szemelv. T. Livius római történetéből. Budapest, 1907. Wirth: Szemelv. P. Vergilius Maro Aeneiséből. Budapest. 1904. Horváth B.: Római régiségek. Budapest, 1907.
Tanár: **Wagner Lajos.**

Görög nyelv, heti 5 órában. Az alaktan befejezése. Esettan és nevezetesebb mondattani szabályok. Olvasmányok a gyakorlókönyvből 1—50. Szemelvények az Anabasisból. Artaxerxes békeajánlatokat tesz a helléneknek. A hellén vezérek megöletése. Xenophon fellépése. A hegyi út veszélyei. Téli szenvedések. A hellének meglátják a tengert. Megérkezés Trapezusba; hálaáldozatok. A Memorabiliákból: Sokrates nézete az Istenekről. Az önuralom alapja minden erénynek. Nem a kincsben van az élet boldogsága. Herakles a váló-úton. A gyermeki kegyeletről. A barátság becséről. Az alapos előképzettség szükségességéről. A testgyakorlás fontosságáról. A nevelés és oktatás szükségességéről. Sokrates

magatartása a vád után. Szemelvények a görög Iyrikusokból. Memori-terül: Sokrates élete és működése. Xenophon Memorabiliáinak ismertetése. A görög dalköltészet. Régiségtan és mythologiai szemelvények: Művészettörténeti részletek. Tankönyvek: Maywald J., Görög nyelvtan. Bpest. 1911. Ugyanabból Görög gyakorló- és olvasókönyv. Bpest. 1910. Márton J. Görög irodalom történet. (Stampfel-féle tudományos zsebkönyvtár.) 1907. II. kiad. Tanár: **Wagner Lajos.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok, heti 3 órában. Olvasmányok: a) Görög lírikusokból: szemelvények Kallinos, Tyrtaios Mimnermos, Solon, Simonides, Archilochos, Alkaios, Sappho és Anakreon műveiből; Pindaros kardalaiból. Ezek alapján az elegia, iambos, epigramma, az aiol melikus dalköltés fejlődése; a dór karénekek szerkezeti és tartalmi ismertetése. b) A magyar irodalomból: szemelvények az ó-klasszikai verselők-ből: Baróti Szabó Dávid, Révai, Rajnis, Verseghy, Csokonai, Virág, Kazinczy, Berzsenyi, Kisfaludy Károly és Vörösmarty antik méretű lírai műveiből. Kapcsolatosan az egyes írók élete és költésük ismertetése, az irodalmi irányok és viszonyok rajza. c) Görög tragikusokból.: Aischylos Oresteijája, Sophokles Antigonéja. Euripides Iphigenia Taurisban c. drámája. Ezek kapcsán a görög tragédia fejlődése és szerkezete, a tragikusok élete és költése, az antik tragikum és a görög színház ismertetése. Tankönyvek: Badics: Magyar irodalmi olvasókönyv II. r. Bpest, 1911. Csengeri J.: Aischylos Oresteijája. Bp. 1894. Csiky G.: Sophokles Antigonéja. III. k. Bp., 1904. Kemenes J.: Euripides Iphigenia Taurisban c. drámája. II. k. 1895. Wagner—Horváth: Görög régiségek V. k. Bp. 1911. Tanár: **Agárdi László.**

Görögpótló rajz. Természet után dekoratív és naturalisztikus felvételek, festve és grafikus előadásban. Tanár: **Höchinger Miklós.**

Történelem, heti 3 órában. Az újkor története a westfáli békéig; különös tekintettel az államintézményekre és művelődési viszonyokra. Tankönyv: Szölgvény János, Egyetemes történet. II. k. Budapest, 1911. Tanár: **Dr. Vékony István.**

Természetráajz, heti 3 órában. Atom és molekula-elmélet. Vegyszülytani törvények. A képletek fogalma és jelentősége Alkalmas ásványok felhasználásával a bázisok, savak s gyakorlati értékük. A sók elmélete és fajaik. Kémiai egyenletek s ezek alapján egyszerűbb stoechiometriai feladatok megoldása. Az ásványok leírása alakí, fizikai és kémiai tulajdonságaik alapján. Az egyszerű közetek megismertetése ásványtani alapon s az összetett közetek általánosan elterjedt fajai. A geologia alapvonalainak ismertetése. Tankönyv: Pintér Pál, Ásványtan kémiával. Budapest, 1903. Tanár: **Hannig István.**

Mennyiségtan, heti 4 órában. Algebra: a hatványozás általánosi-tása. Műveletek racionális kitevős hatványokkal. A számrendszer fogalma.

A logaríthmus fogalma. A Briggs-féle logaríthmus rendszer alkalmazása. Számítási és mértani haladvány. Geometria: a kör kerülete és területe. A trigonometria tételei és azok alkalmazása a háromszög meghatározására, valamint földmérési és magasságmérési feladatokra. Tankönyvek: Borossay D.: Algebra II k. Bpest, 1910. Lóky B.: Geometria Bpest, 1912. Lutter: Sorszámú táblák. Bpest, 10. kiad. 1892. Tanár: **Niklos János**.

Torna, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Három és négy-részből álló összetett tag-gyakorlatok. Birkózó-gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok, füzérek. Katonai rendgyakorlatok: kettős rendekbe fejlődések, húzódások, kanyarodások menetben. Szergyakorlatok: lásd V. osztály Tornajátékok. Tanár: **Dezső Lajos**.

Játék, heti 2 órában. L. V. osztály.

Tanár: **Dezső Lajos**.

VII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Agárdi László**.

Vallástan, heti 2 órában. — A katolikus egyház külső és belső története napjainkig — különös tekintettel a magyar viszonyokra. Tankönyv: Dr. Schütz Antal, Katolikus Egyháztörténelem. Budapest, 1911.

Tanár: **Pallmann Péter**.

Magyar nyelv, heti 3 órában. Irodalomtörténet: a magyar nemzeti irodalom ismertetése 1820-ig. Az egyes korszakok művelődés- és művészet-történeti jellemzése; ezeknek az irodalommal való viszonya. A kiválóbb írók munkáinak, a rájuk vonatkozó tanulmányoknak olvasása; ezek mintájára a jobb műveknek önálló fejtegetése és méltatása. Nyelvtan: a magyar nyelv életében nyilvánuló főbb jelenségek; a magyar nyelv rendszerének áttekintése. Havonként egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Prónai A. dr., A magyar nemzeti irodalom története I. rész. Bpest, 1910. Szinnyei József, A magyar nyelv. Bpest. 1910. Tanár: **Agárdi László**.

Német nyelv, heti 3 órában. Goethe Hermann und Dorothea-jának, Schiller Wilhelm Tell-jének szemelvényekben, valamint egyes prózai darabok olvasása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Etymologiai fejtegetések. Emlézés. Beszédgyakorlatok. Nyelvtani ismétlések és mondattan. Az irodalomtörténetből: Das Niebelungenlied. Die Artus und Gralsage, Lessing. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Bpest, 1910. Heinrich. Schiller Wilhelm Tell-je. Bpest, 1912. Tanár: **Kummergruber Emil**.

Latin nyelv, heti 5 órában. Verg. Aen VI. 42 - 155; 264—332; 384—478; 628—901. IX. 176—223; 367—448. XII. 887—952. Sallustius: De bello Iugurthino-ból 35 c. Cicero in Verrem IV. Válogatott részek, Régiségtanból a vallás- és magánrégiségek. A görög szobrászat főbb vonalaiban. A nyelvtan tüzetes átisméltése. Tankönyvek: Bartal—Malmosi,

Sallustius; Incze J.: Cicero in Verrem. IV. Wirth Gy., Szemelvények P. Vergilius Aeneiséből.

Tanár: **Agárdi László.**

Görög nyelv, heti 5 órában. Hom. Od. I. 1—44. X. 135—332, 348—405. XI. 1—233, 385—640. XII. 260—453, XXIV. 412—548. Magán-olvasmány VI. Her. Solon és Kroisos találkozása. Polykrates gyűrüje. A marathoni, thermopylai csaták. Tárgyi és irodalomtörténeti fejtegetések. A nyelvtan tüzetes átisméltése. Tankönyvek: Csengeri János dr. Homeros Odysseiája., Geréb József dr. Szemelvények Herodotos irataiból.

Tanár: **Dutschák András.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok, heti 3 órában. Olvasmányok az újkori magyar nyelvű történetirókból: Szemelvények Virág B., Kazinczy, Jászai, gr. Teleki I., Horváth M., Szalay László, Salamon F. műveiből. Thukydides élete és művei; szemelvények Thukydides műveiből. A magyar politikai szónoklat története irodalmunkban; szemelvények Kölcsey, Wesselényi br., Széchenyi I. gr., Eötvös J. br., Kossuth L., Deák F., Gyulai P., Beöthy Zs. beszédeiből. Demosthenes élete és művei: szemelvények olvasása válogatott beszédeiből. Tankönyvek: Badics: Magyar irodalmi olvasókönyv III. r. Budapest, 1911. Földi J., Demosthenes válogatott beszédei. Budapest, 1911. Szilasi M., Szemelvények Thukydidesből. Budapest, 1908. Wagner—Horyát, Görög régiségek. Budapest, 1910.

Tanár: **Agárdi László.**

Görögpótló rajz, heti 2 órában. Használati tárgyak: agyag-, üveg-, ércedények és tárgyak, valamint antik vázák rajzolása, festése csendéletszerűen és dekoratív. Újabbkori műalkotások ismertetése. Tanár: **Höchinger Miklós.**

Történelem, heti 3 órában. Egyetemes történet a magyar nemzet történetével kapcsolatosan 1648-tól 1871-ig. Ezzel kapcsolatban Európa és Amerika nevezetesebb államainak történeti, földrajzi és politikai ismertetése, mindenütt súlyt helyezve az illető ország ipari és kereskedelmi, valamint kulturális előhaladására. A parlamentárizmus lényegének ismertetése. Tankönyvek: Szölgyény János, Világtörténet III. k. Budapest, 1903.

Tanár: **Pózna József.**

Természettan, heti 4 órában. A pont mekhanikája. Szilárd, cseppfolyó és légnemű testek mekhanikája. Hangtan. Fénytán. Tankönyv: Vörös Cyrill dr., Kísérleti természettan. Bpest, 1909. Tanár: **Tell Sándor.**

Mennyiségtan, heti 3 órában. A l g e b r a: kamatos-kamat és járadék-számítás. A végtelen geometriai haladvány, szakaszos tizedes törtek. A másodfokú egyenlet elmélete. A négyzetesre visszavezethető egyenletek. A másodfokú függvény szélső értékei. Geometria: a stereometria legfontosabb tételei. A szabályos testek s a hasáb, gúla, henger, kúp és gömb felszíne és köbtartalma. Tankönyvek ugyanazok, mint a VI osztályban.

Tanár: **Niklos János.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Összetett tag-szabadgyakorlatok, váltva és összekötve járással. Birkózó-gyakorlatok, társas szabadgyakorlatok vasbotokkal. Tornázó rendgyakorlatok: fűzerek. Katonai rendgyakorlatok: húzódások menetben, fejlődések rendekből, kettős rendekből. Szergyakorlatok: a csapatok erejének és ügyességének megfelelő gyakorlatok. Súlyemelés, súlydobás. Tornajátékok. **Tanár: Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Lásd V. osztály.

Tanár: Dezső Lajos.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: **Szalay István.**

Vallástan, heti 2 órában. Isten természetes megismerése. Az ember természete. A vallás. A kinyilatkoztatás általában és részletesen. Az anyaszentegyház. Tankönyv: Schütz A. dr., Ker. Kath. Hitvédelem.

Tanár: Pallmann Péter.

Magyar nyelv, heti 3 órában. A magyar nemzeti irodalom ismeretése; az egyes korszakok művelődéstörténeti méltatása, annak az irodalmi irányzatokkal való összekapcsolása. A jelentékenyebb műveknek a reájuk vonatkozó tanulmányok alapján való tüzetesebb fejtegetése. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyv: Bartha J. A magyar nemzeti irodalom története II. r. Bpest, 1911.

Tanár: Szalay István.

Német nyelv, heti 3 órában. Goethe Iphigenia auf Tauris-ának, valamint egyéb költői és prózai darabok olvasása és fordítása, megfelelő nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Etymológiai fejtegetések. Beszédgyakorlatok. Nyelvtani ismétlések és stilusgyakorlatok. Az irodalomtörténetből: Lessings, Goethes und Schillers Leben und Werke. Havonkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Albrecht J., Német nyelvtan. Pozsony, 1904. és Német olvasókönyv. Budapest, 1903. Orosz M., Német stilusgyakorlatok. Maywald J., Goethe Iphigeniája. Budapest, 1902.

Tanár: Kummergruber Emil.

Latin nyelv, heti 4 órában. Horatii Carm. I. 1, 2, 3, 4, 7, 10, 14, 20, 22, 31, 34; II. 3, 7, 10, 14, 15, 17, 18; III. 1, 3, 30; IV. 4, 7; Carmen Saeculare; Sat. 1, 6; Epist. I. 4, 10; II. (Epist. ad Pisones bő szemelvényekben.) Taciti Annalium I. 1—10; IV. 50, 51. XV. 38—44. Tac. Hist. V. 9—13. Nyelv-, mondat- és régiségtan, irodalomtörténet. Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Wirth Gy., Szemelvények Horatius műveiből. Budapest, 1902. David Pozder: Tacitus műveiből való szemelvények II. k. Budapest, 1901. Horváth Balázs: Római régiségek, Budapest, 1907.

Tanár: Szalay István.

Görög nyelv, heti 4 órában. Hom. II. I. 1—450. VI. 369—529. XVI. 1—167., 198—305., 351—393., 419—592., 632—867. XVIII. 369—617., XXI. 1—611. XXII. egészen. XXIV. szemelvényekben. Platon Apolog.

I—IX., XI., XIX., XX., XXIII. Kriton. Az ión dialektus sajátosságai. Irodalomtörténetből az epikai és lyrai költészet, a dráma fejlődése. A görög történetírás fejlődése. A görög filozofia fejlődése Thalestól Aristotelesig bezárólag. A görög művészet története. Építészet. Szobrászat. Mythologia. Tankönyvek: Csengeri J. Homeros Iliása II k. Bpest. 1898. Csengeri J., Homerosi reáliák. Bpest, 1903. Geréb J., Görög prózai szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon irataiból. Budapest. 1902. Márton J., Görög irodalomtörténet (Stampfel-féle tudományos zsebkönyvtár.)

Tanár: **Wagner Lajos.**

Görögpótló irodalmi olvasmányok, heti 2 órában. A görög filozófia történetének rövid áttekintése. Plato: Sokrates védelme. Kriton. Phaedon. Részletek az Államból. Archaikus szoborművek. Pheidias, Skopas, Praxiteles. Hellenisztikus kor, atléták, harcosok szobrai. Kiváló szoborképmások szemléltetése. Siremlékek, templom, színház. Tankönyvek: Földi J. dr.: Szemelvények Platonból. Bpest, 1905. Zsámboki Gy.: A görög művészet. Budapest, 1911. Wagner - Horváth: Görög régiségek. Budapest, 1911.

Tanár: **Szalay István.**

Görögpótló rajz, heti 2 órában. Csendéletek festése teljes színhatásban, testrészek vázolása és fejek rajzolása, előbb csak az árnyék tömegek felrakásával, majd a megvilágított formák feltüntetésével. Végre nagyméretű gipsz ornamentek, gipsz és élő fejek, használati tárgyak rajzolása teljes tonus hatásban. Magyar műemlékek ismertetése. Tanár: **Höchinger Miklós.**

Történelem, heti 3 órában. Magyarország oknyomozó története, legfőbb tekintettel az állami intézmények, a szellemi műveltség, az ipar- és kereskedelem fejlődésére. Magyarország a jelenben. Tankönyv: Jászai Rezső, Magyarország oknyomozó története Bpest, 1912. Tanár: **Dr. Vékony István.**

Természettan, heti 4 órában. Hőtan. Az elektromosság és mágnesesség tana. A kozmografia elemei. Tankönyv: dr. Vörös Cyrill, Kisérleti természettan. Budapest, 1909.

Tanár: **Niklos János.**

Mennyiségtan, heti 2 órában. Algebra: kapcsolási műveletek. A kéttagú kifejezések szorzása és hatványozása pozitív egész kitevővel. Valószínűség számítás. Geometria: A gömb-háromszög tan cosinustétele.

Az algebrá és geometria összefoglaló áttekintése. Tankönyvek ugyanazok, mint a VI. osztályban.

Tanár: **Niklos János.**

Bölcsészeti előtan, heti 3 órában. P s y c h o l o g i a: A lelki jelenségek. Az idegrendszer. A test és lélek. A temperamentum fajtái. Az öröklés és alkalmazkodás. Az érzet. A lelki tünetmények időbeli lefolyása. A képzet. Az öntudat. Az associatio idearum. Az emlékezés fajtái. A képzelem. Alvás és álom. Apperceptio. Az érzelem és fajtái. Az akarat. A lelki betegségek. Logika: A logika feladata. A fogalom, ítélet és következtetés. A syllogismus fajtái. Az inductio. Az analog-következtetések. A meg-

határozás, felosztás és bizonyítás. A módszer. Az egyes tudományok módszer. Olvasmányok: a lélektan és erkölcsan köréből. Tankönyv: Szitnyai Elek, Lélektan és logika. Bpest, 1910. Tanár: **Dr. Tóth György.**

Tornázás, heti 2 órában. Lásd VII. o. Tanár: **Dezső Lajos.**

Játék, heti 2 órában. Lásd V. osztály. Tanár: **Dezső Lajos.**

2. Rendkívüli tantárgyak:

Egészségtan. Előadatott a VII. és VIII. osztályban, heti 2 órában. Tanár: dr. Pataky Zoltán. Tankönyv: dr. Fodor József Egészségtan. Tananyag: Az egészségtan feladata és befolyása az életre. A táplálkozásról, tápszerekről, az alkoholizmusról. A lakásról, fűtésről, világításról, szellőztetésről és tisztaságról. A test ápolásáról és a sportról. A fertőző betegségekről. A véletlen balesetekről s az első segélynyújtásról.

Francia nyelv. Heti 1 órában. Tanár: Agárdi László. Tankönyv: Ujváry—Latzkó: Francia nyelv-, olvasó- és gyakorlókönyv Tananyag: Helyes olvasás és írás, az alaktan elemei, a beszédrészek és azok alkalmazása az olvasmányok alapján.

Gyorsírás. Heti 2 órában. Tanár: Pózna József. Tankönyv: Bódogh János: A magyar gyorsírás kimerítő tankönyve I. II. r. Tananyag: Kezdőknél a Gabelsberger—Markovics rendszerű gyorsírásnak levelező része. Haladóknál a Gabelsberger—Markovics rendszerű gyorsírásnak vitairási része, különböző gyorsaságú diktatumok leírása.

Magánrajz. Heti 4 órában. Tanár: Höchinger Miklós. Diszitmények előrajz után és önálló tervezetek különböző hálózatokban. Kézügyesítő gyakorlatok. Természet utáni rajz, festés az összes előadói módozatokban.

Ének. Heti 1—1 órában. Tanár: Niklos János. Tankönyv: Eródi—Szent-Gály: Módszeres énektan, I. és II. f. *I. osztály.* Tananyag: Alapismeretek. A hangok felírása: ritmus és dallam; egyszerű ütemek; nyolcadok és hangterjedelem; a hangsorok elmélete; természetes hangközök; a helyes éneklés szabályai; hangsor-éneklés; ritmika és hangtalálási gyakorlatok; hangközök. *II. osztály.* Kemény hangsorok képzése 5 kereszting és bé-ig; nagy és kishangközök; az I. osztályban gyakoroltaknak ismétlése és kibővítése.

Karének. Heti 3 órában. A II—VIII. osztályok növendékeiből alakított vegyeskar egyházi és világi művek begyakorlásával foglalkozott különös tekintettel a szabatos előadásra. Segédkönyvül szolgáltak Szepesi I., Zsasskovszky, Karsai—Szent-Gály: Egyházi énekkönyvei és dr. Harrach J., »Magyar Árion« c. gyűjteménye.

IV.

Írásbeli feladványok.

Magyar nyelvből.

V. osztály. 1. Szűnidő után. (Levél.) 2. Daliás idők. (Elbeszélés.) 3. Az ifjú és az öreg Toldi. (Párhuzamos jellemzés.) 4. Az év utolsó estéjén. (Elmélkedés.) 5. Zrinyi önfeláldozása. (Elbeszélés.) 6. Március 15-ike. (Beszéd.) 7. Tél a tavaszban. (Leírás.) 8. A szónoki beszéd története. (Értekezés.) 9. Milyen a művelt ember? (Értekezés.)

VI. osztály. 1. Hogyan eszményit a költő? (Fejtegetés Arany: Vojtina Ars poetikája után.) 2. A legenda költői szépségei. (Fejtegetés.) 3. A naiv eposzok keletkezése. (Értekezés.) 4. Zrinyi jelleme. (Jellemzés.) 5. Szép Ilonka. (Elbeszélés Vörösmarty után.) 6. Nemzeti elemek a magyar himnuszokban. (Értekezés.) 7. Az elegia Kisfaludy Károly »Mohács« alapján. (Esz. fejtegetés.) 8. A népszínmű sajátosságai. (Értekezés.) 9. Coriolanus tragikumája. (Esz. fejtegetés.)

VII. osztály. 1. A pogány kor költői emlékei. (Irod. tört. értekezés.) 2. A vallásos és hazafias eszme régi irodalmunkban. (Fejtegetés.) 3. Balassi mint műdalköltő. (Tanulmány.) 4. A Szigeti Veszedelem költői értéke. (Esz. értekezés, isk.) 5. A bujdosó magyar a kurucköltészet alapján. (Jellemrajz.) 6. A francia rémuralom. (Tört. értekezés.) 7. Dugonics mint regényíró. (Fejtegetés.) 8. A versalak fejlődése a feljulás korának költőinél. (Esz. tanulmány, isk.) 9. A haza sorsán való kétségbeesés költészete Berzsenyiné és Kölcseyné. (Irod. tört. értekezés.)

VIII. osztály. 1. Katona sírjánál. (Emlékbeszéd.) 2. Az Auróra-kör irodalomtörténeti jelentősége. (Értekezés.) 3. Vörösmarty mint ember és költő. (Jellemzés.) 4. Az erős akarat győzedelmeskedik a rossz hajlamokon. (Bizonyítás.) 5. Mit tanult Petőfi a népköltéstől? (Értekezés.) 6. Buda halála. (Esz. fejtegetés.) 7. Tompa természetszeretete. (Értekezés.) 8. Miben áll Ádám tragikumája? (Esz. fejtegetés.)

Érettségi feladványok.

A júniusi vizsgálatokhoz.

a) Magyar nyelvből.

A magyar kritika fejlődése és irodalmi jelentősége. (Értekezés.)
Jelesen dolgozott: 10, jól 11, elégségesen 6, elégtelenül 0; összesen: 27.

b) Latin nyelvből.

Tacitus: Hist. I. 40. 41.

Jelesen dolgozott: 9, jól 9, elégségesen 9, elégtelenül 0; összesen: 27.

c) Mennyiségtanból.

Algebra: Valaki 12000 K.-t helyez el oly pénzintézetnél, amely 3.5%-os kamatos kamatozatot fizet. Ezen összegből a 11-dik évtől kezdve 8 éven keresztül minden év végén 1200 K.-t kivesz és a megmaradt tőkét tovább kamatoztatja. Mennyi pénze lesz a 20-dik év végén?

Geometria: Valamely derékszögű háromszög egyik befogója 16 cm., a másik befogónak az átfogón lévő vetülete 7.2 cm. Mekkora azon kocka köbtartalma, átlója és átlósíkja, amelynek felülete egyenlő ezen háromszög területével?

Jelesen dolgozott: 7, jól 12, elégségesen 6, elégtelenül 2; összesen: 27.

V.

A főgimnázium története az 1912—13. tanévben.

1. Változás a tanári karban. A kegyes-tanítórend főtisztelendő kormányának 1912. évi augusztus hó 9-én 990. szám alatt kelt rendeletével Járvás Mihály Sátoraljaújhelyre, Német Károly Budapestre és Rozs Lajos Vácra helyeztettek át tanári minőségben; helyükbe Agárdi László Kolozsvárról, Pózna József Léváról és Tell Sándor Pozsonyszentgyörgyről jöttek.

Bordeaux Géza zenetanár, szembaja miatt teljesen megvált a tanítástól; a róm. kath. egyházközség Geday Sándor községi iskolai tanítót bízta meg a zenetanítással, aki is 1912. november óta sikeresen működik intézetünkben.

2. Az iskolaév lefolyása. 1912. augusztus 29-én tartottuk meg az alakuló gyűlést, mely után augusztus hó 30-án a javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok folytak le; ugyancsak augusztus 30-án voltak a magántanulók írásbeli-, majd augusztus 31-én a magántanulók szóbeli vizsgálatai.

Szeptember hó három első napján voltak a beiratkozások; beirtunk 240 nyilvános- és 3 magántanulót; összesen 243 tanulót. Növekedés a múlt tanévhez képest 7. A mily érthető volt a múlt tanévben a nagy apadás (49), éppen olyan indokolatlan a jelentéktelen emelkedés, mert hiszen csak nem a földrengéstől való félelem tartotta vissza ez évben is a szülőket, hogy gyermekeiket Kecskemétre adják?! Különösen a délvi-

déki tanulók elmaradása káros, mert egy nagy százalék itt tanulta meg jól a magyar nyelvet; a délvidék adta intézetünknek a legjobb és legmegbízhatóbb elemet. Hisszük és reméljük, hogy a már-már létesülés előtt álló tápintézet (convictus) ezeken a bajokon is segíteni fog.

Szeptember hó 5-én megkezdettük a rendes előadásokat.

Templomunkat, mely az 1911–12. tanévben zárva volt, a tanév elejére teljesen ujjaalakítottuk; az újból való beszentelést szeptember 8-án végezte méltóságos és főtisztelendő Révész István pápai praelatus és plébános úr; ugyanekkor a szent beszédet Pallmann Péter kegyesrendi tanár és főgimnáziumi hittanár mondta.

Szeptember 9-ikén volt az ünnepélyes »Veni Sancte«.

Szeptember 14-én az iskolai törvényeket és a fegyelmi szabályokat magyarázta meg az igazgató külön az alsó- és külön a felső négy osztály tanulóinak. Az előadások, a hivatalos szünetek leszámításával, minden fennakadás nélkül folytak a tanév végeig. Junius 29-én ünnepélyes »Te Deum«-mal és a bizonyítványok kiosztásával fejeztük be a tanévet.

Az egészségi állapot egész tanéven át kedvezőnek mondható; fordult ugyan elő néhány huzamosabb ideig tartó betegeskedés, de veszélyes egy sem fordult elő. A tanári testület egészségi állapota is jó volt egész tanévben.

Dr. Pataky Zoltán iskolaorvos és az egészségtan tanára a tanév folyamán kétszer vizsgálta meg tanulóink szemeit; először szeptember 28-án, a mikor 5 tanulót talált kisebb fokú trachomában s akiknek egy részét ő maga gyógyította, egy részét pedig a család házi orvosai kezelték; másodizben április 9-én tartott szemvizsgálatot, amikor is még egy hatodik tanulót is talált, de szintén csak kisebbfokú szembetegségben. Jelentése szerint a gyógykezelés elég sikeresen folyik. Megemlítem azt is, hogy iskolaorvosunk a szegény tanulókat, valahányszor hozzáfordultak, mindig a legnagyobb készséggel gyógykezelte.

3. Valláserkölcsi és fegyelmi állapot. Tanintézetünk valláserkölcsi nevelésében alapul vettük mindig ama igazságot, hogy a vallásos hit csak vallásos étellel egyesülten lesz eleven és értékes. Rajta voltunk, hogy ifjúságunk erkölcsiségének biztos kalauza az élő hit, a vallásos élet legyen; mert csak az igaz élő hit által boldogulhat az ember a földön, csak az élő hit szerezheti meg neki az örök boldogságot. Boldog ifjú, kit az iskola munkájában a család is ily irányban nevel és vezet; sőt az iskola munkája is csak ott eredményes, ahol a család és iskola munkája összhangban van. Örömmel jegyezzük meg, hogy e tekintetben a kecskeméti ifjúság valláserkölcsi állapota eléggé megnyugtató; a szülői ház elég gondot fordít a vallásos nevelésre; kivétel természetesen itt is fordul elő, — mint minden más téren. A tanulók vallásos kötelességeiket szívesen és

buzgón végzik; ez irányú buzgóságukat nem a kényszerűség, hanem a lelki készség vezeti.

Tanítványaink megnyugtató valláserkölcsei állapota eredményezi, hogy a fegyelmi állapot is kedvező. Tanítványaink illemtudása, szerény magaviselete semmi kívánni valót sem hagynak. Innen van, hogy néhány kisebb s inkább gyerekes éretlenségből származó hibát, botlást leszámítva, a fegyelmi állapot jónak nevezhető.

A római katolikus vallású tanulók, a néhány téli hónapot leszámítva, hétköznapokon is részt vettek a szentmisén; vasár- és ünnepnapokon pedig mindenkor. Vasárnap a szentmisét félórás szentbeszéd előzte meg. A szentbeszéd két helyen folyt le, külön a 4 alsó- és külön a 4 felső-osztályú tanulóknak. A szentbeszédnek vallásos tartalmuk voltak, de e mellett — kivált a felsőbb osztályú tanulók — a mai kor felszínén levő kérdései felől is kellőképpen tájékoztattak. A szentgyónást és szentáldozást négyszer végezték tanítványaink. Nagyhéten 3 szentgyakorlaton vettek részt. Az Úrnap körmenetben, a kedvezőtlen időjárás miatt, nem vehetünk részt. Junius 8-án a templomunkban megtartott szentségimádáson jelentek meg, amikor is félóránként felvátva 2—2 tanuló adorált. Főtisztelendő Pallmann Péter hittanár vezetése mellett a 4 felső osztály tanulóival megalakították ez évben is az »Élőrózsafűzér« társulatot s a kijelölt napokon elvégezték lelkigyakorlataikat; december 8-án pedig a Szeplőtelen Szűz tiszteletére ünnepséget tartottak.

A nem római katolikus vallású növendékek saját lelkészeik és hittanáraik utasításai szerint tettek eleget vallásos kötelességeiknek.

4. Évközben érkezett fontosabb leiratok.

a) A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter, mint az Országos Gyermeksznanatórium Egyesület kormányzó elnöke, a nevezett Sznanatórium céljaira küldött 234 korona 12 fillért, tanítványaink adományát megköszöni. — Min. 1645/1912. sz.

b) A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter dr. Tóth Györgyöt, a főgimnázium igazgatóját, az Országos Árvaház felügyelő bizottságának tagjává újabb 5 évre kinevezi. — Min. 16250/1913. sz.

c) A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter miheztartás végett elrendeli, hogy az eddig megtartani szokott róm. kath. ünnepnapok ezután is szünnapok maradnak: »A kath. ünnepeken való szünetelésre nézve továbbra is a középiskolai rendtartás változatlanul követendő, miután X-ik Pius pápának a kath. egyházi ünnepek felől rendelkező 1911. évi Motu proprioja az eddigi katolikus ünnepek egy részének nem törölte el ünnepi jellegét, sőt kívánja azok megünneplését, hanem csupán a mise hallgatási és a szolgálai munkától való tartózkodás lelkiismeretbeli kötelességeit szüntette meg.« Min. 165,675/1912. sz.

d) A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter a középiskolai ifjúságot mindennemű, az iskolán kívül álló sportegyesületben való részvételtől eltiltja. De elrendeli a középiskolai »*Testgyakorló körök*« szervezését. Min. 155,956/1912. sz.

e) A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter dr. Ottó József középiskolai igazgatót, tornafelügyelői minőségben tanintézetünkhöz kiküldötte. Min. 27,060/1913. sz.

5. *Látogatások.*

a) 1912. október 3-án dr. Boncz Ödön, kultuszminiszteri tanácsos Öméltósága, dr. Németh Arthur kultuszminiszteri fogalmazó kíséretében meglátogatta iskoláinkat.

b) Méltóságos Spitzkó Lajos, kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató 1912. december 14., 16. és 17. napjain végezte hivatalos látogatását.

c) 1913. április 28. és 29-ik napjain dr. Acsay Antal, kegyestanítórendi kormánytanácsos, a rendi fiatalok tanulmányi felügyelője, látogatta meg iskolánkat és a VI., VII. és VIII. osztályokban több órán megjelent s meghallgatta rendi fiatalaink feleleteit.

6. *Ünnepélyek és kegyetes emlékezések :*

a) 1912. szept. 10-én, b. emlékű Erzsébet királynénk gyászos halálának évfordulóján, a templomunkban tartott ünnepi gyászistenizszteleten vett részt az ifjúság tanáraival egyetemben.

b) 1912. okt. 4-én, királyunk *Öfelségének* névünnepén, ünnepélyes istenizszteleten jelentünk meg.

c) 1912. okt. 5-én, (6-ika helyett) az aradi vértanúkért tartott gyászistenizszteleten vett részt intézetünk, mely után a tornacsarnokban iskolai ünnepet tartottunk.

d) 1912. nov. 1-én Kecskemét két jeles fiának emlékét megünneplendő, kivonultunk a Szentháromság temetőbe s először Katona József sírjánál volt ének, emlékbeszéd és szavaltat, majd Horváth Döme sírjánál egy gyászdalt énekelt az ifjúsági énekkar.

e) 1913. febr. 9-én (febr. 2. helyett) a kegyes-tanítórend alapítójának, Kalazanti szt. Józsefnek emlékére rendeztünk ünnepet; az ünnepélyes szentmise végétével a tornacsarnokban nagy és diszes közönség gyönyörködött az ifjúsági ének- és zenekar előadásában, majd a szavaltatokban. Az ünnepi emlékbeszédet pedig Pallmann Péter főgimnáziumi hittanár mondta.

f) 1913. ápr. 3-án (márc. 2-ika helyett) Ferenc királyért, a magyar kegyes-tanítórend jótévedőjéért tartott ünnepélyes gyászistenizszteleten vett részt az ifjúság.

g) 1913. ápr. 4-én, (márc. 29-ike helyett) gróf Koháry Istvánért, társházunk és gimnáziumunk alapítójának emlékére tartott gyászistenizszteleten vettünk részt.

h) 1913. ápr. 11-én, az 1848. törvények szentesítésének évfordulóján, ünnepélyes szentmise után a tornacsarnokban tartott iskolai ünnepélyen voltunk jelen.

i) 1913. ápr. 23-án az igazgató körlevélben, az osztályfőnökök pedig előszóval hívták föl a tanulókat a madarak, állatok védelmére, a növények kimelésére.

j) 1913. május 18-án, a hágai békekonferencia emléknapiján, az intézet igazgatója ismertette a békenap jelentőségét, rámutatott arra, hogy e téren különösen fontos szerep vár a keresztény katolikus ifjúságra, mint az Üdvözítő tanításainak követőire.

k) 1913. május 28-án Niklos János és Szalay István tanárok a tanári-testület képviseletében megjelentek a Sátoraljauhelyen elhalálozott Járvás Mihály k. r. tanár temetésén. Az elhunyt 14 éven át volt tanintézetünknek büzugó, munkás tanára. Majd mikor május 30-án az elhunytat szülővárosába hozták, a végtisztességen megjelent az egész ifjúság tanárai vezetésével s néhány gyász énekkel róttá le kegyeletét. Május 31-én templomunkban az elhunytért gyászszenitiszteletet is tartottunk.

l) 1913. június 5-én zárőnnepélyt tartottunk, melyen ifjúságunk igen diszes és nagyszámú közönség előtt mutatta be az énekekben, zenében és szavaltatban való haladását. Ugyanekkor hirdettük ki a pályázatok eredményét is. Végül a főgimnázium igazgatója összefoglalta a tanév nevezetesebb eseményeit, rámutatott a haladásra, majd az itt-ott megnyilatkozó hiányokra és bajokra is; fölhívta a szülőket az iskolával karöltve járó munkálkodásra; a nevelés helyes irányítására, melyet csak abban az irányban tarthat helyesnek, amely irányban az iskola halad, a vallásos, a hazafias és a munkás élet irányításában.

m) 1913. június 8-án, a koronázás évfordulóján, amely nap egyuttal templomunkban a legfelségesebb Oltáriszentség inádásának napja, ünnepélyes szentmisén vett részt az ifjúság; majd félóránként 2—2 adorált.

7. A tanári kar irodalmi működése és társadalmi szereplése:

a) Agárdi László, a Katona József-körben két felolvasást tartott és pedig 1912. december 20-án »Velasquez és Murilló«, 1912. december 29-én »Gyulai mint költő« cimen.

b) Brach József, a kath. tanáregyesület és a Katona József-kör tagja.

c) Hannig István, a kath. tanáregyesület, a földrajzi társaság, a Katona József-kör tagja, a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület választmányi tagja. A Katona József-kör rendezte népies előadások keretében 1913. évi február hó 23-án felolvasást tartott »Az ősvilági állatóriások« cimen.

d) Höchinger Miklós, a rajztanárok egyesületének tagja.

e) Niklos János, a kath. tanáregyesület és az Uránia egyesület tagja.

f) *Pallmann Péter*, a Szt.-István társulat, a kath. hitoktatók egyesületének, az Aquinói Szt.-Tamás bölcséleti társaságnak rendes tagja, a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület választmányi tagja, a »*Kecskeméti Napló*«-nak munkatársa, melyben vallási, politikai és társadalmi cikkei, könyvismertetései és 15 közleményből álló sociologiai cikksorozata jelentek meg. 1912. december 1-én a kath. együletben felolvasást tartott »*Az ember leszármazásának elméletéről*«, 1913. február 9-én pedig a főgimnáziumban ünnepi beszédet mondott *Kalazanti Szt.-Józsefről*.

g) *Pózna József*, a kath. tanáregyesület tagja. A »*Bars*« című heti- és a »*Kecskeméti Napló*« című napilapoknak munkatársa. Ezen lapokban jelentek meg vallásos és hazafias tárgyú cikkei és könyvbirálatai.

h) *Szalay István*, Kecskemét th. város törvényhatósági bizottságának választott, a Katona József-körnek rendes, a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesületnek választmányi és a magyar irodalomtörténeti társaság rendes tagja. A Katona József-kör által rendezett népies előadások folyamán 1913. február 9-én »*Tóth Kálmán élete és költészete*« címen előadást tartott.

i) *Dr. Tóth György*, Kecskemét th. város törvényhatósági bizottságának, a tanügyi bizottságnak, a községi iskolaszékeknek választott, az országos tanítói árvaház és az állami polgári leányiskola felügyelő bizottságának kinevezett tagja; a kecskeméti róm. kath. egyháztanácsnak, a főgimnáziumi bizottságnak tagja; a kath. tanáregyesületnek és a Katona József-körnek alapító, igazgatósági és választmányi tagja, a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesületnek alapító tagja; 1913. május 18-án felolvasást tartott »*Világbéke*« címen.

j) *Dr. Vékony István*, a kath. tanáregyesület tagja.

k) *Wagner Lajos*, a kath. tanáregyesület és a Katona József-kör tagja; a tudóvész ellen védekező kecskeméti egyesület rendes tagja. A »*Testgyakorló-kör*« tanárelnöke. A »*Kecskeméti Napló*« munkatársa, melyben vallásos és társadalmi cikkei jelentek meg.

8. Vizsgálatok.

a) *Érettségiek*. E tanévben három ízben volt érettségi vizsgálat. A szeptemberi pótló és javító érettségi vizsgálatok szóbeli része szeptember 9-én és 10-én volt; a decemberi érettségi vizsgálatokon csak javító és kiegészítő érettségi vizsgálatok voltak; a tanévvégi érettségi írásbeliek május 16., 17. és 19. napjain, a szóbeli érettségi vizsgálatok pedig június hó 11., 12., 13. és 14. napjain folytak le. Mind a három érettségi szóbeli vizsgálaton méltóságos Spitzkó Lajos tankerületi kir. főigazgató elnökölt.

b) *Osztályvizsgálatok*.

A VIII. osztály osztályvizsgálatai május hó első felében voltak; az I—VII. osztály osztályvizsgálatai pedig június 16—25-ig folytak le. A hit-

tani vizsgálatokon méltóságos Révész István pápai praelatus, prépost-plébános elnökölt, mint püspöki biztos.

A tornavizsgálat helyi tornaversennyel egybekötve június hó 17-én folyt le. A buzogány- és szergyakorlatokat, valamint a diszkoszvetést a »Testgyakorló-kör« tagjai végezték. Ez alkalommal:

α) *Elismerő okiratot kaptak*: Huschitt Mátyás VII. o. t. (súlydobás 9:25 m.), Márk László VI. o. t. (magasugrás rúgódeszkáról 2:15 m.), Bérczi Béla V. o. t. (magasugrás földről 1:60 m.), Molitor József V. o. t. (diszkoszvetés 17:80 m. és messzeugrás 4:25 m.), Rimóczi Ferenc V. o. tanuló (nyújtóugrás 2:20 m.), Deák László, Schaffel Mihály IV. o. tanulók és Csupák Elemér III. o. t. (ablakugrás.)

β) *Kis bronzérmeket nyertek*: Faragó László VII. o. t. (magasugrás földről 1:60 m.), Batu Aladár VI. o. tanuló (nyújtóugrás 2:20 m. és korlát), Biró Árpád VI. o. t. (súlydobás 8:30 m. és diszkosz 18:20 m.), Ottó László V. o. t. (magasugrás rúgódeszkáról 2:15 m.), Virág Imre IV. o. t. (messzeugrás 4:30 m.)

γ) *Nagy bronzérmeket kaptak*: Fehér Sándor VII. o. t. (korlát), Huschitt Mátyás VII. o. t. (diszkosz 23:60 m.), Madari József VI. o. t. (súlydobás 8:55 m.), Bérczi Béla, V. o. t. (magasugrás rúgódeszkáról 2:20 m.), Ehm Ottó V. o. t. (messzeugrás 4:75 m. és nyújtóugrás 2:25 m.)

NB. Megemlítjük itt, hogy a nm. v. és közokt. m. kir. Miniszternek 155,956/1912. sz. a. kelt rendelete értelmében megalakítottuk az intézeti »Testgyakorló Kör«-t, melynek 36 tagja van; és pedig a III-ik osztályból 5; a IV. osztályból 1; az V. osztályból 10; a VI. osztályból 12; a VII. osztályból 8; összesen 36.

A testgyakorló kör Wagner Lajos felügyelő tanár és Dezső Lajos tornatanár, mint vezetőtanár elnöklete alatt hetenkint egyszer, szombaton d. u. 4—6-ig tartotta gyakorlatait. Bővebben l. a »Testgyakorló Kör« cím alatti jelentést.

Tekintettel arra, hogy a kör csak márciusban kezdette meg működését, ez évben nyilvánosan még nem lépett föl.

Az alapszabályokat jóváhagyás végett felterjesztettük a nm. v. és közokt. Miniszter úrhoz 1913. márc. 13-án 221. sz. a.

9. Tanulmányi kirándulások:

a) 1912. okt. 3-án a főgimn. összes tanulói tanáraik vezetése mellett megtekintették a városunkban tartózkodó Charles-féle állatseregletet.

b) 1913. április 30-án a IV. osztály tanulói Agárdi László, Hannig István és Tell Sándor tanárok kíséretében tanulmányozták a Töserdőben és a holt Tisza mentén a tavaszi flórát.

c) 1913. május 10-én a IV. oszt. tanulói Hannig István tanárral Kisnyirben növényeket gyűjtöltek és biológiai megfigyeléseket végeztek.

d) 1913. május 13-án az V. oszt. tanulói Hannig István tanár vezetésével a Széktó állatvilágát tanulmányozták és rovarokat gyűjtöttek.

e) 1913. május 16-án a II. oszt. tanulói ugyancsak Hannig István tanárral a Széktó környékén növényeket gyűjtöttek.

f) 1913. május 24-én az I--VI. osztály tanulói közül 64 Budapestre utazott Höchinger Miklós, Hannig István, dr. Vékony István és Wagner Lajos tanárok kíséretében, ahol az állatkertet tanulmányozták.

g) 1913. május 26-án az V. oszt. tanulói Brach József és Szalay István tanárok vezetése mellett a városi muzeumot tekintették meg, ahol különösen a régiségosztályt tanulmányozták.

h) 1913. június 7-én az I. oszt. tanulói Hannig István tanár vezetésével a Műkertben voltak a közönségesebb cserjék és gyümölcsfák megismerése céljából.

NB. A tanulmányi kirándulási alapból, amely alap a Kecskeméti Központi Takarékpénztár adományából 378·32 koronára szaporodott, a május 24-iki budapesti tanulmányi kirándulás alkalmából több szegénysorsú tanulót 39 korona 84 fillér segélyben részesítettünk. A tanulmányi kirándulási alap jelenleg 338·48 korona, amely a Kecskeméti Központi Takarékpénztárban kamatozik.

VI.

A főgimnázium külső viszonyai.

1. *A főgimnáziumi bizottság.* A kecskeméti róm. kath. egyházközség, mint a főgimnázium egyik fentartó testülete, a főgimnázium anyagi ügyeinek gondozására főgimnáziumi bizottságot alakított; a bizottság elnöke Bagi László, Kecskemét th. város helyettes polgármestere és a róm. kath. egyházközség főgondnoka; a bizottság tagjai: Dömötör Sándor kir. közjegyző, Kada Elek polgármester, Kovács Sándor földbirtokos és takarékpénztári igazgató, Rapcsányi Kálmán városi számvevő, dr. Iványosi Szabó László ügyvéd, Szabó László kir. törvényszéki bíró, dr. Tóth György főgimnáziumi igazgató, Zsigmond M. József polgári iskolai tanár.

2. *Tápitézet.* A tápitézetben, melynek helyiségét (Régi Iskola-utca, most Erdősi Imre-utca, a piaristák bérháza)-a róm. kath. egyházközség bérlé, a tanulók havi 14 koronáért ebédet, vacsorát és reggelire kenyeret kapnak. Szállásról kiki maga gondoskodik a főgimnázium igazgatójának jóváhagyásával. A tápitézet ügyeit egy kilenc tagból álló bizottság gondozza; e bizottságban tanintézetünket Hannig István és Szalay István

tanárok képviselik. Fölvételért a róm. kath. egyházközség főgondnokságához kell fordulni.

3. Az intézet jötevői. A Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesület 100 kor.-t, a Kecskeméti Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbank 50 kor.-t, a Kecskeméti Leszámitoló- és Pénzváltóbank 100 koronát, tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző b. neje emlékére 20 koronát, tek. Ottó Sándor th. városi mérnök 20 koronát, tek. Szabó László kir. törvényszéki bíró 30 koronát adtak szegény sorsú, jóviseletű és jó előmenetelű tanulók jutalmazására.

A Kecskeméti Központi Takarékpénztár ismét 50 koronával növelte a tanulmányi kirándulási alapot, amely alap ezen összeggel 378:32 koronára növekedett.¹

Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző, mint már évtizedeken át, ezen tanévben is 30 korona jutalmat adott a kegyes-tanítórendi papnövendékek énekkara vezetőjének, Janson Vilmos VIII. oszt. tanulónak.

Főtisztelendő *Lakatos Ottó*, a magyar minorita rend főnöke, annak emlékezetére, hogy 30 évvel ezelőtt tett gimnáziumunkban érettségi vizsgálatot, — továbbá áldozópappá történt felszentelésének 25 éves emlékére is 500 azaz ötszáz korona jutalomdíj-alapítványt tett le a főgimn. igazgatójának kezeihez, hogy annak kamatával minden tanév végén egy róm. kath. vallású, szegénysorsú, de jó viseletű és szorgalmas tanuló jutalmazzunk meg. S hogy e jutalom már ezen tanév végén kiadható legyen, az 500 koronán felül e célra külön 20 koronát küldött. Az 500 korona tőke a Kecskeméti Központi Takarékpénztárba helyeztetett el 1913. június 9-én.

Tekintetes *Szabó László* királyi törvényszéki bíró, Janson Vilmos VIII-ik osztályó tanulónkat jeles szavataért külön 20 korona jutalomban részesítette.

Tekintetes *Hegedűs Ferenc* ügyvéd, az Önképzőkörben kitünt szavalókat és pályázókat 50 K-val jutalmazta. (L. az »*Önképzőkör*« c. rovatot.)

Dr. Tóth György főgimn. igazgató, a szavalásban és a gyorsírókörben jeles haladást tett tanulók buzdítására 30 korona jutalmat adott.

Az 1912/913. tanévi pályamunkák jutalmazásához is többen járultak, amint az a pályázatokról fölvett jegyzőkönyv végén ki van mutatva.

Könyvjutalmat adtak: dr. Politzer Gyula budapesti ügyvéd, 7 kötetet, Szél Nándor könyvkereskedő 7 kötetet és Komor Gyula könyvkereskedő 4 kötetet.

¹ A tanulmányi alapból a budapesti tanulmányi kirándulás alkalmával (1913. május 24.) 39 korona 84 fillért segélyezésre fordítottunk; a tanulmányi kirándulási alap jelenleg 338 korona 48 fillér.

VII.

Könyv- és szertárak.

1. Tanári könyvtár.

A) Ajándék útján való gyarapodás:

- A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól:* 1. Reáliskolai utasítások. 2. A reáliskolai tanítás terve. 3. Dr. Schönherr Gyula emlékezete. 4. Révai nagy lexikona (6 kötet). — *A honvédelmi miniszteriumtól:* 5. Kézikönyv a polgári ifjúság katonai kiképzésére. — *Spitkó Lajos kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgatótól:* 6. A beszercebányai tankerület igazgatói értekezletének jegyzőkönyve. — *Horváth Béla budapesti táblai tanácselnök, kuriai bíró úr Öméltóságától:* 7. Id. Gróf Zichy Edmund: Bethlenfalvi gróf Thurzó György levelei nejéhez, Czobor-Szent Mihályi Czobor Erzsébethez. 8. Szalay László: Gróf Károlyi Sándor önéletírása és naplójegyzetei. 9. Szalay L.: Gróf Bethlen Miklós önéletírása. 10. Szalay L.: Magyarország története. 11. Kovács Lajos: Gróf Széchenyi István közéletének 3 utolsó éve (duplum). 12. Salamon Ferenc: Az első Zrinyiek. 13. Salamon F.: Magyarország a török hódítás korában. 14. Schönherr Gyula: Hunyadi Corvin János. 15. Gregorovius – Pászthory: Hadrián császár (duplum.) 16. Thierry – Öreg Alarik. A róm. birodalom hanyatlása (duplum.) 17. Curtius – Fröhlich: A görögök története (duplum.) 18. Gróf Teleky József: Hunyadiak kora Magyarországon (hiányzik belőle a VI—IX. kötet.) 19. Bárány Eötvös József beszédei 1840 – 1867. (duplum.) 20. Bárány Eötvös József beszédei 1867 – 1870. (duplum.) 21. Bárány Eötvös József emlék- és ünnepi beszédei (duplum.) 22. Gróf Apponyi Albert beszédei 1872—1895. 23. Kölcsey Ferenc minden munkái (duplum.) 24. Losonczy László költeményei. 25. Bulcsú Károly költeményei (II-ik kötet.) 26. Obernyik Károly szépirodalmi összes munkái. 27. Jancsó Benedek: Fábrián Gábor élete és működése. 28. Lewes—Szász K.: Göthe élete. 29. Badics Ferenc: Fáy életrajza (duplum.) 30. Bánóczy József: Révai Miklós élete és munkái (duplum.) 31. Miletz János: Katona József családja, élete és ismeretlen munkái. 32. Greguss Ágost: Shakspeare pályája. 33. Gyulai Pál: Kemény Zsigmond tanulmányai. 34. Grillparzer: Sapphó (duplum.) 35. Dr. Kacs Kovács K.: Plutarchos párhuzamos életrajzai (duplum.) 36. Ribbeck—Csiky: A római költészet története (duplum.) 37. Boissier—Csiky: Cicero és barátai. 38. Popini A.: Horatius. — *Dr. Tóth György ajándéka:* 39. Kispartai János: Visszaemlékezés Halmi Lászlóra. — *Német Károlytól:* 40. Iuventus. III-ik évf. 1911—1912. 41. Emlékkönyv Kecskemét-vidéki iparkiállításról. 42. Szana Tamás: Fegyver 1871—75. — *Békefi Remig tanítványaitól:* 43. Békefi emlékkönyv. *A Szt.-Benedek-rend főapátságától:* 44. Zoltvány: A pannonhalmi főapátság

főiskolai évkönyve. — *A Genève-i egyetemről*: 45. Programme Universite de Genève. 1912. — *Konkoly—Thege Miklósról*: 46. A m. kir. Konkoly-alap. astrophysik. observatorium kiadv. 1912. — *Az orsz. paed. könyvtár- és tanszer-múzeumról*: 47. A középiskolai tanszerfelszerelési jegyzék. — *Dr. Dóczi Sámuelről*: 48. Ipari pályamutató. — *Prof. Dr. G. Klee-ről*: 49. Sophokles: Antigone. — *Dr. Kató Sándorról*: 50. A képzőművészetek rövid története. — *Szemere Miklósról*: 51. Gentry. — *Berczik Árpádról*: 52. Berczik Árpád színművei. — *Pócsy Blankáról*: 53. Jelentés az 1910—11-ben külföldön tett tanügyi tanulmányutról. — *Szell Nándorról*: 54. H. Fleischer: Horaz' sämtliche Dichtungen. — *A gyöngyösi irod. társaságról*: 55. A gyöngyösi irod. társaság évkönyve (II. kötet) — *Az Emkéről*: 56. Pákéi Sándor József: Az Emke megalapítása és negyedszázados működése. 57. Pákéi Sándor József: Az Emke negyedszázados örömnepének leírása. — *P. Hédlly- és P. Trefántól*: 58. Bernardinus a kath. egyházi szónoklat szolgálatában. — *Az intézet egy jóltevőjétől*: 59. Shakspeare színművei. — *Tóth Gyula VI-ik oszt. tanulótlól*: 60. Hug. Grotii de iure belli ac pacis. — *Franklin-társulatról*: 61. Lehr A.: Arany János Toldija. 62. Dr. Csengeri: Szemelv. Ovidiusból. 63. Andor—Szabó: Magyar nyelvtan az I., II. és III. oszt. sz. 64. Andor—Szabó: Magyar olvasókönyv az I., II. és III-ik oszt. sz. 65. Burján J.: Latin-magyar és magyar-latin szótár. — *Szent-István Társulatról*: 66. Borosay Dávid: Algebra. Folyóirat: (A v. és közokt. minisztériumtól.) 67. Jó egészség. 68. Hercules. (1911—1912.) 69. Néptanító lapja. (XLVI. évf. 18. sz. 1913 május 1-től.) — Utólag érkezett a vallás- és közoktatásügyi minisztertől: 70. Magyarország közoktatásügye az 1911. évben. 71. Szent-Margit-sziget gyógyfürdő. Budapest. Dr. Vékony Istvántól: 72. »Juventus« ifjúsági folyóirat IV. évf.

Ajándék 72 mű, 119 kötetben, 13 füzetben.

Jegyzet: 9 darab a tankönyv, tehát 63 mű 110 kötetben és 13 füzetben.

B) Vétel útján való gyarapodás:

I. Folyóiratok: 1. Akad. Ért. 2. Alkoholizmus. 3. Arch. Ért. 4. Állattani Közl. 5. Botanikai Közl. 6. Bpesti Szemle. 7. Chemia folyóirat. 8. Emlékbeszéd. 9. Ethnográfia. 10. Értekezések a bölcsészeti, 11. a nyelv- és széptud., 12. a filozófiai és társadalmi, 13. a történettud. köréből. 14. Filozófiai Társ. Közl. 15. Földrajzi Közl. 16. Irodalomtörténet. 17. Jahrbuch d. Naturwissenschaffen. (XXVI.) 18. Lehrproben u. Lehrgänge. 19. Magyar Figyelő. 20. Magyar iparművészet. 21. M. Középiskola. 22. Magyar kultúra. 23. M. Nyelv. 24. M. Paedagogia. 25. Math. és termtud. Ért. 26. Math. és termtud. értekezések. 27. Néprajzi Értesítő. 28. Numizm. Közl. 29. Nyelvtudományi Közl. 30. Phil. Közl. 31. Pótfüzetek a termtud. Közl.-höz. 32. Religio. 33. Századok. 34. Tanáregyl. Közl. 35. Termtud. Közl. 36. Tornaügy.

II. Egyes művek : 1. Stripszky Hador dr : Adalékok Szabó K. Régi m. könyvtár I. és II. kötetéhez. 2. Gragger Róbert : Filologiai dolgozatok a magyar-német érintkezésekről. 3. Jahrbuch der Naturwissenschaften. (27. Jahrgang. 1912.) 4. Foerster—Schütz : A nemi élet etikája és paedagogiája. 5. P. Soós István : Szent leckék és evangéliumok. (2 pld.) 6. Dr. Márki Sándor : II. Rákóczi Ferenc. 7. Baim—Szenze : Nevelés tudomány. 8. Gardner—Schmidt : A régi Athén. (II-ik kötet.) 9. Goldziher : Előadások az Iszlámról. 10. Dr. Aujeszky Aladár : A baktériumok természetrajza. 11. Soddy—Salamon : A rádium. 12. Jocrstev—Schütz : Az élet művészete. 13. Dr. Willmann : Lexicon der Pädagogik. (I. Band.) 14. A magyar tud. Akad. Almanachja. 15. Magyar történelmi emlékek. (Mon. Hung. Hist. I. o. 36. kötet. duplum és 37. kötet.) 16. Klupathy Jenő : Fizikai mérések. 17. Matematikai és term. tudományi értesítő. (Akad. 30. kötet.) 18. J. Frick : Physikalische Technik. (II. B. II. Abt. folyt.) 19. Ferenczi Zoltán : A magyar irodalom története. (Műveltség könyvl. XI. k. folyt.) 20. Vértesy Dezső : Anthologia. 160 újjörög dal. 21. Szinyei : Magyar írók. XIV. k. (folyt. füzetek.)

Vétel 23 mű 27 kötetben. Az összes folyó évi gyarapodás : 83 mű 135 kötetben és 13 füzetben. A könyvtárra fordított összeg 605'93 kor. és 39'10 korona kötésre.

A tanári könyvtár állománya az 1911–12. iskolai évben : 2875 mű 7128 kötetben.

NB. Ezen kimutatásban nincsenek beleszámítva az évenkénti tankönyvek (9 köt. ez évben), érettségi példányok : C. 7. W. Müller : Ciceronis opera omnia (3—3 pld.-ban, 63 kötetben.) és Weissenborn—Müller : T. Livii ab urbe condita libri (3—3 pld.-ban, 30 kötetben.); azonkívül az évi értesítők, melyekről külön írott jegyzék szól.

2. Ifjúsági könyvtár.

A könyvtár állománya ez iskolai évben a következő művekkel gyarapodott :

Ajándék útján. Nagyobb ifjúsági könyvtár : A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól : Csengey : A mocsarak királya. (899.) — *Dr. Tóth Györgytől* : Móricz : A régi magyar élet. (905.) — *Pallmann Pétertől* : Krüger Aladár : Orgonaszó (915.) — *Dr. Popity Jánostól* : Dedek Crescens Lajos : Tu me Sequere (917.) — *Studiosus Iovialis-tól* : Congeries Iovialium (918.) Dr. Vargha Damjántól : Te Deum és Te Mariam fordítása kódexirodalmunkban. (919.)

Vétel útján : Erődi B. : A Fáraók országában (897.) Dante—Babics : Dante komédiája (898.) Rákosi : A párisi gyujtogatók (900.) Szeghy : Japán (901.) Reviczky Gy. összes költeményei (902.) G. F. Scott. Schöpflin : A

primitív ember hajdan és most (903.) Pekár: A tatárabság (904.) Foerster Fr.: Az élet művészete (906. 2 pld.) Petelei: Felhők (907.) Church—Hegedűs: Egy római ifjú kalandjai (908.) Szász: A Niebelung ének (909.) X. . . . grófnő: Eszter (910.) Dr. Hankó V.: Universum (715.) Torma István: A hegyaljai diákok (911.) Routhier—Tallyán M.: A százados (912.) Gárdonyi Géza: Isten rabjai (913.) Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember (914.) Sebők Imre dr.: Öt világrészen keresztül (916.)

Könyvtári gyarapodás 1912—13-ban 24 mű, 27 kötetben.

Kisebb ifjúsági könyvtár. Vétel útján: Dr. Baróti Lajos: Ezer év. Képek a magyar nemzet történetéből (541.) Böngérfi János: Ezer esztendő története (546.) Dr. Brózik Károly: Kolumbusz Kristóf (540.) Farkas Emőd: Damjanich fiai (542.) Diákhősök 48-ban (548.) Zrinyi Ilona, a kuruc királyasszony története (545.) Edmondo de Amicis: Szív Radó Antal fordításában (14.) Hamvas József: Vinlandi Gergely (549.) Jankovics—Molnár: Három század a katakombákban (547.) Károly Ignác: Igazi élet (543.) Lampérth Géza: A nagy dárdás, meg a kis dárdás (544.) Dr. Prónai Antal: Futó csillagok (552.) Rákosi Viktor: Korhadtt fakesztek (522.) Studiosus Jovialis: Congeries Jovialium (554.) Szalay Imre: A rubinok hazájából (550.) Tóth László: II. Rákóczi Ferenc szabadságharca 1703—1711. (553.) Urbán János: Aeroplannal állatországon át. (551.)

Kiselejteztük: Verne Gyula: A föld felfedezése (230.)

Könyvszerzésre fordított összeg 117 korona 59 fillér, 15 korona 40 fillér kötésre.

NB. Az 1912—13. év végén a könyvtár állománya (felső) 1104 mű, 2015 kötetben; (alsó) 589 mű 766 kötetben. — Összesen 1692 mű, 2780 kötetben.

3. Természettani szertár.

Szerzemény: Chronoscop. Készülék a folyadékok kifolyása törvényének igazolására. Higanyeső. Készülék a Boyle-Mariotte törvényének igazolására. Szívókútminta. Wollaston-féle kryophor. Reagensok a spectralanalízishez. Optikai rés a vetítőkészülékhez. Készülék az áram hőhatásának igazolására. Hoffmann-féle készülék a II. Faraday-féle törvény igazolására. Elektromos tojás. Gross-féle vacuumszcála. 6 drb. Crookes-cső.

Hozzászámítva a javításokat, fogyasztás alá eső cikkeket és a szállítási költségeket az összes kiadás 493'65 K.

A leltári kimutatás szerint a szertárban van 781 drb. eszköz 13855'75 K. értékben.

4. Természetrajzi és vegytani szertár.

1. Szerzemény: Cerkóf majom, vörös vércse — tömések. Gyík csontváz. Alligator lucius, homoki vipera, béka belső szerve, nyelvhal, folyami

angolna, korongos meduza, nagy szalpa, láncos szalpa, Collosoum inermé, Aulacantha scolymantha — borszesz és formalin készítmények. 2 drb. Pfurtscheller-féle zoologiai falitábla. 4 drb. Schreiber—Szerényi-féle anatomiai falitábla. Borotva, kézi mikroszkóp és mikrotom.

2. Ajándék: Fürdőszivacs, tengeri sün, tengeri csigák (Molnár Jenő II. o. t.) 2 drb. cseppkő (Németh Ferenc II. o. t.) 1 drb. porcelláncsiga (Pataki Antal II. o. t.) Tengeri csillag és 3 drb. csiga (Héjjas András I. o. t.) Több darab kísérleti anyagul szolgáló ásvány (Mészáros László I. oszt. tanuló.)

Vétel útján 286 korona 90 fillér, ajándékozás útján pedig 2 korona 50 fillér értékben gyarapodott a gyűjtemény.

A természetrajzi szertár állománya 7845 darab.

A vegytani szertár részére beszereztetett 1 drb. kézi mérleg, súlyok a mérleghez, vízbontó és összetevő fémállványon, atomsúly táblázat, 2 drb. retorta állvány, 2 drb. egy gömbös klórkalciumcső, 32 drb. anyag-tartó palack, 2 drb. csepegtető üveg, 2 drb. égető csónak, platintapló és többféle vegyszer. A beszerzés értéke 110 korona 46 fillér.

5. Földrajzi szertár.

Ajándék a vallás és közoktatásügyi minisztertől: Dr. Kendi Finály Gábor: Forma Partium Imperii Romani intra fines Regni Hungariae. Ára 20 korona.

Jelenleg van a gyűjteményben: 62 drb. fali térkép, 8 drb. domborművű térkép, 1 tellurium, 35 drb. szemléltető kép, 2 drb. sztereoszkop, 50 drb. kép a sztereoszkóphoz, 95 darabból álló termésgyűjtemény és 1 drb. kézikönyv.

Összes érték: 1696 korona 21 fillér.

6. Éremgyűjtemény.

Ez évi gyarapodás: Dr. Tóth György ajándéka 1 drb. török érem, melyet a török-balkán háború alkalmával küldtek a törökök árusítás végett Kecskemétre. (1 korona.) Ganz József VIII. oszt. tanuló ajándéka 8 drb. réz és 7 drb. ezüst. Ríger István VII. oszt. tanuló ajándéka 3 drb. Kossuth bankó, 1 ezüst és 5 drb. réz.

A gyűjteményre vonatkozólag l. az 1908/9. évi értesítőt.

7. Rajzszerter.

Évi gyarapodás 69 drb. gipszdiszitmény testrészek, állatok stb., összesen 277 korona 72 fillér értékben.

8. Filologiai és történelmi gyűjtemény.

Vétel útján szereztetett be a budapesti gipszmintaöntő műhelyből 13 drb. gipszöntvény: Belvedere Apolló, Hermes Praxitelestől, Hercules farnesi, Theseus, Sokrates, Thaleia, Clio, Polyhymnia, Diana templom, metopa-töredék a Parthenonról, római urna (bronzirozott), Fasces, Achilles pajzsa, összesen 223·60 korona értékben.

Ajándék útján: Német Károlytól: Athéni fellegvár képe (2 pld.) Mátyás király kolozsvári szobrának képe rámásban üvegezve, összesen 15 korona értékben. Van összesen: 25 drb. aranykeretes olajfestmény, 311 drb. kartonra húzott és 343 drb. üveg keretbe foglalt kép, 4 drb. Dent-féle kép és 4 rézmetszet kép, 70 drb. gipszöntvény, 1 drb. márványszobor és 3 drb. modell, azonkívül görög és római ruhák, katapulta, szövőszék, római ház, turris ambulatoria (fautánzatok). Értéke 9200·40 K.

9. Ének- és zeneszertár.

Szerzemény: Karsai-Szent-Gály: Ima- és énekkönyv 12 drb. A Collection Litolf: 285, 932, 1020, 1021, 1168—1170. 1691 számai. Mozart: Ave verum. Kada—Szent-Gály: Szerenád a »Helyreasszony«-ból. Hangjegypapír. Kötésre 30·60 K.-t fordítottunk. Összes kiadás: 58·95 korona.

A zeneszertár a következőkkel gyarapodott: Dr. Heinrich Schmidt: Klassische Stücke für die Mittelschulen. I. II. III. IV. füzetek. — Értéke: 45 kor. 20 fillér.

10. Tornaszertár.

Vétel útján szereztetett: gerely, diskos, gyűrűshinta, labdák 110 K 45 fillér értékben.

VIII.

Önképzőkör.

Ifjúsági Önképzőkörünk az elmúlt éveikéhez hasonló keretben és szellemben munkálkodott az idén is. Alakuló közgyűlése szeptember hó 22-én volt, amikor a vezető tanár Szalay István, megnyitó beszédében az önképzőkörök célját fejtegette, majd munkaszeretetre és kitartásra buzdította a tanulókat.

Az alapszabályok szerint a hármas előterjesztés alapján a főgimn. igazgatója Kerekes Emil VIII. o. tanulót jelölte ki elnöknek. A kör ren-

des tagjai megválasztották titkárnak Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p.-ot, főjegyzőnek Huschitt Mátyás VII. o. t.-t, aljegyzőnek Varga István VII. o. k. r. n. p.-ot, pénztárosnak Colen Vilmos VIII. o. t.-t, ellenőrnek Korcsiák Ede VIII-ik osztályú k. r. n. p.-ot, főkönyvtárosnak Zaleszky Antal VIII. o. tanulót, alkönyvtárosoknak Riger István és Král Ervin VII-ik o. tanulókat.

A bíráló bizottság tagjai a VIII—VII. o. tanulói. A tisztikar szavaltat-bírálóknak a VI. osztályból Vajda János k. r. n. p.-ot és Szelner Ferencet, az V. osztályból Haász Leót és Dunszt Kálmánt; dolgozatbírálóknak a VI. osztályból Welsch János k. r. n. p.-ot és Szalai Bélát; az V-ik osztályból Ottó Lászlót és Ehm Ottót választotta meg.

A kör rendes tagjai a VII. és VIII. o. tanulói voltak, számszerint 49-en, az V. és VI. o. 32 tanulója pedig mint hallgató és szavaló tagok vettek részt a gyűléseken.

Az önképzőkör a vezető tanár jelenlétében kéthetenként tartotta üléseit, amelyen több alkalommal a t. tanártestület egyes tagjai is megjelentek; a term. tudományi gyűlésen a tagok munkásságát Niklos János tanár irányította.

Az önképzőkör az egész év folyamán összesen 14 gyűlést tartott: 1 alakuló, 2 nagy, 7 rendes, 1 természettudományi, 2 ünnepi és 1 szavalóversenyt.

A gyűlések tárgya szavaltatok és azok rögtönzött bírálatai, az esztetika, irodalomtörténet, történelem és természettudományok köréből kidolgozott tanulmányok, festészeti produkciók és a rájuk vonatkozó bírálatok felolvasása és megvitatása, továbbá alkalmi beszédek, felolvasások és szabadelőadások voltak.

A kör a gyűlések sorába a következő diszgyűléseket illesztette be:

I. Október 6-án *az aradi vértanúk emlékére.*

1. Himnusz. Énekelte az énekkar.
2. Ábrányi E. »Tizenhárom.« Szavalta Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p.
3. Ünnepi beszéd. Mondta Kerekes Emil VIII. o. t.
4. Október 6. Irta és felolvasta Szőke Gyula VIII. o. k. r. n. p.
5. Szózat. Énekelte az énekkar.

II. November 10-én *Katona József emlékezetére.*

1. Emlékbeszéd. Mondta Varga István VIII. o. t.
2. Miért nem hatott Bánk-bán a maga korában? Irta és felolvasta Jakab János VIII. o. k. r. n. p.
3. Katona J. Bánk-bán III. felv. 3. jel. Szavalta Niederecker Gáspár VIII. o. t.
4. Petur. Irta és felolvasta Pócza István VIII. o. k. r. n. p.
5. Tiborc. Irta és felolvasta Varga István VII. o. k. r. n. p.

III. Április 20-án *Eötvös J. br.* és *Szalay László születésének 100-ik, Ráday Gedeon születésének 200-ik évfordulójára.*

1. Emlékbeszéd Eötvös br. fölött. Mondta Jakab János VIII. o. k. r. n. p.
2. Váradi A. Eötvös br. emlékezete. Szavalta Bakodi Antal VII. o. k. r. n. p.
3. Az ujkor küzdelme és győzelme Eötvös Falu jegyzőjében. Irta és felolvasta Varga István VII. o. t.
4. Búcsú. Eötvös br.-tól. Szavalta Kerekes Emil VIII. o. t.
5. Szalay László. Irta és felolvasta Ördög Zoltán VIII. o. k. r. n. p.
6. Ráday Gedeon gr. Irta és felolvasta Stein Gyula VII. o. t.

A kör megünnepelte az év folyamán *Erzsébet királyné emlékét* és *március 15-ikét* a következő műsorral:

1. Klementisz L. Gyöngyvirágcsokor. Zene.
2. Ünnepi beszéd. Mondta Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p.
3. Szent-Gály: Kurucdalok. Ének.
4. Agárdi L.: A nemzeti dal keletkezése.

Személyek :

Petőfi	Kerekes Emil VIII. o. t.
Jókai	Niederecker Gáspár VIII. o. t.
Szikra	Faragó László VII. o. t.
Kis fiú	Zaboretzky Ervin I. o. t.

5. Petőfi—Lányi. Csatadal. Ének zenekísérettel.
6. Szabolcska M. Édes apám. Szavalta Jelenics István III. o. t.
7. »Krasznahorka büszke vára.« Ének.
8. Zeller K. »Sorban és rendben.« Zene.

Az ifjúság kegyeletűs érzéssel kereste fel november hó 1-én Katona József sirját és azt gyászbeszéd, ének és szavalat kíséretében megkoszorúzták. Ünnepséget tartottunk Kalazanti Szent Józsefnek, a kegyes iskolák alapítójának emlékére, valamint megtartottuk az ápril. 11-iki ünnepet is.

* * *

Az önképzőkör munkásságát általánosságban a következőkben adjuk:

Az év folyamán a gyűléseken elhangzott 26 szavalat; ebből komoly 22, vig 6; jegyzőkönyvi dicséretben részesült 4, dicséretben 9, jóban 6, elismerésben 3, megemlékezésben 1, elvetésben 1.

Az év folyamán beérkezett írásbeli dolgozatok száma 5, amelyek közül költői 3, köztük egy műfordítás, prózai 2. — Beadatott 6 drb festmény írásbeli bírálattal.

Szabad előadás volt 4, két irodalmi és két természettudományi, kettő jegyzőkönyvi dicsérettel, kettő dicsérettel.

A gyűléseken elhangzott felolvasások száma 10, a megemlékezések és beszédeké 8. Ezek közül jegyzőkönyvi dicséretben részesült 4, dicsé-

retben részesült 13, jóban 8, elismerésben 3, megemlítésben 1, elvételben 2.

Az ünnepi felolvasásokról, beszédekről és szavalatokról a tisztikar határozott. (L. bővebben a titkári könyvet.)

Az évenként szokásos szavalóverseny ápr. 6-án folyt le az igazgató, a tanári kar s tek. Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd úr jelenlétében. A versenyen 10-en vettek részt 13 szavazattal. A bíráló bizottságot, amelynek tagjai Ganz József, Jakab János, Ördög Zoltán, Tóth László, Zaleszky Antal VIII. o., Csonka Imre, Juhász Kálmán, Ríger István VII. o. tanulók, a tisztviselőkar választotta meg.

A kötött tárgyú versenyben (Ábrányi E.: A koldus.) az első díjat (10 kor.) Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p. nyerte el. A második díj (5 kor.) dicséret mellett Faragó László VII. o. tanulónak jutott. A szabadon választott költeményszavatók közül az első díjat (10 kor.) Kerekes Emil VIII. o. t. nyerte el Szalay: »A rabszolgaszobor« c. költemény előadásával. A második díj (5 kor.) Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p.-nak jutott Váradi A. »Az utolsó sor« c. költ. elszavalásáért. A harmadik díjat (könyvjutalom) Dunszt Kálmán kapta Ady E.-nek »Harc a nagyúrral« c. költ. előadásáért. A szabadon választott komikus tárgyú »Egy lírai költő keservei« c. monolog előadásáért Niederecker Gáspár VIII. o. t. 5 korona jutalmat kapott.

Tek. Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd úrnak egy kuruc vonatkozású szavatra kitűzött 10 korona jutalmát Varga István VIII. o. t. kapta Illyés B. »Mikes keserve Rákóczi sírján« c. költemény elszavalásáért.

Tek. Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd úr 20 korona jutalmat tűzött ki egy kuruc vonatkozású dolgozatra. A vezető tanár által kijelölt »Mikes Kelemen és Kőszeghy Zsuzsika« (Regényes elbeszélés) c. tétel díját Pócza István VIII. o. k. r. n. p. nyerte el. A másik pályamunka, amelynek szerzője Balogh Károly VII. o. k. r. n. p. ugyancsak tek. Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd úr ajándékából 10 korona jutalmat kapott.

Az önképzőkör Zaleszky Antal és Ríger István könyvtárosokat az önképzőköri könyvtár rendezése körül kifejtett buzgalmukért 5—5 koronával jutalmazta.

A vezető tanár Ördög Zoltán VIII. o. k. r. n. p.-ot »Vörösmarty hazafias lirája« c. szabad előadásáért Gyulai P. »Vörösmarty életrajza« c. könyvvel jutalmazta.

Az önképzőköri munkásság fokozására ajándékaikkal a következők járultak: Tóth György dr. főgimn. igazgató 15 kor., Hegedűs Ferenc dr. ügyvéd 50 kor., Pallmann Péter főgimn. tanár 5 kor., Szalay István vezető tanár 5 kor. és két könyvvel.

Az önképzőkör járatta az »Élet«, »Uránia«, »Zászlónk« és az »Ipari

vivmányok Lapja» c. folyóiratokat. A könyvtár állománya vétel útján gyarapodott 13 művel 13 kötetben; Nobilis Tibor VIII. o. t. ajándékozása útján 1 művel, 6 kötetben. Könyvbeszerzésre 27·80 koronát, kötésre 9·40 koronát fordítottunk.

A pénztári bevétel 224·76 korona, a kiadás 164·71 korona volt; a maradékot, 60·05 koronát a takarékpénztárban levő tőkéhez csatoltuk.

A körre vonatkozó összes adatok a könyvtárhelyiségben vannak letéve.

IX.

A „Testgyakorló-kör“ megalakulása.

Általános panasz tárgya volt már régebbi idő óta, hogy a középiskolai ifjúság szigorú tilalom ellenére is gyakran szerepel a felnőttek torna-, atletikai- és sportegyesületeiben, ami sok tekintetben káros hatással van az ifjúság testi és lelki nevelésére.

Ezen baj orvoslására a vallás- és közoktatásügyi Miniszter elrendelte (1912. évi 155,956. sz. alatt), hogy középiskolai tanuló semmiféle, az intézet keretén kívül álló, sportklubnak tagja nem lehet, még szülői engedéllyel sem.

Mint hogy azonban a kultuszminiszter ezen rendeletével nem akarja a tanulók testi kiképzését akadályozni, megengedi, hogy az intézetek keretén belül s viszonyaiknak megfelelőleg intézeti testgyakorló köröket szervezhessenek alapszabályszerűen.

Ez a cél lebegett a róm. kath. főgimnázium vezetőségének szemei előtt is, amikor elhatározta, hogy ezen üdvös intézményt, mely a testi kiképzést van hivatva előmozdítani, az intézet keretén belül meghonosítja.

E végből folyó év március 5-én dr. Tóth György, a főgimnázium igazgatója felolvasta az egybegyült ifjúságnak a miniszteri rendeletet kimerítő magyarázat kíséretében. Majd felkérte Dezső Lajos tornatanárt, hogy olvassa fel a szükséges magyarázatok kíséretében a megalakulandó kör alapszabályait, melyeket jóváhagyás végett 1912. március 21. 221. sz. alatt az intézet igazgatója a kultuszminiszteriumba küldött fel.

Végül felszólította az ifjúságot az igazgató, hogy ezen rendeletről értesítsék szüleiket s az ő beleegyezésükkel két héten belül jelentkezzenek a kör vezető tanáránál felvételre. Közlebbi tájékoztatásul még megjegyezte, hogy az intézeti testgyakorló kör tagja a harmadik osztálytól fogva minden intézeti tanuló lehet, akit az intézeti igazgató a tornatanító ajánlatára arra alkalmasnak talál.

A megalakulás április 5-én történt. Az intézet igazgatója még egyszer ismertette a felvételre jelentkezők előtt a vallás- és közoktatásügyi Miniszter rendeletét és az alapszabályokat, mely után felkérte Wagner Lajos tanárt a tanárelnök tisztének betöltésére; egyuttal felkérte Dezső Lajos tornatanárt, hogy a kör vezetését vállalja magára.

Ezután a kör ifjúsági tisztviselőit választották meg az igazgató előterjesztésére egyhangulag a 36 felvételre ajánlkozó tanuló közül.

A választás eredménye a következő:

Elnök... ..	Huschitt Mátyás VII. o. t.
Alelnök	Rieger István VII. o. t.
Jegyző	Stein Gyula VII. o. t.
Aljegyző... ..	Ottó László V. o. t.
Művezető	Fehér Sándor VII. o. t.
M. helyettes... ..	Batu Aladár VI. o. t.
Pénztáros	Biró Árpád VI. o. t.
Ellenőr	Ehm Ottó V. o. t.
Szertáros... ..	Molitor József V. o. t.
Football sport vezetője... ..	Fehér Sándor VII. o. t.
Füleslapda » »	Huschitt Mátyás VII. o. t.
Athletika » »	Jeremia István VII. o. t.
Választmányi tagok	{ Jeremia István VII. o. t.
	{ Tóth Gyula VI. o. t.

Az idő előrehaladottságára való tekintettel a VIII. osztály tanulói ez évben már nem vettek részt a kör működésében, amely április hó 12-én vette kezdetét s ettől kezdve minden szombat délután tartotta meg két órás gyakorlatait a kör.

A tagsági díjat havi 20 fillérben állapította meg az alakuló gyűlés; a befolyó összeget a kör saját céljaira fordítja.

A kör a vezető tanár indítványára felvette programjába az atletikai gyakorlatokat, a különféle játékokat, u. m.: focit, füleslapdát, turullapdajátékot, magyar lapdajátékot. Sík- és stafétafutást, távgyaloglást, valamint bicikliversenyt alkalmas hely hiányában ez évben nem végezhettek a kör tagjai. A vívást és cöllövészetet a jövő tanévre halasztottuk, amikor rendszeres kiképzésben részesülhetnek majd a jelentkező tagok.

Minthogy e tanévben csak pár óra állt rendelkezésre a kör tagjai versenyekkel egybekötött külön disztornát még nem rendezhettek; egyesek azonban atletikai gyakorlatokat mutattak be az évváró tornavizsgálaton.

És bár a testgyakorló kör a kezdet nehézségeivel küzdött, mégis hatalmas lépésekkel vitte előre a gimnázium sportbeli fejlődését. Minden szakosztály hetenkint rendszeres trainingeket tartott tanári felügyelet mellett.

A rendszeres tagsági díjon kívül többen pénzbeli adományt is adtak a kör céljaira, melyért ez úton fogadják a kör szíves köszönetét. Eme lelkes adományozók voltak: Král Ervin 1·60 koronát, Huschitt Mátyás 1·40 koronát, Ganz József 1 koronát, Biró Árpád, Ehm Ottó, Nyúl Bertalan, Ottó László, Szabó István 40—40 fillért, Tóth Gyula 22 fillért, Balázs Rezső, Csabai Antal, Dunszt Kálmán, Faragó László, Fehér Sándor, Jelenics István, Kis Nándor, Kocsák Béla, Molitor József, Nagy István, Ríger István, Szalai Béla, Virág László 20—20 fillért, Rapcsányi István 10 fillért, összesen 9·52 koronát.

Bevétel a tagdíjakból 21·20 korona. Végösszeg: 30·72 korona. A kör számára beszereztünk e tanévben egy nyugtatványos- és egy jegyzőkönyvet, egy Perfektum Footballt, egy fújtatót és fűzőtűt és egy füleslapdát.

A kiadás összege: 48·54 korona. A 17·82 korona hátralékot a jövő tanévben fogjuk kifizetni.

X.

Segélyző egyesület.

A Segélyző egyesület tőkéjének kamataiból 50 korona 22 fillér értékben 26 darab könyvet szereztünk be a jelen iskolai évben, azonkívül bekötetett 82 darab könyv 40 korona 80 fillér értékben. Kiselejteztünk 110 tankönyvet.

A segélyző egyesület alaptőkéje ez évben változatlan maradt.

Az egyesület könyvtára ez iskolai évben ajándékozás útján a következő tankönyvekkel szaporodott: A Szent István Társulat adott 10 tankönyvet. Nobilis Tibor VIII. oszt. tanuló 5 tankönyvet. Bedő Béla II-ik oszt. tanuló 4 tankönyvet. Maár János végzett IV-ik osztályú tanuló 17 tankönyvet.

Ajándékozás útján a könyvtár 36 darab könyvvel gyarapodott.

Hálás kötelességünknek tartjuk ez alkalommal is őszinte köszönetünket nyilvánítani a t. könyvkiadó hivataloknak és adományozóknak szíves adományaikért.

Az osztályok és tanulók száma szerint a segélyezés következőleg oszlott meg:

I osztályban	13 tanuló	kapott	98 darab	tankönyvet.
II. »	7 »	»	65 »	»
III. »	3 »	»	33 »	»
IV. »	6 »	»	72 »	»
V. »	4 »	»	54 »	»
VI. »	2 »	»	24 »	»
VII. »	4 »	»	88 »	»
VIII. »	5 »	»	90 »	»

I—VIII. osztályban 44 tanuló kapott 524 darab tankönyvet.

A Segélyző egyesület könyvtárában jelenleg van 782 drb tankönyv.

A Segélyző egyesület összes vagyona 2448 korona 35 fillér, amely a főgimnázium igazgatóságának kezelése alatt van.

XI.

Gyorsíró-kör.

A 26 éves Gyorsíró-kör Pózna József tanár vezetése alatt a jelen iskolai évben szept. 15-én gyűjtötte össze először tagjait s azzal kezdte meg működését, hogy a haladók előadójává Ördög Zoltán, VIII. o. k. r. növ.-papot választotta meg; a kezdők előadójává pedig Mihálcsik Géza VIII. o. k. r. növ.-papot tette. Könyvtárossá Gyurác Ferenc VII. o. k. r. növendék pap lett.

Tagok voltak a VIII. osztályból 10-en, a VII.-ből 10-en és a VI. osztályból 2. Összesen 22.

A tagok vasárnaponként egy órán át gyakorolták magukat a Gabelsberger—Markovics-féle gyorsírásban az előadók útmutatása mellett.

Tagsági díjakat az 1912—13. isk. évben nem szedtünk; a kiadásokat ennél fogva 51-54 kor. (folyóiratokra, könyvtárgyarapításra és pénzjutalomra) a Gyorsírókör vagyonából fedeztük.

A Gyorsíró-kör jelenlegi vagyona 1205-90 korona, mely összeg a takarékpénztárban van elhelyezve.

A kör könyvtára dr. Tóth György főgimn. igazgató úr adományából a Gyorsírászi Lapok és az Orsz. Gyorsíró Közlöny 1908—1909. és 1910—1911. évi folyamainak diszkötésű példányaival gyarapodott. Előfizetett a kör a Szegedi Gyorsíróra 3 példányban s végül, mint az Orsz. Magyar Gyorsíró Egyesület tagja, 1 példányban kapta annak hivatalos

lapját. Versenyírást egyszer, még pedig május 4-én rendeztünk dr. Tóth György főgimn. igazgató úr elnöklete alatt. A haladók 150, a kezdők 120 szótagos diktátumot írtak percenként. A haladóknál Mille János VII. o. k. r. növ. pap, a kezdőknél Welsch János VI. o. k. r. növ. pap lett a győztes.

A kör tagjai valamennyien nagy szorgalommal és igyekezettel törekedtek a gyorsírázatban való ügyesség és készség elsajátítására.

A kör két előadója 10—10 korona pénzjutalomban részesült.

A kör két versenygyőztes tagját intézetünk igazgatója, dr. Tóth György az idén is 15 korona pénzjutalomban részesítette. Ez összegből Mille János VII. o. k. r. növ.-pap 10 koronát, Welsch János VI. o. k. r. növ.-pap pedig 5 koronát kapott.

XII.

Jegyzőkönyv

a kecskeméti róm. kath. főgimnáziumnál rendszeresített pályázatok elbírálása végett folyó évi május hó 30-ik napján tartott gyűlésről.

A tételeket megállapító bizottság az 1912. évi október hó 30-án tartott gyűlésében 9 tételre tűzött ki pályadíjakat.

A határidőre 9 pályamunka érkezett be; bírálói:

Bagi László h. polgármester, Dömötör Sándor kir. közjegyző, ifj. Dömötör Sándor dr. kir. közjegyző-helyettes, Gyenes István nyug. árvaszéki ülnök, Kovács Sándor földbirtokos, takarékpénztári igazgató, Szabó László törvényszéki bíró, Szegedi György városi tanácsos, Tóth György dr. főgimnáziumi igazgató, Brach József, Dutschák András, Hannig István, Höchinger Miklós, Kummergruber Emil, Niklos János, Pallmann Péter, Pózna József, Szalay István, Tell Sándor, Vékony István dr., Wagner Lajos főgimnáziumi tanárok.

1. Kecskemét város közönségétől alapított »Széchenyi-dij«-ra, (60+60 korona) melyért csakis kecskeméti születésű ifjak pályázhatnak, e magyar történeti tétel volt kitűzve: »Ezeréves történetünkben vett bizonyítékai annak, hogy a magyar nemzet mindig lépést igyekezett tartani nyugattal a polgárosodás és művelődés munkájában.« A kitűzött tételre — most már másodízben -- pályamunka nem érkezett be,

2. A »Kecskeméti Kaszinó«-nak 40 korona jutalmára ki volt tűzve: »Göloncsér Andris, a tárogató« című Kecskemét város történetéből vett regényes elbeszélés. A kitűzött tételre három pályamunka érkezett be.

Az I. sz. »Sötét haraggal, bosszútól égve — Előttem tombolt Rákóczi népe« jelige alá rejtőzködő szerző érdekes és elég bonyodalmas szövésű mesét nyújt. Kár, hogy a mese középpontjává nem a tárogatók elégetését tette, így az elbeszélés inkább általános kuructörténetet ad. Bár a meseszövésben itt-ott valószínűtlenség fordul elő és a halállal való megoldás miatt a befejezés sem szerencsés, főleg jellegzetes, eleven és könnyed előadásmódjáért 40 korona jutalomra érdemes.

Szerzője: Gyurácz Ferenc VII. o. k. r. n. p.

A II. sz. »Tárogató harsan« jeligéjű dolgozat valószínűtlen alapon épül fel. A szerelmi mese elárulja a kezdő, az indítékok feltüntetésében gyöngye szerzőt. Előnye a tárogató égés kellő kiemelése és a szerkezet kerekdedsége. Komoly törekvéseért 10 korona jutalomban részesül.

Szerzője: Keresztes Gyula V. o. t.

A III. sz. »Mit a császárnak minden tilalma« jeligés dolgozat a kívánt követelményeknek nem felel meg.

3. A néhai Zsiga Alajos k. r. tanár alapítványának 32 kor. kamata tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr bőkezűségéből kiegészítve 50 K. díjra, az u. n. »Zsiga-díj«-ra a bizottság a következő vallás erkölcsi tételt tűzte ki: »Az önuralom a boldogulásnak nélkülözhetetlen kelléke. Hogyan tesztek erre szert?«

A kitűzött tételre egy pályamunka érkezett be a IV. sz. »Imperium sibi maximum imperium est« jeligével. Szerző össze gyűjtött annyi anyagot, amennyi a tétel megvilágítására szükséges. Azonban az anyagnak elrendezésében sok a kifogásolni való. A tétel első részét az érzékszervek szerint tárgyalja, de ezen belül a gondolatmenet homályos, nincs meg a világos áttekinthetőség. Tekintettel arra, hogy anyagát nagy szorgalommal és sok gyakorlati érzéssel gyűjtötte össze, a munka jutalomra érdemes.

Szerzője: Mille János VII. o. k. r. n. p.

4. A »Horváth Döme-díj«-ra (2000 korona tőkénének kamata) kitűzetett: »Eötvös br. művei a demokratikus eszmék szolgálatában« (születésének századik évfordulójára) c. tétel.

A kitűzött tételre egy pályamunka érkezett be az V. sz. »Itt minálunk nem is hajnalik még — Holott máshol már a nap is ragyog« jeligével. A tanulmány inkább csak érinti a lényegét, de nem hatol be annak mélyébe. Sok tartalmat ad és részletezően. Ahol a demokratikus eszmiék megállapításával foglalkozik, elárulja, hogy kellő átgondoltsággal különbet is tudott volna alkotni. Szerkezet tekintetében a bevezetés hosszúra nyúlik, a befejezés pedig hiányzik. A kitűzött díjra nem érdemes, de buzgalmaért és fáradságáért 20 kor. jutalmat kap.

Szerzője: Jakab János VIII. o. k. r. n. p.

5. Esztetikai tételül ki volt tűzve: »A vallásos és erkölcsi elem népköltészetünkben« c. fejtegetés.

A kitűzött tételre egy pályamunka érkezett be, a VI. sz. »Mely nemzetnek nincs hite — Éljen bár, nincs élete« jeligével. Szerzője nem tartja magát szorosan a gyűjteményekhez. Előbb foglalkozik a 19. sz. népelme termékeivel s azután veszi sorba a régebbi alkotásokat. Sokat foglalkozik a tételhez nem tartozó fejtegetésekkel, milyenek: a nép meghatározása, a ballada lényege. Egészben véve azonban fel tudja tüntetni a vallás és erkölcs megnyilvánulását a néplélek e szellemi termékeiben. Stílusa is eléggé élvezetes. 30 korona jutalmat kap.

Szerzője: Csonka Imre VII. o. k. r. n. p.

6. A kitűzött költői tárgyra: Óda Pázmányhoz. Elégia Mikeshez pályamunka nem érkezett.

7. Németből magyarra való fordításul Grillparzer Ferencnek: »Ein treuer Diener seines Herrn« tragédiájának 4. felvonása volt kitűzve, a melyre egy munka érkezett a VII. sz. »Csak az önzőnek nincs vigasztalása a földön« jeligével.

A beérkezett pályamű általában véve sikerült műfordításnak mondható. A fordító igyekszik a német szöveg értelmét a magyar nyelv szellemének megfelelően visszaadni; a stílus elevensége s nyelvezetének választékossága jelességei a műfordításnak. Egyes helyeken azonban, ahol nagyon szabadon akarta visszaadni a német szöveget, homályossá, sőt két helyen érthetlenné válik. Néhány jelentéktelen hibától eltekintve a fordítás a szöveg helyes megértéséről tanuskodik, nagy gonddal készült. 25 korona jutalomra érdemes.

Szerzője: Ördög Zoltán VIII. o. k. r. n. p.

8. Természettani tételül kitűzetett: »A fizika szerepe az emberiség kulturális haladásában« c. tétel.

A kitűzött tételre egy pályamunka érkezett be, a VIII. sz. »Ember küzdj és bízva bizzál« jeligével. A tétel kidolgozásában nincs eléggé kidomborítva, hogy a technikai felfedezések az ember kulturális haladását mennyiben mozdították elő. A különféle fizikai felfedezéseket azonban, amelyek az emberi művelődést előmozdították, igen nagy számban sorolja föl. Leírásai rövidek, egy-két homályos helytől eltekintve világosak, néha nagyon is költőiek. Itt-ott kisebb tévedések is vannak benne, de általában szorgalmas utánjárásra mutat az anyag összegyűjtésében és ismertetésében. A dolgozat 40 korona jutalomra érdemes.

Szerzője: Mihálcsik Géza VIII. o. k. r. n. p.

9. A »Kada-dij«-ra az »Ok nélkül üldözött állataink« c. leírás volt kitűzve. A tételre egy pályamunka érkezett be a IX. sz. »Az állat megélhet az ember nélkül, de az ember az állat nélkül nem« jeligével, amely úgy a tartalmat, mint a kidolgozást tekintve a megkívánt követelményeknek nem felel meg.

A pályamunkák jutalmazásához az alapítványokon kívül nagylelkűen hozzájárulni kegyeskedtek:

Bagi László h. polgármester 20 kqr., Dömötör Sándor kir. közjegyző 38 kor., ifj. Dömötör Sándor dr. kir. közjegyzőhelyettes 20 kor., Gyenes István ny. árvaszéki ülnök 10 kor., öméltósága Révész István preláts-plébános 30 kor., Szabó László törvényszéki bíró 10 kor., Szegedi György városi tanácsos 10 koronával.

A jutalomra fordított összeg 215 korona. Fogadják a nemesszivű adakozók e helyen is a tanuló ifjúság nevében a tanári kar hálás köszönetét.

Kecskemét th. város alapította »Rákóczi-dij«-ra, 100 koronára, a középiskolák tanáraiból alakult bizottság Janson Vilmos VIII. o. k. r. n. p. tanulót találta érdemesnek.

NB. A Kecskemét th. város által alapított »Rákóczi-dij«-ra az 1913/14. tanévre kitűzetett: „*II. Rákóczi Ferenc udvartartása.*“ (Művelődéstörténeti tanulmány.)

A pályázat feltételei:

1. Pályázhatnak a helybeli középiskolák 4 felső osztályának növendékei.
2. A pályamunkák idegen kézzel leírva, tisztán kiállítva, bekötve — minden cífrázat nélkül — negyedíves alakban, lapszámozva készítenők el.
3. A pályamű első lapjára jeligét kell írni és ugyanazon jeligét a szerző nevét rejtő levélre is rá kell vezetni.
4. A pályamunka első oldalán a használt forrásmunkák felsorolandók.
5. A pályamunkát és a jeligés levelet összezsomagolva *pósta útján kell Kecskemét th. város polgármesteréhez küldeni. A pályamű szerzőjének neve a küldemény borítékán, vagy a szállítólevélen nem szerepelhet.* De a küldeményre (szállítólevélre és csomagra) fel kell írni: »Rákóczi-pályázat.«
6. A beküldés határideje mindig március 31. napja. Csak azon pályamunkák fogadhatnak el, melyek legkésőbb március 31-én postára adtak.
7. *Egy pályamunkát csak egy tanuló írhat; az u. n. társszerkesztés vagy társszerzőség nincs megengedve.*

XIII.

Ösztöndíjak, jutalmak segélyezések.

1. *A Nemes Jettim József árva-alapítványából* Liszka Jenő IV. oszt. tanuló 120 korona ösztöndíjat élvez. — 515/1912. ápr. 16. sz. a.
2. *Néhai Horváth Döme 2000 korona alapítványának* 80 korona kamatait Kerekes Emil VIII. oszt. tanuló kapta.¹
3. Ugyancsak *Horváth Dömének Cyrill testvére nevére tett 2000 kor. alapítványának* 80 korona kamatait Tóth László VIII. oszt. tan. nyerte el.¹
4. *Hoffmann János volt kecskeméti plébános alapítványának* 33·60 kor. kamatait Batu Aladár VI. oszt. tanuló élvezte.
5. *Csomák Gábor alapítványának* 70 korona kamataival Niederecker Gáspár VIII. oszt. tanulót jutalmaztuk.
6. *Pollák Ede volt főgimnáziumi igazgató alapítványának* 8 korona kamatait Palotás József II. oszt. tanuló kapta.
7. *H. Kovács Anna alapítványának* 16 korona kamatait Nemesszeghy Lajos I. oszt. tanulónak adtuk.
8. *A Fektor-féle alapítvány* kamataival, 48 koronával, Virág László VI. oszt. tanulót jutalmaztuk.²
9. *A Peitler Antal volt váci megyés püspök 2000 koronás alapítványának* 80 korona kamatait Riger István VII. oszt. tanuló élvezte.

¹ Ezen jutalmakat csak kecskeméti születésű tanulók nyerhetik el.

² Ezen jutalmat a mindenkori kecskeméti plébános adományozza.

10. *Néhai Bogyó Pál kecskeméti prélátus-plébános 1000 koronás alapítványának* 40 korona kamatait Nagy József VI. oszt. tanuló kapta.

11. *A Beke-féle alapítvány* 52·80 korona kamataival Tóth Dezső V. oszt. tanulót jutalmaztuk.

12. *A Vincze János-féle alapítvány* 8 korona kamatait Lukács Gyula II. oszt. tanuló kapta.

13. *Balla János nyug. levéltáros 600 korona alapítványának* 24 kor. kamatait Lipóczy Imre V. oszt. tanuló nyerte el.

14. *Néhai Nemes Kovács László 1500 koronás alapítványának* 60 kor. kamataiból Nagy József VI. oszt. tanuló 20 koronát, Balla Ferenc és Bátri Dezső III. o. t. Laki József és Seres Zsigmond I. osztályú tanulók 10—10 koronát kaptak.¹

15. *Néhai Liphay Pál 800 korona alapítványának* 32 korona kamataival Stermenszky József IV. oszt. tanulót jutalmaztuk.

16. *A Ferenczy-féle alapítvány kamataiból* 16, — *a Zimmermann-féle-ből* 4, — *a Major-féle-ből* 3·20, — *a Biró-féle-ből* 8 koronát, összesen 31·20 koronát Szalay Béla VI. oszt. tanulóknak juttattunk.

17. *A Szabó-féle alapítvány* 8 korona kamatait Bilcz Gergely II. o. tanulóknak adtuk.

18. *Csősz Imre kegyesrendi ny. tanár alapítványának* 9·60 korona kamatait Komáromi Géza I. oszt. tanuló kapta.

19. *V. Kiss József és neje Ruza Rozália alapítványának* 24 korona kamataival Márk László VI. oszt. tanulót jutalmaztuk²

20. *Horváth Döme 400 korona alapítványának* 16 korona kamatait Pataki Antal II. oszt. tanulóknak adtuk.

21. *Csáki József és neje Tóth Juliánna 800 koronás alapítványának* 32 korona kamataival Nagy Béla IV. oszt. tanulót jutalmaztuk.

22. *Özv. Dömötör Istvánné, szül. Bencsik Terézia 800 korona alapítványának* 32 korona kamatait Fekete Sándor VIII. o. t. nyerte el.

23. *Néhai Sántha Gábor 1000 koronás alapítványának* 40 korona kamatait Almási Ferenc I. oszt. tanuló kapta.

24. *Szilágyi Ignác és neje Vitz Teréz 500 koronás alapítványának* 20 korona kamatait Mezei Rezső III. oszt. tan. kapta.

25. *A »Gusztó bácsi«-féle 500 koronás alapítványnak* 20 korona kamatával Totin József V. o. tanulót jutalmaztuk.

26. *Dr. Szivós Ignác és neje Steiner Fanni 1000 koronás alapítványának* 40 korona kamatait Hajagos Elek VIII. o. t. kapta.

¹ Ezen alapítvány kamatai a végrendelet értelmében 5 szegénysorsú, jóviseletű és szorgalmas róm. kath. vallású tanuló kapja.

² Ezen jutalmat mindig VI. oszt. tanuló kapja.

27. *Politzer Bernát 200 korona alapítványának, valamint dr. Politzer Gyula budapesti ügyvéd édesanyjának Esztreicher Franciskának nevére és emlékére tett 200 korona alapítványának 8+8, összesen 16 korona kamatait Csupák Elemér III. oszt. tanulóknak adtuk.*

28. *Lakatos Ottó minoritarendi tartományi rendfőnök 500 korona alapítványának 20 korona kamataival Kabók Sándor VIII. osztályú tanulót jutalmaztuk.¹*

29. *A Koháry-féle alapítvány kamataiból (107 korona) Rimóczi Ferenc V. és Liszka Jenő IV. o. tanulók 30—30 koronát, Batu Balázs IV. o. tanuló 20 koronát, Prager Imre II. o. tanuló 15 koronát és Horváth Ödön II. oszt. tan. 12 koronát kaptak.*

30. *Mihályi Imre Czézár szt. Ferencrendi szerzetes nevére tett 300 kor. alapítványnak 12 K. kamataival Lipóczy László IV. o. tanulót jutalmaztuk.*

31. *A Kecskeméti Takarékpénztár-Egyesület 100 korona adományát Zaleszky Antal VIII. oszt. tanulóknak juttattuk.*

32. *A Kecskeméti Iparhitelintézet és Népbank 50 korona ajándékát Ehm Ottó V. o. t. kapta.*

33. *A Kecskeméti Leszámitoló- és Pénzváltóbank 100 koronát adományozott 4, a számtanban jeles tanuló jutalmazására. E jutalmat Németh Ferenc II., Ottó László V., Huschitt Mátyás és Stein Gyula VII. oszt. tanulók között osztottuk meg, kik egyenkint 25—25 koronát kaptak.*

34. *Tek. Dömötör Sándor, kir. közjegyző, ez évben is 30 koronával jutalmazta meg a kegyes-tanítórendi növendékpapok énekkarának vezetőjét, Janson Vilmos VIII. oszt. tanulót.*

35. *Ugyancsak tek. Dömötör Sándor, kir. közjegyző, feledhetetlen emlékü neje, Bakula Borbála emlékére 20 koronát adományozott egy szegénysorsú, jóviseletű és szorgalmas róm. kath. vallású tanuló jutalmazására; e jutalmat Murancsik Sándor I. o. tanuló kapta.*

36. *Tek. Szabó László, kir. törvényszéki bíró 30 koronát adott egy róm. kath. vallású, szegénysorsú, szorgalmas és jóviseletű tanuló jutalmazására; e jutalmat Virág Imre IV. o. tanulóknak adtuk.*

37. *Ugyancsak tek. Szabó László, kir. törvényszéki bíró 20 koronával jutalmazta meg Janson Vilmos VIII. o. tanulót jeles szavalatáért.*

38. *Tek. Ottó Sándor, th. városi mérnök 20 koronával jutalmazta Jeremia Antal III. oszt. tanulót.*

39. *Walter A.-né úrhölgy, tek. Bagi László h. polgármester és főgondnok úr közvetítésével, 20 koronát adományozott, melyet a tanári kar Mészáros Ferenc II. o. tanulóknak juttatott.*

¹ Az 500 korona tőke 1913. június 9-én helyeztetett el kamatozásra; de a nemeslelkű adományozó már ez évre küldött 20 koronát jutalmazásra.

40. *Tek. Dömötör Sándor, kir. közjegyző, b. Járvás Mihálynak, intézetünk volt tanárának emlékére, 10 koronát adott egy a történelemből kiváló tanuló jutalmazására*; e jutalmat Jelenits István III. o. tanulónak adtuk.

41. *A Kecskeméti Központi Takarékpénztár újból 50 koronával gyarapította a tanulmányi kirándulási alapot.*

42. *A zenében kifejtett buzgalmáért 10 koronával jutalmaztuk Korcsiák Ede VIII. o. tanulót, Niklos János kegyesrendi tanár alapítványából.*

Könyvjutalmat kaptak: I. oszt. Horváth Géza, Kummergruber Emil, Sipos Lajos. — II. oszt. Bäcker József, Gázsó Pál, Jónásk Liviusz, Kiss József, Mészáros József. — III. oszt. Jeremia Antal, Kemény Jenő, Nickmann József, Trummer Béla. — IV. oszt. Liszka Jenő. — V. oszt. Ehm Ottó, Kovács István, Ottó László. — VI. oszt. Csabai Antal. — VII. oszt. Juhász Kálmán.

NB. Az alapítványok közül a 2—13-ig az egyházközségnél vannak; a 14—28-ig, továbbá a 30. számúak a főgimnázium igazgatójánál vannak, a 29. szám alatti pedig az esztergomi főképtalan kezeli.

1. Ösztöndíjösszeg	...	120 ⁰⁰ korona
2. Jutalmak és segélyek összege	...	1460 ²⁰ korona
3. Könyvjutalmak értéke	...	83 ⁸⁰ korona
		Összesen: 1664 ⁰⁰ korona

XIII.

A tanulók érdemsorozata.

Az érdemsorozatban használt jegyek jelentménye s a rövidítések magyarázata

Előmenetel: { 1 = jeles,
2 = jó,
3 = elégséges,
4 = elégtelen.

Magaviselet: { 1 = jó,
2 = szabályszerű,
3 = kevésbé szabályszerű,
4 = rossz.

Rövidítések:

g. k. v. = görög-keleti vallású,
gör. kath. = görög-katolikus vallású,
ref. = református vallású,
ág. ev. = ágostai evangélikus vallású,
izr. = izraelita,
fm. = felmentett,
k. r. n. p. = kegyes-tanítórendi növendékpap,
ő. d. = ösztöndíjas,
ism. = ismétlődő.
NB. A római katolikus vallású tanulók vallása
jelezve nincs.

I. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak									Rendkívüli tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Szépírá	Tornázás	Ének	Magánrajz
Almási Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	—
Áfrán Sándor	2	2	3	3	3	3	3	2	1	2	2	—
Bachraty József	1	1	3	3	2	2	2	2	1	2	2	—
Baksa Menyhért	1	3	4	4	4	4	4	4	3	3	2	—
5 Balla Menyhért ism.	2	2	3	3	3	3	3	1	1	3	3	1
Belopotoczky Imre	1	2	3	3	3	3	2	1	2	2	1	—
Bolyos Mihály	1	1	2	2	2	3	3	2	2	3	1	—
Börönte Károly	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Burgermeister József	1	2	4	4	3	3	4	3	3	3	2	2
10 Czigány Árpád ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	—
Csabai Gergely	2	2	4	4	4	3	4	4	3	3	2	—
Csertő Gyula	1	1	2	2	2	1	2	2	1	3	2	2
Farkas Ferenc	1	3	3	3	3	2	4	4	4	3	2	—
Farkas Imre	2	3	3	4	4	3	3	3	1	3	2	—
15 Fazekas Béla	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—
Fazekas Zoltán ism.	1	1	3	3	2	2	3	1	3	fm	3	—
Fekete József ism.	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	—
Gefferth Pál	1	1	2	3	3	3	3	3	4	fm	2	—
Granatier Emil	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1	—
20 Grünwald Béla	1	2	2	2	2	3	2	3	1	3	2	—

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallásstan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Mennyiségtan	Rajzológeometria	Szépirás	Tornázás	Ének	Magánrajz	Rendkívüli tantárgyak	
Héjjas András ref.	2	4	3	3	3	3	3	3	3	2	3			
Homoki Ferenc	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1			
Horváth Géza ...	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1			
Keller János	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2			
25 Komáromi Géza ...	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1			
Kummergruber Emil...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Laki József	1	1	2	1	1	1	1	2	1	2	2			
Lőrinc István ...	2	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3			
Mészáros László ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1			
30 Miklovics János ...	1	2	2	3	3	2	3	2	1	2	2		1	
Mindák László ...	1	2	4	4	4	3	4	4	3	2	2			
Muráncsik Sándor ...	1	1	2	3	2	1	1	2	2	3	1			
Nemesszeghy Lajos ...	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1			
Orbán István ...	1	2	3	3	3	3	2	3	1	2	3			
35 Pap Ferenc	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3	2			
Pálmai Jenő	1	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2			
Schokátz József ...	2	3	4	4	4	3	4	3	1	3	3			
Seres Zsigmond ...	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1			
Sipos Lajos	1	1	2	1	3	2	2	3	3	3	2			
40 Szászdi István ...	1	3	3	3	4	3	3	4	3	3	3			
Sziklai Béla	2	3	3	3	3	3	4	3	3	fm	2			
Szikrai Lajos ...	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2			
Tóth Ferenc	1	2	4	4	4	4	4	4	3	2	2			
Tóth Imre ...	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1			
45 S. Tóth István ism.	1	2	2	3	3	2	3	1	1	2	3			
F. Tóth László ...	1	2	3	3	3	3	1	2	1	3	2			
Wolf Imre	1	1	3	3	2	2	3	3	2	2	2			
Zaboretzky Ervin ...	1	2	2	2	3	2	3	2	3	3	1		1	
Zarnóczai Béla ...	2	2	3	3	4	3	4	4	3	3	3			
50 Zsiros Károly ...	1	1	3	4	3	3	3	3	2	2	3			
Magántanuló:														
Salamon Aladár ism.	—	1	3	2	2	1	3	3	—	—	—			
Kimaradtak: Csabai Gyula, Farkas Ferenc ism., Gyapjas János, Halász Attila, Hullai János, Kovács László, Kovács Sándor, Szirmák Pál, Tóth Mihály, Turi József.														

Összesen: 61.

II. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívül tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Monnyiség	Rajzoló geometria	Szépirod.	Torna	Ének	Zene	Magánrajz
Bäcker József	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2		
Bedő Béla	2	2	3	4	3	3	4	3	3	3	1		
Bende Imre	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2		
Bilcz Gergely gör. kath.	1	2	2	2	1	1	3	1	1	2	1	1	1
5 Csapó László ref.	2	3	3	3	2	2	3	2	1	3	2		
Darnay Ernő	1	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2		
Deák Péter ref.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1
Faragó László ism.	1	1	3	3	2	1	3	2	2	2	2		1
Gazsó Pál	1	1	3	2	2	1	3	2	1	2	1		
10 Gyenes Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2		
Gyenes István	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1		
Haas Hugó izr.	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1	
Halász Rezső	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2			
Hanel István	1	1	2	3	2	2	3	3	2	1	1		
15 Hardy Elek	1	2	3	3	3	2	4	4	3	2	1		
Hegedüs Imre	2	2	4	4	3	2	4	3	3	2	2		
Homoki József	2	2	1	2	2	3	2	3	3	2	2		
Horváth Ödön	1	2	2	2	1	1	3	1	2	2	1		
Jámbor János	1	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2		
20 Jonásk Liviusz g. k. v.	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	2		
Kenyeres Zoltán	1	1	2	3	2	1	3	3	3	3	1		
H. Kiss József	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Kovács Gábor	1	1	2	2	1	1	3	3	2	3	1		
Lukács Gyula	1	2	3	3	2	2	3	2	3	2	2		
25 Major Sándor	2	2	3	3	2	2	2	2	1	2	1	2	1
Mészáros Ferenc ref.	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2		
Mészáros József	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1		
Molnár Jenő	1	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1		1
Németh Ferenc	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1		
30 Palotás József	1	1	2	2	2	1	3	2	1	2	2		
Pataki Antal	1	2	2	2	3	2	3	2	3	2	2		
Prager Imre	1	1	2	3	1	1	3	1	1	2	1		
Radványi Andor ism.	2	2	3	4	3	3	4	2	2	3	1		
Révész Károly izr.	2	3	3	4	3	3	4	4	4	3	3		3
35 Rumann Antal	2	2	3	3	3	2	3	2	3	3	1		2
Seres Ágoston	1	1	2	2	3	2	3	4	3	3	1		
Szabó Gergely	2	1	3	3	1	1	3	3	3	3	2		
Veroszta Lajos	1	1	3	3	1	1	3	1	2	2	2		
Magántanuló: V. Nagy József ref.	2	2	3	2	1	3	2						

Kimaradtak: Ferenczy László, Halász Péter, Kovács János. Összesen: 42.

III. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tan- tárgyak				
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiség tan	Rajzoló geometria	Tornázás	Műének	Francianyelv	Gyorsírás	Zene	Magánrajz
Balla Ferenc	1	1	3	3	3	2	3	2	2	1	1				
Balla Sándor	1	1	2	3	2	1	1	2	2	2			1		1
Bátri Dezső	1	1	3	3	3	2	3	3	3	1	2				
Beke Kálmán	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2			1		
5 Biró Attila	2	2	4	4	3	3	3	4	3	3					
Csupák Elemér	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1				
Deák Ferenc	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2					
Füller Ernő	1	1	3	3	2	1	2	2	2	2					
Gefferth Károly	2	1	2	2	2	2	2	3	2	2					2
10 Jelenics István	1	1	1	3	3	1	1	2	2	2		2	1		1
Jeremia Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
Kemény Jenő izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2					1
Király István	1	1	2	3	3	1	2	3	2	3	1	1			
Labancz Ferenc	1	1	2	2	3	1	3	3	2	2			1		
15 Lantos Béla	1	2	4	4	3	3	3	4	4	3					
Mezei Rezső izr.	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3					
Mészáros Ferenc	2	1	3	4	3	3	3	3	3	2	1		2	1	2
Nickmann József	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	2		1	1
Nobilis Béla ism. unit.	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1		1	1	1
20 Révész István izr.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2					2
Romhányi Lajos	1	1	2	3	2	1	2	2	1	3					
Simon Lajos	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2					
Szigeti József izr.	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2			1		1
Tóth Ferenc	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2					
25 Trummer Béla	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1					
Zacskó József	1	1	3	3	1	1	3	3	2	2	2				

Összesen: 26.

IV. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tan- tárgyak			
	Magaviselet	Vallástán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajzoló geometria	Tornázás	Műének	Francia nyelv	Gyorsírás	Magánrajz
Augner Sándor izr.	2	1	2	3	3	3	3	3	3	3				2
Batu Balázs	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1			
Deák László ...	2	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1			
Dezső Zoltán	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2			1
5 Dékány László	1	2	3	4	3	3	1	3	3	3	2			
Dobos István	2	2	1	2	2	2	2	2	2	fm		1	1	
Galbács Gyula	1	1	1	3	2	2	3	3	2	1	1			
Kiriák Gergely g. k. v.	1	1	2	4	3	3	3	3	3	2				
Kiss Antal	2	2	2	3	3	3	3	3	3	fm	1	1		
10 Lantos József	1	2	3	4	4	3	3	4	4	2				
Lipóczi László	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2				
Liszka Jenő ö. d.	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1			1	
Lukács Béla ism.	2	2	2	4	3	3	3	3	3	2				
Magyar József	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3				
15 Mindák Jenő ...	1	2	3	2	3	3	3	2	2	2				2
Nagy Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1			1	
Ottó István	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2			2
Saffel Mihály	1	2	2	3	2	3	2	3	2	1				
Schubert Aurél	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1			
20 Siklaki Dezső	1	1	3	3	3	2	2	3	1	2				
Stermenszky József ...	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1			
Szigeti István izr.	1	1	2	2	2	2	3	3	3					3
Tóth István g. kath.	1	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1			
Virágh Imre	1	1	2	2	2	3	1	3	1	1	1			
25 Vogrinicsics Géza	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2			2	

- Összesen: 25.

V. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tan- tárgyak					
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögp. irod. tan.	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Műének	Francia nyelv	Gyorsírás	Zene	Magánrajz
Balázs Rezső	1	3	3	3		1	3	3	3	4	3	3	1	1			2
Bérczi Béla	1	3	3	3		2	3	3	3	4	4	4	1		2		1
Dunszt Kálmán ism.	2	2	2	3		1	3	2	3	3	3	1			1		
Ehm Ottó	1	1	1	1	2		1	1	2	1	1	1	1				
5 Farkas Ferenc ism.	2	2	3	3	3		3	3	3	3	3	1					
Haasz Leó izr.	1	1	1	1	1		1	1	1	2	2	2			1	1	
Keresztes Gyula ...	2	1	2	2	2		2	1	2	3	2	2					
Kiss Nándor	1	1	3	3	3		3	2	3	3	3	3	1				
Kovács István	1	1	1	2	1		2	2	1	2	2	2	1				
10 Lipóczy Imre	1	1	2	3	2		3	1	1	1	1	1					
Molitor József	1	1	1	2	2		1	1	1	2	1	1					
Ottó László	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1				1
Rimóczi Ferenc	1	2	3	3		1	3	3	3	3	2	1	1	1	1		1
Szabó Gergely ref.	1	3	3	4		3	3	4	3	4	4	1	2				1
15 Szabó István ref.	1	3	3	3		3	3	3	3	4	2	2	2		1		2
Tóth Dézső	1	1	2	2	2		2	1	2	2	2	2					
Tótin József g. kath.	1	2	3	3	3		3	2	2	2	2	1	1				
Magántanuló:																	
Dezső Gizella ref. ...		1	1	2		2	2	2	2	2	2						

Kimaradtak: Kass Béla, Schmitzer Ferenc.

Összesen: 20.

VI. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög p. irod. tan.	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Szabadkézi rajz	Tornázás	Művészet	Zene	Magánrajz
Batu Aladár	1	1	2	3	2		3	2	2	3			1		
Biró Árpád ref.	1	2	3	3	2		2	2	1	2			2	1	
Csabai Antal	1	1	1	2	1		2	2	1	2			2		
Kocsák Béla	2	3	3	3	1	2	3	3	3	3	2		2	1	
5 Madari József ism.	1	3	3	4	3		3	3	3	3			2	2	
Márk László g. kath.	1	1	3	3		1	3	3	2	3	2		1	1	
Nagy István	2	1	3	3		2	3	3	3	3	3		2	1	
Nagy József	1	1	1	1	1		1	1	1	2			2	1	
Rapcsányi István	1	2	3	4		2	4	3	3	3	3		1		
10 Sándor Miklós ref.	1	2	2	2		1	2	3	2	3			2	1	
Szabó István	1	1	3	3		2	3	3	3	3			2		1
Szalai Béla	1	1	2	1		1	1	1	1	2			2	1	
Szelner Ferenc	1	1	1	2		2	2	2	1	3	1	fm	1		1
Tóth Gyula	2	1	2	3		2	3	3	2	3	1	3	3	1	1
15 Vajda János k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1		fm	1	1	
Virág László	1	1	2	3	3		2	3	2	3			2		
Welsch János k. r. n. p.	1	1	2	2	2		1	1	2	1		fm	1		

Összesen: 17.

VII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tan- tárgyak				
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög p. irod. tan.	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiség	Szabadkői rajz	Tornázás	Egészségtan	Művészet	Zene	Gyorsírás
Bakódi Antal k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	1	2	2		fm	2	1		
Balogh Károly k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	1	1	2		fm	1	1	1	
Bárány György izr.	2	1	3	3	3		2	3	4	3		4	2		1	
Bencsik Gyula	1	2	2	3		2	3	3	2	3	1	3	1			
5 Csonka Imre k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1		fm	1	1	1	
Faragó László izr.	1	1	1	2	2		3	2	2	3		2	1			1
Fehér Sándor ism.	1	2	3	3		1	3	2	3	3	1	1	1	1	1	
Fekete Dezső	1	1	2	3		1	2	1	2	2	3	3	2			1
Gyurácz Ferenc k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	1	2	2		fm	2	1	1	
10 Hupka István k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	2	2	2		fm	2	1	1	
Huschitt Mátyás	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1	1	1	
Jeremia István	1	3	3	3		2	1	3	3	3	3	2	2	1		
Juhász Kálmán	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1	1	1	
Kaszás József k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	2	2	2		fm	1	1		
15 Kecsmár István k. r. n. p.	1	1	1	1	1		2	1	1	1		fm	1	1	1	
Kiss István ref. ism.	1	1	2	2	3		2	3	3	3		3	2			
Král Ervin	1	3	3	3		2	1	3	3	3	1	3	2			
Ligeti József k. r. n. p.	1	1	1	2	2		2	3	1	1		fm	1	1	1	
Mille János k. r. n. p.	1	1	1	1	1		2	1	2	2		fm	2	1		
20 Nagy Imre	1	2	3	3	3		4	3	4	3		2	2	1		
Nyul Bertalan ism.	1	1	2	3		1	3	3	3	3	2	2	2			
Rapcsányi Kálmán	1	2	3	3		2	3	3	3	3	3	2	1			
Riger István	1	1	1	1	1		1	1	2	1		1	2			
Stein Gyula izr.	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1			1
25 Varga István k. r. n. p.	1	1	1	1	1		2	1	1	1		fm	1	1		

Kimaradt: Vitko Ferenc.

Összesen: 26.

VIII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak													Rendkívül tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög-p. irod. tan.	Német nyelv	Filozófia	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Szabadezi rajz	Tornázás	Egészség tan	Műcnek	Zene
Bokor Aladár	2	1	2	2		1	2	1	2	2	2	2	2	2		
Colen Vilmos	1	1	2	2		2	1	2	2	2	2	2	2	2		1
Divényi Károly	1	1	2	3		1	3	2	1	3	2	2	2	2		
Énekes István k. r. n. p.	1	1	1	2	1		1	1	1	2	2	2	fm	1	1	
5 Fekete Sándor	1	1	2	3	3		3	2	2	3	3	3	2	2		
Ganz József izr.	1	1	1	2		1	2	1	1	1	2	2	2	1		
Hajagos Elek	1	1	3	3		2	2	2	3	3	3	1	fm	1		
Jakab János k. r. n. p.	1	1	1	1	1		2	1	1	1	2		fm	1	1	
Janson Vilmos k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		fm	1	1	1
10 Kabók Sándor	1	2	3	3	3		3	2	3	3	3	2	1	2		
Kerekes Emil	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Korcsiák Ede k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sz Kovács József	2	2	3	3		2	3	3	3	3	3	2	1	2	1	
May Mihály	1	1	2	3		1	1	2	3	2	3	1	1	2		
15 Mihálcsik Géza k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		fm	1	1	
Molnár Vince k. r. n. p.	1	1	2	2	2		2	1	1	1	2		fm	1	1	
Niederecker Gáspár	1	1	2	3	2		1	2	2	2	3		2	2		
Nobilis Tibor	2	2	3	3	3		3	3	3	3	3		2	2	1	1
Ördög Zoltán k. r. n. p.	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		fm	1	1	
20 Pócza István k. r. n. p.	1	1	1	2	3		2	1	1	2	2		fm	2	1	
Szabó László	1	2	2	3		2	3	3	3	3	3	1	2	2	1	1
Szanyi János k. r. n. p.	1	1	2	2	2		2	1	1	2	2		fm	2	1	
Szólke Gyula k. r. n. p.	1	1	1	2	1		2	1	1	2	2		fm	2	1	1
Tóth László	1	1	2	2	2		3	1	1	2	3		2	2		
25 Varga István izr.	1	1	1	1	1		1	1	1	2	2		2	1		
Zaleszky Antal	1	1	2	3	2		2	2	2	2	2		2	2		

Összesen: 26.

**Az 1912—1913. tanév végén érettségi vizsgálatot tett
tanulók névsora:**

Bokor Aladár, érett.	Sz. Kovács József, érett.
Colen Vilmos, jól érett.	15 May Mihály, érett.
Divényi Károly, érett.	Mihálcsik Géza, jelesen érett.
Énekes István, jelesen érett	Molnár Vince, jól érett.
5 Fábrián Lajos, ism. érett.	Niederecker Gáspár, jól érett.
Fekete Sándor, érett.	Nobilis Tibor, érett.
Ganz József, jól érett.	20 Ördög Zoltán, jelesen érett.
Hajagos Elek, jól érett.	Pócza István, jól érett.
Jakab János, jelesen érett.	Szanyi János, jól érett.
10 Janson Vilmos, jelesen érett.	Szőke Gyula, jelesen érett.
Kabók Sándor, érett.	Tóth László, jól érett.
Kerekes Emil, jelesen érett.	25 Varga István, jelesen érett.
Korcsiák Ede, jelesen érett.	Zaleszky Antal, jól érett.
-

Kimutatás a tandíjmentes tanulókról

az 1912—13. tanévben.

Sorszám	A tanuló neve	Vallása	Helyisége	Osztály	Elengetett tandíj összege kor.	Észrevételek
1	Almásy Ferenc ...	rk.	helyb.	I.	30	
2	Bachraty József ...	rk.	hb.	I.	30	Árvaházi növendék. ¹
3	Belopotóczky Imre	rk.	hb.	I.	15	Árvaházi növ. A II. félévre fiz.
4	Farkas Imre ...	rk.	hb.	I.	30	
5	Fazekas Béla ...	rk.	vidéki	I.	48	
6	Granatier Emil ...	rk.	hb.	I.	15	Árvaházi növ. II. félévre fizetett.
7	Ilalász Attila ...	rk.	hb.	I.	15	II. félévre fizetett.
8	Horváth Géza ...	rk.	vidéki	I.	48	
9	Hullai János ...	rk.	hb.	I.	15	Kimaradt 1913. március 12-én.
10	Komáromi Géza ...	rk.	hb.	I.	30	Árvaházi növendék.
11	Kovács Sándor ...	rk.	hb.	I.	30	
12	Nemesszeghy Lajos	rk.	hb.	I.	30	
13	Papp Ferenc ...	rk.	hb.	I.	15	II. félévre fizetett.
14	Pálmai Jenő ...	rk.	hb.	I.	15	Árvaházi növ. II. félévre fizetett.
15	Seres Zsigmond ...	rk.	hb.	I.	30	
16	Szárdi István ...	rk.	hb.	I.	30	
17	Szirmák Pál ...	rk.	vidéki	I.	24	Kimaradt 1912. január 8-án.
18	Tóth Imre ...	rk.	hb.	I.	30	
19	Tóth László ...	rk.	hb.	I.	30	
20	Zsarnóczay Béla ...	rk.	hb.	I.	30	
21	Zsiros Károly ...	rk.	hb.	I.	15	II. félévre fizetett.
22	Bäcker József ...	rk.	vidéki	II.	48	
23	Bilcz Gergely ...	rk.	hb.	II.	30	Árvaházi növendék.
24	Halász Péter ...	rk.	vidéki	II.	24	Kimaradt 1913. február 13-án.
25	Halász Rezső ...	rk.	hb.	II.	15	II. félévre fizetett.
26	Hanel István ...	rk.	hb.	II.	15	Árvaházi növ. II. félévre fizetett.
27	Horváth Ödön ...	rk.	vidéki	II.	48	
28	Jámbor János ...	rk.	hb.	II.	15	II. félévre fizetett.
29	Jonasz Livius ...	g. kel.	hb.	II.	48	Árvaházi növendék.
30	Lukács Gyula ...	rk.	hb.	II.	30	
31	Németh Ferenc ...	rk.	hb.	II.	30	
32	Prager Imre ...	rk.	hb.	II.	30	Árvaházi növendék.
33	Seres Ágoston ...	rk.	hb.	II.	30	
34	Balla Ferenc ...	rk.	hb.	III.	30	
35	Bátri Ferenc ...	rk.	hb.	III.	30	
36	Biró Attila ...	rk.	hb.	III.	15	II. félévre fizetett.
37	Csupák Elemér ...	rk.	hb.	III.	30	Árvaházi növendék.
38	Deák Ferenc ...	rk.	hb.	III.	15	II. félévre fizetett.
39	Füller Ernő ...	rk.	hb.	III.	30	Árvaházi növendék.
40	Király István ...	rk.	hb.	III.	30	
41	Mezei Rezső ...	izr.	hb.	III.	12	Féltandíjas. II. f. é. teljes tand. fiz.
42	Romhányi Lajos ...	rk.	hb.	III.	30	
43	Simon Lajos ...	rk.	hb.	III.	15	II. félévre fizetett.
Átvitel :					1155	

Sorszám	A tanuló neve	Vallása	Helyőseje	Osztály	Elengedett (tanulj) összege kor.	Észrevételek
Áthozat :					1155	
44	Zacsó József	rk.	hb.	III.	30	Árvaházi növendék.
45	Batu Balázs	rk.	hb.	IV.	30	
46	Dezső Zoltán	rk.	hb.	IV.	30	
47	Deák László	rk.	hb.	IV.	30	
48	Dobos István	rk.	hb.	IV.	30	
49	Galbács Gyula	rk.	hb.	IV.	30	Árvaházi növendék.
50	Lipóczy László	rk.	hb.	IV.	30	
51	Liszka Jenő	rk.	hb.	IV.	30	
52	Magyar József	rk.	vidéki	IV.	24	II. félévre fizetett.
53	Nagy Béla	rk.	vidéki	IV.	48	
54	Ottó István	rk.	hb.	IV.	30	
55	Saffel Mihály	rk.	hb.	IV.	30	
56	Siklaki Dezső	rk.	hb.	IV.	30	Árvaházi növendék.
57	Stermenszky József	rk.	vidéki	IV.	48	
58	Tóth István	gör. k.	hb.	IV.	30	Árvaházi növendék.
59	Bérczi Béla	rk.	hb.	V.	30	
60	Dezső Gizella	ref.	hb.	V.	48	Magántanuló.
61	Ehm Ottó	rk.	vidéki	V.	48	
62	Keresztes Gyula	rk.	hb.	V.	30	
63	Lipóczy Imre	rk.	hb.	V.	30	
64	Ottó László	rk.	hb.	V.	30	
65	Rimóczi Ferenc	rk.	hb.	V.	30	
66	Tóth Dezső	rk.	hb.	V.	30	
67	Totin József	gör. k.	hb.	V.	15	Árvaházi növ. II. félévre fizetett.
68	Batu Aladár	rk.	hb.	VI.	30	
69	Nagy József	rk.	hb.	VI.	30	Árvaházi növendék.
70	Szabó István	rk.	hb.	VI.	30	
71	Virág László	rk.	hb.	VI.	30	
72	Nagy Imre	rk.	hb.	VII.	15	A II. félévre fizetett.
73	Riger István	rk.	vidéki	VII.	48	
74	Witkó Ferenc	rk.	vidéki	VII.	24	Kimaradt 1913. febr. 5.
75	Fekete Sándor	rk.	hb.	VIII.	30	
76	Kabók Sándor	rk.	hb.	VIII.	30	
77	Kerekes Emil	rk.	hb.	VIII.	30	
78	Niederecker Gáspár	rk.	vidéki	VIII.	48	
79	Tóth László	rk.	hb.	VIII.	30	
Összesen :					2301	

NB. ¹ A r. kath. egyházközségnek 1905. november 12-én 189. sz. a. hozott határozata értelmében a helyi Árvaház növendékei helybelieknek vétetnek, de, ha érdemjegyeik között több az elégséges, mint a jeles és jó érdemjegy, tandíjmentességben nem részesülnek.

XIV.

Statisztikai adatok.

Sorszám		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
		o s z t á l y								
1	Főlvételelt az egész tanév folyamán:									
	nyilvános tanuló.....	60	41	26	25	19	17	26	26	240
	magántanuló.....	1	1	—	—	1	—	—	—	3
	Összesen:	61	42	26	25	20	17	26	26	243
2	Kimaradt évközben	10	3	—	—	2	—	1	—	16
	Magántanuló lett.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vizsgálatot nem tett.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Meghalt.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Vizsgálatot tett az év végéig:									
	nyilvános tanuló.....	50	38	26	25	17	17	25	26	224
	magántanuló.....	1	1	—	—	1	—	—	—	3
	Összesen:	51	39	26	25	17	17	25	26	227
4	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	haladó.....	45	37	25	24	16	16	22	26	211
	ismétlő.....	6	2	1	1	2	1	3	—	16
	Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227
5	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	róm. kath.....	50	31	21	21	13	14	21	24	195
	gör. kath.....	—	1	—	1	1	1	—	—	4
	gör. kel. (román).....	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	gör. kel. (szerb).....	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	ág. ev.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ref.....	1	4	—	—	3	2	1	—	11
	unitárius.....	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	izraelita.....	—	2	4	2	1	—	3	2	14
	Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227
6	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	magyar anyanyelvű.....	48	39	26	25	18	17	25	26	224
	német.....	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	tót.....	2	—	—	—	—	—	—	—	2
	Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227

Sorszám		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
		o s z t á l y								
7.	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	csakis magyarul beszél	44	30	23	24	15	15	19	21	191
	németül is	5	6	3	—	3	2	4	4	27
	románul is	—	3	1	—	—	—	1	—	5
	tótul is	2	—	—	1	—	—	2	1	6
	szerbül is	—	—	—	—	—	—	1	—	1
8	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	görögpótló tárgyakat tanult	—	—	—	—	7	9	7	9	32
9	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók szülei (gyámjai) között polgári állásra nézve volt:									
	Nagybirtokos, nagybérelő	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Középbirtokos és bérelő	5	2	1	—	—	—	1	1	10
	Kisbirtokos, kisbérelő	7	5	3	—	3	4	4	5	31
	Kisbirtokos, napszámos	1	—	—	1	—	—	—	—	2
	Egyéb őstermelő	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Gazdasági tisztviselő	—	—	—	—	—	—	2	1	3
	Egyéb gazdasági segédszemély	—	—	1	—	—	1	1	—	3
	Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	—	—	—	—	2	—	—	—	2
	Kisiparos, bányakisvállalkozó	9	5	—	5	1	3	5	7	35
	Ipari vagy bányászati tisztviselő	1	1	2	—	—	—	—	—	4
	Egyépipari v. bányászati segédszemély	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	Nagykereskedő, nagyvállalkozó	1	—	—	—	1	—	—	—	2
	Kiskereskedő, kisvállalkozó	1	5	3	1	—	1	2	1	14
	Kereskedelmi vagy közlekedési tisztv.	—	1	2	1	—	1	—	1	6
	Egyéb keresk. és közlek. segédszemély	—	—	—	1	—	—	—	—	1
	Köztisztviselő	8	5	—	2	2	5	3	—	25
	Pap, tanár, tanító	2	2	—	2	3	—	1	3	13
	Másféle értelmiségi	6	2	4	1	2	—	2	3	20
	Közhivatalban alkalmazott vagy másféle értelmiségi altiszt vagy szolga	5	3	3	4	1	—	1	—	17
	Katonatiszt	—	—	1	1	—	—	—	—	2
	Katona altiszt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Nyugdíjas, tőkés, háztulajdonos	—	—	1	—	—	—	2	—	3
	Magánzó, eltartásos	—	3	2	2	2	—	1	4	14
	Egyéb és ismeretlen foglalkozású	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Árvaházi, szeretetházi tanulók	5	5	3	3	1	2	—	—	19
	Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227
10	A nyilvános és magántanulók létszáma december 31-én kor szerint:									
	9 éves	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	10 „	15	1	—	—	—	—	—	—	16
	11 „	18	18	1	—	—	—	—	—	37
	12 „	22	16	13	1	—	—	—	—	52
	13 „	4	7	8	14	1	—	—	—	34
	14 „	—	—	3	3	4	—	—	—	10
	15 „	—	—	1	6	9	6	1	—	22

Sorszám		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
		o s z t á l y								
	16 éves	—	—	—	—	3	6	1	1	11
	17 "	—	—	—	1	3	4	5	5	18
	18 "	—	—	—	—	—	—	9	10	19
	19 "	—	—	—	—	—	1	7	7	15
	20 "	—	—	—	—	—	—	3	3	6
	21 "	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	22 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Több éves	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen:	59	42	26	25	20	17	26	26	241
11	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közt volt:									
	helybeli	34	26	19	17	13	10	12	10	126
	megyei	7	3	4	3	2	2	—	1	32
	más megyebeli	10	10	3	5	3	5	13	15	69
	horvát-szlavonországi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	más állambeli	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227
12	Az összes nyilvános tanulók közt előfordult:									
	könnyű betegségi eset	98	38	60	60	46	23	55	22	402
	súlyos betegségi eset	5	—	2	—	—	—	1	—	8
	járványos betegségi eset	2	1	—	—	—	—	—	—	3
	halállal végződő	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Az év végéig vizsgálatot tett nyilvános tanulóktól mulasztott óra:									
	igazolt mulasztott óra	1291	428	572	443	342	299	523	297	4195
	igazolatlanul mulasztott óra	9	8	—	—	—	—	—	—	17
	Összesen:	1300	436	572	443	342	299	523	297	4212
14	Az év végéig vizsgálatot tett nyilvános tanulók közül:									
	nem mulasztott	13	18	4	4	4	3	8	12	66
	csak igazoltan mulasztott	36	19	21	21	13	14	17	14	155
	igazolatlanul mulasztott	1	1	—	—	—	—	—	—	2
15	Az év végéig vizsgálatot tett nyilvános tanulók közt viseletre:									
	jó	38	25	22	17	14	14	24	23	177
	szabályszerű	12	12	4	8	3	3	1	3	46
	kevésbé szabályszerű	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Összesen:	50	38	26	25	17	17	25	26	224

Sorszám		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
		o s z t á l y								
16	A feqyelmi eselek az egész év folyamán:									
	igazgatói megrovásban részesült ...	2	1	—	1	1	—	1	—	6
	tanárkari megrovásban részesült tanács folytán eltávozott ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	kizáratott ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Az év végéig vizsgálatot lett összes tanulók közül:									
	minden rendes tantárgyból jeles ...	1	—	1	—	1	1	4	4	12
	minden rendes tantárgyból jó ...	7	7	6	5	6	4	9	9	53
	minden r. tantárgyb. legalább elégséges	28	23	16	16	7	10	10	13	123
	egy rendes tantárgyból elégtelen ...	3	3	1	3	3	1	1	—	15
	két rendes tantárgyból elégtelen ...	4	4	—	—	—	1	1	—	10
	több rendes tantárgyból elégtelen ...	8	2	2	1	1	—	—	—	14
Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227	
18	Az év végéig vizsgálatot tett tanulók közül:									
	felsőbb osztályba felléphet ...	36	30	23	21	14	15	23	26	188
	javitó vizsgálatot tehet ...	3	3	1	2	3	—	1	—	13
	osztályismétlésre utasítatik ...	12	5	2	1	1	1	1	—	23
	az osztályt többé nem ismételheti ...	—	1	—	1	—	1	—	—	3
Összesen:	51	39	26	25	18	17	25	26	227	
19	Rendkívüli tantárgyat tanult a nyilvános tanulók közül, még pedig:									
	egészségtant ...	—	—	—	—	—	—	25	26	51
	műéneket ...	50	38	9	12	6	9	14	14	152
	gyorsírást ...	—	—	6	5	5	—	3	—	19
	francia nyelvet ...	—	—	3	2	2	—	—	—	7
	zenét ...	—	2	2	—	2	4	8	6	24
	magánrajzot ...	5	8	9	5	6	3	—	—	36

A nyilvános és magántanulók tanulmányi eredményének részletes áttekintése.

Tantárgyak	I.				II.				III.				IV.				V.				VI.				VII.				VIII.				Összesen					
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen	jeles	jó	elégséges	elégtelen		
Vallástan	19	19	12	1	18	16	5	—	21	5	—	—	10	13	2	—	10	4	4	—	12	3	2	—	19	4	2	—	22	4	—	—	131	68	27	1		
Magyar nyelv	5	13	27	6	2	17	18	2	6	7	11	2	4	14	7	—	6	4	8	—	4	6	7	—	15	4	6	—	11	11	4	—	53	76	88	10		
Latin nyelv	5	10	28	8	—	16	16	7	3	6	14	3	1	9	11	4	3	5	9	1	3	4	8	2	8	8	9	—	7	9	10	—	30	67	105	25		
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	3	—	3	3	2	—	8	7	3	—	8	5	4	—	22	20	12	—		
Görögp. irod. tanulm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	3	6	—	—	3	4	—	—	5	4	—	—	14	16	2	—		
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	5	7	14	—	2	9	13	1	4	4	10	—	4	5	7	1	8	11	5	1	10	9	7	—	33	45	56	3			
Történelem	—	—	—	—	—	—	13	6	7	—	3	7	15	—	7	5	5	1	5	3	9	—	—	—	—	12	4	9	—	15	5	6	—	55	30	51	1	
Földrajz	7	9	27	8	11	14	14	—	9	5	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	28	53	8			
Természetrajz	11	13	25	2	17	13	9	—	—	—	—	5	7	13	—	5	5	8	—	5	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	45	60	2		
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	6	2	9	9	8	—	17	18	14	2		
Mennyiségtan	7	7	27	10	3	8	23	5	2	9	13	2	3	4	17	1	3	6	5	4	2	3	12	—	8	6	11	—	4	11	11	—	32	54	119	22		
Rajzoló geometria	5	15	22	9	9	13	14	3	5	11	9	1	3	11	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	50	55	14		
Görögptlő rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	1	—	3	4	2	—	3	1	3	—	4	3	2	—	12	12	8	—		
Filozófia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	8	3	—	—	—	—	—	15	8	3	—
Szépírás	18	10	20	2	9	14	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	24	34	3		
Tornázás	2	21	24	—	1	24	13	—	4	16	6	—	7	11	5	—	7	8	2	—	3	11	1	—	5	5	4	1	4	11	—	—	33	107	55	1		

Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése az 1912–1913. iskolai évről.

A vizsgálatok ideje			A jelentkezők száma	Az írásbelin				A szóbelin			Az érettek közül														
				megfelelt	meg nem felelvén, ismétlődő vizsgálatra utasított	szabálytalanság miatt visszatartott	végleg elutasított	Szóbelire bocsáttatott	jelesen érettt	jól	elégségesen	jav. vizsg. utasított	ism. vizsg. utasított	végleg elutasított	pap-tanári	papi tanári	jogi	orvosi	mérnöki	gazdászati	erdészeti	katonai	vegyészi	hivatalnoki	kereskedelmi
1912. szeptember	pótló teljes	első ism.	13	6	6	1	—	6	—	—	4	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1
	kiegészítő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	javító	—	19	—	—	—	—	19	—	—	11	8	—	—	—	—	1	7	1	—	1	—	—	—	1
1912. december	pótló teljes	első ism.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	kiegészítő	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	javító	—	8	—	—	—	—	8	—	—	8	—	—	—	—	1	5	1	—	—	—	—	—	—	1
1913. május—június	rendes teljes	első ism.	26	26	—	—	—	26	9	9	7	1	—	—	10	3	—	2	5	1	—	—	1	1	2
	kiegészítő	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	javító	—	2	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—

NB. A Vallás- és Közoktatásügyi Min. 31,072/1908. sz. a. kelt rendelete értelmében 14 ifjú tett a görög nyelvből kiegészítő érettségi vizsgálatot, még pedig 8 jeles, 5 jó és 1 elégséges eredménnyel.

Az V—VI. osztályú tanulók test- és erőmérési táblázata.

A tanulók névsora	Testmérési adatok																	Erőmérési adatok												
	A felső kar kerülete cm.-ben							A mellkas kerülete cm.-ben							A testmag. cm-ben			Év elején				Év végén								
	év elején			év végén				év elején			év végén				gyarapodás	apadás	év elején	év végén	növés	hajlító izom	feszítő izom	sarkazás	erőpontok száma	hajlító izom	feszítő izom	sarkazás	erőpontok száma	gyarapodás	apadás	
	nyújtva	hajlítva	izom	nyújtva	hajlítva	izom	gyarapodás	apadás	kilégzés-kor	belégzés-kor	a mellkas táglulása	kilégzés-kor	belégzés-kor	a mellkas táglulása																gyarapodás
V. osztály.																														
Balázs Rezső	20	22	2	22	23	1	—	1	69	76	7	71	80	9	2	—	159	163	4	—	—	4	—	—	—	—	8	—	—	—
Bérczi Béla	21	24	3	22	25	3	—	—	73	83	10	73	84	11	1	—	161	169	8	7	1	42	32	7	3	43	40	8	—	
Dunszt Kálmán	21	23	2	22	24	2	—	—	72	78	6	73	80	7	1	—	172	172	—	3	—	47	12	—	—	54	—	—	12	
Ehm Ottó	26	30	4	28	32	4	—	—	84	96	12	84	96	12	—	—	172	172	—	10	9	6	44	12	10	54	88	44	—	
5 Farkas Ferenc	21	23	2	23	26	3	1	—	74	85	11	74	87	13	2	—	157	160	3	5	3	36	32	9	7	40	64	32	—	
Haasz Leó	22	25	3	24	26	2	—	1	72	80	8	73	83	10	2	—	167	170	3	7	8	8	38	9	12	43	84	46	—	
Keresztes Gyula	24	28	4	26	28	2	—	2	83	90	7	83	90	7	—	—	171	172	1	9	7	13	45	7	11	30	66	21	—	
Kiss Nándor	19	21	2	22	23	1	—	1	66	73	7	68	77	9	2	—	152	155	3	—	—	22	—	3	1	23	16	16	—	
Kovács István	20	23	3	21	23	2	—	1	70	76	6	72	79	7	1	—	177	181	4	2	—	10	8	—	1	24	4	—	4	
10 Lipóczy Imre	24	28	4	25	30	5	1	—	75	83	8	75	86	11	3	—	165	167	2	6	8	29	56	7	11	37	72	16	—	
Molitor József	25	29	4	26	30	4	—	—	86	95	9	86	97	11	2	—	173	174	1	3	—	24	12	3	2	37	20	8	—	
Ottó László	22	25	3	24	27	3	—	—	74	84	10	75	87	12	2	—	168	173	5	5	2	41	28	8	9	44	68	40	—	
Rimóczi Ferenc	22	25	3	24	26	2	—	1	75	85	10	76	86	10	—	—	168	174	6	2	4	22	24	6	4	30	40	18	—	
Szabó Gergely	24	27	3	25	28	3	—	—	82	90	8	81	89	8	—	—	174	174	—	8	2	19	51	4	—	10	16	—	35	
15 Szabó István	22	26	4	24	28	4	—	—	75	84	9	76	84	8	—	1	170	173	3	5	1	10	22	4	2	5	17	—	5	
Tóth Dezső	23	26	3	24	27	3	—	—	71	78	7	73	82	9	2	—	157	160	3	4	2	5	17	3	4	27	28	11	—	
Totin József	22	25	3	25	28	3	—	—	74	81	7	78	86	8	1	—	158	162	4	1	4	1	11	5	15	18	58	47	—	
VI. osztály.																														
Batu Aladár	25	28	3	26	29	3	—	—	78	85	7	78	85	7	—	—	155	156	1	11	14	44	94	12	16	38	104	10	—	
Bíró Árpád	30	33	3	31	36	5	2	—	88	98	10	89	104	15	5	—	175	184	9	—	—	14	—	—	—	25	—	—	—	
Csabai Antal	23	26	3	23	26	3	—	—	73	83	10	73	83	10	—	—	169	173	4	3	—	22	12	2	—	5	8	—	4	
Kocsák Béla	23	26	3	23	26	3	—	—	80	89	9	81	90	9	—	—	169	169	—	5	4	3	21	5	6	6	28	7	—	
5 Madari József	24	27	3	25	28	3	—	—	80	92	12	81	91	10	—	2	173	174	1	12	8	41	80	10	8	61	72	—	8	
Márk László	23	26	3	25	28	3	—	—	77	85	8	80	88	8	—	—	161	166	5	1	8	9	27	6	14	30	70	43	—	
Nagy István	25	29	4	26	26	3	—	1	82	91	9	83	90	7	—	2	173	173	—	—	—	—	—	1	—	5	4	4	—	
Nagy József	21	22	1	23	25	2	1	—	72	81	9	76	85	9	—	—	169	175	6	—	—	20	—	1	3	15	16	16	—	
Rapcsányi István	27	30	3	27	30	3	—	—	81	88	7	81	88	7	—	—	168	168	—	1	2	15	12	1	2	15	12	—	—	
10 Sándor Miklós	19	22	3	21	23	2	—	1	69	76	7	70	77	7	—	—	160	166	6	2	—	6	8	3	1	15	16	8	—	
Szabó István	23	26	3	24	28	4	1	—	79	91	12	78	91	13	1	—	180	181	1	7	4	30	44	6	7	30	52	8	—	
Szalai Béla	22	24	2	22	25	3	1	—	74	84	10	76	85	8	—	1	169	172	3	3	—	6	12	—	—	14	—	—	12	
Tóth Gyula	23	26	3	23	26	3	—	—	77	86	9	79	89	10	1	—	169	174	5	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	
Virág László	22	24	2	24	26	2	—	—	76	84	8	76	84	8	—	—	165	168	3	1	—	4	4	—	—	12	—	—	4	

A VII—VIII. osztályú tanulók test- és erőmérési táblázata.

A tanulók névsora	Testmérési adatok													Erőmérési adatok															
	A felső kar kerülete cm.-ben						A mellkas kerülete cm.-ben						A testmag. cm-ben			Év elején				Év végén									
	év elején		év végén		gyarapodás	apadás	év elején		év végén		gyarapodás	apadás	év elején		év végén		növés	hajlító izom	feszítő izom	sarkazás	erőpontok száma	hajlító izom	feszítő izom	sarkazás	erőpontok száma	gyarapodás	apadás		
	nyújtva	hajlítva	izom	nyújtva			hajlítva	izom	nyújtva	hajlítva			izom	nyújtva	hajlítva	izom												nyújtva	hajlítva
VII. osztály.																													
Bárany György	22	23	1	22	24	2	1	—	71	80	9	71	80	9	—	—	164	164	1	4	—	4	12	4	1	20	20	8	—
Bencsik Gyula	23	27	4	24	27	3	—	1	77	85	8	77	86	9	1	—	169	170	1	10	5	30	60	9	7	40	64	4	—
Faragó László	25	29	4	25	29	4	—	—	78	89	11	78	90	12	1	—	171	172	1	9	5	27	55	8	6	36	56	1	—
Fehér Sándor	26	29	3	27	30	3	—	—	84	94	10	84	94	10	—	—	173	173 ⁵	0 ⁵	8	10	34	70	10	11	42	84	14	—
5 Fekete Dezső	21	24	3	21	24	3	—	—	75	82	7	75	82	7	—	—	172	173	1	4	—	16	16	—	—	—	—	—	16
Huschitt Mátyás	26	29	3	26	29	3	—	—	81	90	9	81	90	9	—	—	181	182	1	6	4	24	40	5	2	30	28	—	12
Jeremia István	26	30	4	26	30	4	—	—	79	86	7	79	87	8	1	—	172	173	1	5	11	33	64	8	15	50	92	28	—
Juhász Kálmán	28	31	3	27	30	3	—	—	84	91	7	85	92	7	—	—	171	172	1	—	—	5	—	—	—	13	—	—	—
Kiss István	23	25	2	—	—	—	—	—	82	89	7	—	—	—	—	—	175	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Král Ervin	21	23	2	21	23	2	—	—	71	77	6	72	80	8	2	—	162	167	5	2	2	8	16	—	—	13	—	—	16
Nagy Imre	24	29	5	24	27	3	—	2	79	89	10	75	86	11	1	—	157	157	—	18	17	70	140	10	10	25	65	—	75
Nyúl Bertalan	24	28	4	24	28	4	—	—	78	88	10	78	89	11	1	—	172	173	1	3	6	62	36	8	6	60	50	20	—
Rapsányi Kálmán	23	27	4	23	27	4	—	—	79	88	9	79	88	9	—	—	177	177	—	6	4	50	40	6	4	50	40	—	—
Riger István	26	30	4	26	29	3	—	1	89	97	8	85	98	13	5	—	173	173	—	5	5	20	40	2	3	15	20	—	20
15 Stein Gyula	24	29	5	27	30	3	—	2	76	85	9	76	86	10	1	—	168	170	2	12	13	55	100	10	15	54	100	—	—
VIII. osztály.																													
Bokor Aladár	23	26	3	24	27	3	—	—	73	84	11	80	88	8	—	3	169	170	1	6	10	38	64	5	11	33	64	—	—
Colen Vilmos	29	33	4	29	34	5	1	—	89	101	12	94	103	9	2	—	180	180	—	3	3	28	24	2	2	22	16	—	8
Divényi Károly	23	26	3	25	27	2	—	1	82	92	10	81	91	10	—	—	173	173	—	3	1	10	16	—	—	10	—	—	16
Fekete Sándor	26	29	3	25	29	4	1	—	83	93	10	81	92	11	1	—	174	174	—	11	9	50	80	6	5	23	44	—	36
5 Ganz József	23	26	3	22	25	3	—	—	80	90	10	79	88	9	—	1	168	168	—	13	7	60	80	8	10	42	72	—	8
Kabók Sándor	24	27	3	26	29	3	—	—	75	81	6	76	84	8	2	—	160	160	—	15	18	65	131	20	15	50	120	—	11
Kerekes Emil	27	31	4	28	32	4	—	—	82	92	10	83	95	12	2	—	169	169	—	8	3	60	44	5	10	41	60	16	—
Sz. Kovács József	24	28	4	25	29	4	—	—	79	88	9	80	89	9	—	—	170	172	2	8	15	33	79	21	11	47	111	32	—
May Mihály	24	28	4	25	29	4	—	—	81	91	10	82	93	11	1	—	179	179	—	4	6	20	40	8	10	36	72	32	—
10 Niederecker Gáspár	26	29	3	25	29	4	1	—	83	91	8	81	91	10	2	—	164	164	—	11	4	—	30	11	7	21	57	27	—
Nobilis Tibor	24	27	3	23	26	3	—	—	80	88	8	76	87	11	3	—	169	169	—	4	1	15	20	3	—	10	12	—	8
Szabó László	24	26	2	24	26	2	—	—	76	87	11	76	88	12	1	—	168	176	8	7	5	24	48	2	—	5	8	—	40
Tóth László	21	25	4	22	25	3	—	1	75	81	6	77	83	6	—	—	177	177	—	5	3	19	32	2	4	—	12	—	20
Varga István	20	24	4	20	23	3	—	1	77	83	6	76	84	8	2	—	164	164	—	4	—	18	10	1	2	9	12	—	6
15 Zaleszky Antal	26	29	3	26	29	3	—	—	83	95	12	86	98	12	—	—	179	179	—	5	5	25	40	6	7	27	52	12	—

XVI.

Értesítés az 1913—14. tanévre.

Augusztus 29-ikén (pénteken) d. e. 8 órakor kezdődnek a pótló-, javító- és fölvételi vizsgálatok; ugyanazon napon lesznek a magántanulók írásbeli vizsgálatai, 30-ikán pedig a magántanulók szóbeli vizsgálatai.

A beiratkozások szeptember hó 1., 2. és 3. napjain lesznek 8—12 óráig. Ezentúl egy hétig csak oly tanulókat vesz föl az igazgató, kik elmaradásukat elfogadható okkal (pl. betegséggel) igazolni tudják. A kik még későbbben akarnak beiratkozni, egy koronás bélyeggel ellátott, kellően megokolt és a budapestvidéki tankerület kir. főigazgatóságához címzett kérvényt adjanak be a főgimnázium igazgatójához. A kérvényhez mellékelni kell a mult tanévről szóló bizonyítványt s egyéb okmányt (pl. betegségi bizonyítványt).

Az első osztályba 68 tanuló vehető föl és pedig első sorban szeptember elsején csakis helybeli róm. kath. vallásúak; szept. 2. és 3-ikán vidéki róm. kath. vallásúak, s a mennyiben a jelzett szám be nem telik, más vallásúak is.

A II—VIII. osztályokra jelentkező tanulók valláskülömbőség nélkül már az első napon is beiratkozhatnak.

Az első osztályba olyan tanulók iratkozhatnak be, kik az elemi osztályokat legalább elégséges eredménnyel elvégezték, vagy ennek hiányában a fölvételi vizsgálatot jó sikerrel kiállják; továbbá életük kilencedik évét már betöltötték és tizenkét évnél nem idősebbek; tizenkét évesnél idősebb tanulók fölvétele fölött a tanári testület határoz.

Beiratkozáskor minden tanuló magával hozza az előző évről szóló iskolai bizonyítványát; *az első osztályba beiratkozók, valamint a más tanintézetből jövő felsőbb osztályos tanulók is az iskolai bizonyítványon kívül születési bizonyítványaikat (keresztlevelet) és újraoltási bizonyítványaikat is magukkal hozzák.*

Beiratkozáskor minden tanuló fizet 4 korona beiratási díjat, egy koronát az ifjúsági könyvtárra, egy koronát a végértéskönyvre, 50 fillért az országos nyugdíjintézet céljaira és 20 fillért tintára, összesen 6 korona 70 fillért. *Ezen összeg fizetése alól senki sem menthető föl.*

Az iskolapénzt (u. n. tandíjat) illetőleg a következő egyházközségi határozat az irányadó: *helybeli róm. kath. vallású tanulók 30 koronát fizetnek egész évre; a vidékiek és a más vallásúak 48 koronát fizetnek egy*

évre, melynek fele 15, illetőleg 24 korona a beiratkozáskor, a másik fele pedig február hó első felében fizetendő le a főgimnázium igazgatójánál.

Megjegyzendő, hogy szegény sorsú, jó viseletű és jó előmenetelű tanulók tandíjmentességért folyamodhatnak a következő módon: *A bélyegmentes folyamodványt a kecskeméti róm. kath. egyházközséghez kell címezni; csatolni kell hozzá a folyó polgári évről kiállított szegénységi bizonyítványt és a mult tanévi iskolai bizonyítványt; az így fölszerelt folyamodványt legkésőbb szept. 25-ig a főgimnázium igazgatójánál kell beadni.* A tanárok és tanítók gyermekei szegénységi bizonyítványt nem csatolnak.

A tandíj fizetése alól való fölmentés csak egy iskolai évre szól; *de, ha a fölmentett tanuló az első félév végén (jan. 31.) csak egy tantárgyból is elégtelen tanjegyet kap, vagy magaviselete nem megfelelő, tandíjmentességét elveszíti és a második félévi tandíjat meg kell fizetnie.*

Azon tanulók, kik a tanév végén egy tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet, a jövő tanév elején (aug. 29.) a tanári kar engedélyével javító vizsgálatot tehetnek.

Akik két tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet és javítani akarnak, egy koronás bélyeggel ellátott és a „Budapestvidéki tankerület kir. főigazgatóságához“ címzett folyamodványt adjanak be a főgimnázium igazgatójához; a folyamodványhoz mellékelni kell a tanévvégi bizonyítványt is.

Akik kettőnél több tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet, javító vizsgálatra nem bocsáthatók.

Bukott ismétlő tanuló többé nem ismétélhet. A javító- és pótló vizsgálatokat csak azon intézetben lehet letenni, a melyben az illető tanuló az elégtelen tanjegyet kapta, vagy a vizsgálatot fontos ok, pl betegség miatt le nem tehetette.

A szeptemberi pótló-, javító- és kiegészítő érettségi vizsgálatokra a jelentkezés augusztus 15-ig történik; ez időig az érdekeltek okmányaikat a főgimnázium igazgatójánál adják be.

A beiratkozáskor a vidéki szülők, vagy gyámok kötelesek oly helyettest bemutatni, vagy bejelenteni, kire gyermekük, vagy gyámoltjuk gondos felügyeletét átruházzák.

Kecskeméten, 1913. június hó 29-ikén.

DR. TÓTH GYÖRGY,
főgimn. igazgató.

Rajzkiállítás.

Mínt hogy intézetünkben az idén először volt rajztanítás az összes osztályokban (I—VIII.), növendékeink rajzaiból kiállítást rendeztünk az intézet tornacsarnokában. A rajzkiállítás június 21-én nyílt meg és 23-án délután záródott be.

A rajzkiállítás teljesen felölelte az évi anyagot, valamint a magánórák alatt készült — és szorgalmi rajzokat. Kiállításra kerültek geometriai rajzok, falevelek, virágok, használati tárgyak, csendélet csoportok, kitömött- és gipszállatok, gipsz- és élőfejek, kijelölt tájrészletek, házcsoportok, udvarrészletek és a gimn. temploma az összes használati technikákban. (Ceruza, szén, aquarell, pasztell, olaj, toll.)

Az 1913—14. tanévben használt tankönyvek jegyzéke:

I. osztály.

- Róm. kath. nagyobb katekizmus. Bpest. 1908. e. sz. 218/1908.
 Bartha I. dr.: Magyar nyelvtan, mondattani 1. 2. r. Budapest e. sz. 45603/1912. 7. k.
 Prónai A. dr.: Magyar olvasókönyv I. rész. 55344/1908. e. sz.
 Pirchala I.: Latin nyelvtan. Pozsony, 1901. e. sz. 456/1902.
 Fodor—Székely: Liber Sexti Latin nyelvkönyv I. II. Bpest, 1912. e. sz. 85187/1912. 3. k.
 Körösi A.: Földr. Bpest, e. sz. 45502/1912. 9. k.
 Ormándy M.: Természetráaj, Budapest, e. sz. 88201/1909. 3. k.
 Suták J. dr.: Számítan a középiskolák I. II. és III. osztályai számára Budapest, e. sz. 141409/1911. 8. k.
 Huszka J.: Rajzoló geometria I. r. Budapest, e. sz. 135547/1901. 3. k.
 Szepesi I.: Imák és énekek.

Segédkönyv:

- Kogutowitz: Középiskolai földrajzi Atlasz. I. 2. 3. r. Bpest, e. sz. 86051/1910. 9. k.

II. osztály.

- Titz A. dr.: Az ó-szövetség története. I. r. Budapest, 1910.
 Róm. kath. nagyobb katekizmus. Bpest, 1908. Magyar nyelv és Olvasókönyv mint az I. osztályban.
 Pirchala I.: Latin nyelvtan, Pozsony, e. sz. 111418/1907. 11. k.
 Atkinson H. W. és Pearce J. W. E. Latin olvasókönyve alapján Geréb József és Morvay Győző Kis latin Nyelvkönyve. Bp. 1907.
 Körösi A.: Földr. II. r. Budapest, e. sz. 7. k. 93169/1912.
 Ormándy M.: Természetráaj II. r. Budapest, e. sz. 4420/1909. 2. k.
 Suták I. dr.: Mint az I. o.-ban.
 Huszka I.: Rajzoló geometria II. r. Bpest, e. sz. 52776/1909. 2. k.

Segédkönyv.

- Kogutowitz I.: Mint az I. o.-ban.

III. osztály.

- Adjutus Secundus: Az új-szövetségi bibliai történetek magyarázata II. r. Szatmár 1912.
 Kis Katekizmus XLIII. k. Budapest, 1906.

- Szabó Ignác dr.: Magyar olvasókönyv III. r. Budapest, e. sz. 143084/1906.
 Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Bpest. e. sz. 143084/1911. 3. k.
 Atkinson H. W. és Pearce J. W. E. Latin olvasókönyve alapján Geréb József és Morvay Győző Kis latin Nyelvkönyve. Budapest. 1907.
 Pirchala I.: Latin nyelvtan. Pozsony, e. sz. 111418/1907. 11. k.
 Pirchala I.: Latin olvasókönyv a III. és IV. osztály számára Pozsony, e. sz. 133843/1907. 5. k.
 Varga O.: A magyarok története és Magyarország a jelenben. Budapest, e. sz. 154050/1911. 7. k.
 Körösi A.: Földrajz II—III. r. Bpest, 1900. e. sz. 3223/1900.
 Vörös Cyrill.: A fizikai és math. földrajz elemei. Budapest, e. sz. 112609/1909. 2. k.
 Suták I. dr.: Mint az I. o.-ban.
 Huszka J.: Rajzoló geometria III. r. Budapest, e. sz. 144457/1911. 2. k.
 Szepesi I.: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

- Schmidt.: Latin-magyar és Magyar-latin szótár I—II. Budapest, 1901.
 Kelemen B.: Német-magyar és Magyar-német szótár. Budapest, 1900.
 Kogutowitz: 10 térkép a magyarok tört.-ből. e. sz. 2604/1897. 7. k.
 Kogutowitz: Mint az I. o.-ban.

IV. osztály.

- Titz A. dr.: Róm. kath. szertartástan. Budapest, 1912.
 Kis Katekizmus XLIII. k. Budapest, 1896.
 Lehr A.: Arany Toldija. XII. k. Budapest, e. sz. 51922/1892.
 Bartha—Prónai: Stilisztika. Budapest, e. sz. 71439/1908. 2. k.
 Pirchala I.: Latin nyelvtan. Pozsony, 1901.
 Pirchala I.: Latin olvasókönyv a III. és IV. osztály számára Pozsony 11. kiadás e. sz. 133843/1907.
 Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Bpest, e. sz. 140039/1911. 2. k.
 Varga O.: A magyarok története II. r. Budapest, e. sz. 150748/1911. 7. k.
 Pintér P.: Növénytan. Bpest, e. sz. 136096/1911. 2. k.
 Borosay D.: Algebra V. kiad. Budapest, e. sz. 44336/1912.

Huszka J.: Rajzoló geometria IV. rész, Budapest, e. sz. 144457/1911. 2. k.
Szepesti I.: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

Schmidt J.: Latin-magyar és Magyar-latin szótár I—II. k. Budapest, 1900.
Kelemen B.: Német-magyar és Magyar-német szótár. Budapest, 1900.
Kogutowitz: 10 térkép a magyarok tört.-ből.
Kogutowitz: Iskolai térkép.

V. osztály.

Schütz A. dr.: Kath. hittan a középiskolák V. oszt. számára, Bpest, 1911.
Bartha—Prónai: Retorika. Budapest, 1904. e. sz. 2659/1905. 1. k.
Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Bpest, e. sz. 131089/1909. 2. k.
Kaposy L.: Ciceronis pro A. L. Arhhia poeta. Budapest, e. sz. 157944/1911. 3. k.
Zsámboki (Schambach) Gy.: Cic. de imp. Gnaei Pompei. Bp. e. sz. 111665/1911. 3. k.
Csengeri J.: Ovidius szemelvények. Bpest, e. sz. 1538/1912. 5. k.
Maywald J.: Görög nyelvtan, 6. kiadás, e. sz. 112919/1911. Bpest.
Maywald J.: Görög gyakorló és olv. könyv az V. oszt. számára, 5. k. e. sz. 98452/1910.
Szölgyény J.: Világtörténelem I. r. Budapest, e. sz. 143906/1911. 3. k.
Pintér P.: Állattan. Budapest, 1903. eng. sz. 3425/1902. 1. k.
Borosay D.: Algebra I. IV. o.
Lóky B.: Geometria I. r. Budapest, e. sz. 4814/1912. 2. k.
Szepesti I.: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

Molnár S.: Latin stílusgyakorlatok. I. rész. Baja. 1907.
Wagner—Horváth B.: Római régiségek. Budapest e. sz. 96692/1912. 8. k.
Schmidt J.: Latin-magyar és Magyar-latin szótár. I—II. Bpest, 1900. e. sz. 4610/1910.
Kelemen B.: Német-magyar és Magyar-német szótár. Bpest, e. sz. 2003/1904. 11. k.
Kogutowitz: Történelmi atlasz. e. sz. 2604/1897. 1. k.
Sebestyén K.: Irodalomtörténet. Bpest, e. sz. 2226/1902.

Görögpótló tankönyvek:

Badics F.: Magyar irod. olvasókönyv I. rész. Bpest, e. sz. 2225/1911. 6. k.
Kempf: Homéros Iliása. Budapest, e. sz. 148463/1911. 3. k.

Kempf: Homéros Odysseia-ja. Bpest, e. sz. 5273/1905. 2. k.

Geréb J.: Szemelvények Herodotos történeti műveiből. Bp. eng. sz. 145913/1911. 4. k.

VI. osztály.

Schütz A. dr.: Kath. Erkölcstan I. k. Bpest.
Bartha—Prónai: Poetika és olvasókönyv. Budapest, e. sz. 69912/1910. 2. k.
Miklós Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Mint az V. o.-ban.
Kalmár E.: Szemelvények T. Livius római történetéből. Bp. 1900. eng. esz. 3165/1900.
Wirth Gy.: Szemelvények P. Vergilius M. Aneiséből. Bpest, 1905. e. sz. 3279/1905.
Maywald J.: Görög nyelvtan IV. kiad.
Maywald J.: Görög gyakorló és olvasókönyv II. rész. Budapest, e. sz. 83441/1906. 4. k.
Szölgyényi J.: Világtörténelem II. r. Bpest, 1902. e. sz. 2962/1902. 3. k.
Pintér P.: Ásványtan. Budapest, 1903. e. sz. 3132/1903. 1. k.
Borosay D.: Algebra. I. IV. o.
Lóky B.: Geometria I. r. Bpest, I. V. o.
Szepesti I.: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

Molnár S.: Latin stílusgyakorlatok. I. r.
Wagner—Horváth B.: Római régiségek, I. V. o.
Schmidt J.: Latin-magyar és Magyar-latin szótár I—II. Bpest, 1901. e. sz. 486/1900.
Kogutowitz: Történelmi atlasz. Mint az V. o.-ban.
Sebestyén K.: Irodalomtörténet. Bp. 1903.
Lutter N.: Szorszámi táblák, Budapest. E. sz. 24284/1892. 10. K.

Görögpótló könyvek:

Badics: Magyar irod. olvasókönyv. II. r. Budapest. 144322/1911. 5. k.
Csengeri J.: Aischylos Oresteia-ja. Budapest e. sz. 20025/1894.
Csiky G.: Sophokles Antigonéja. 3. kiadás. e. sz. 22424/1883.
Kemenes (Kempf) I.: Euripides Iphigeniája, e. sz. 25409/1895. 2. k.
Wagner—Horváth: Görög régiségek. 5. k. Bpest, e. sz. 155324/1911.

VII. osztály.

Schütz A. dr.: Kath. egyháztörténelem. Bpest.
Prónai A. dr.: A magyar irodalom története I. r. Budapest, 1910. e. sz. 50874/1910.
Szinyei J.: A magyar nyelv. 6. kiadás Budapest, 1902. e. sz. 105995/1906.
Bartal—Malmosi: C. Sallusti Cr. libri de coniuratione Cat. et de bello Jugurthino. Bpest, 1891. e. sz. 10968/1891.

- Incze J.: Cicero in Verrem. Budapest, 1902. e. sz. 2522/1902.
 Wirth Gy.: Szemelvények P. Vergilius M. Aeneiséből. Bpest, 1905. e. sz. 3279/1905.
 Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Bpest. e. sz. 13348/1911. 2. k.
 Heinrich: Wilhelm Tell. Budapest. e. sz. 583/1912. 7. k.
 Geréb J.: Görög prózai szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon irataiból. Budapest, e. sz. 144059/1908. 3. k.
 Csengery J.: Homeros Odiseiája. Bpest. 1898. e. sz. 5632/1888.
 Csengery J.: Homerosi reliák. Budapest, 1903. e. sz. 1900/1903. 1. k.
 Szölgvény J.: Világtörténelem. III. r. Bpest, e. sz. 2957/1903. 2. k.
 Vörös Cyrill: Kísérleti természettan. II. k. Bpest. 1909. e. sz. 112600/1909. 2. k.
 Borosay D.: Algebra. I. IV. o.
 Dr. Lóky B.: Geometria, II. r. Bpest. e. sz. 5456/1904. 1. k.
 Szepesi: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

- Molnár S.: Latin stilusgyakorlatok. Baja. 1909.
 Wagner—Horváth B.: Római régiségek. Bpest, Wagner I. V. o.
 Schmidt J.: Latin-magyar és Magyar-latin szótára. I—II. Budapest, 1901. e. sz. 4610/1900.
 Kelemen B.: Német-magyar és Magyar-német szótár. Bpest, 1900. e. sz. 486/1900.
 Kogutowitz: Történelmi atlasz. Mint az V. osztályban.
 Sebestyén K.: Irodalomtörténet. Bp. 1903.
 Orosz M.: Német stilusgyakorlatok. e. sz. 112923/1911. 4. k.
 Elischer—Fröhlich: Szótár Homeros két epórához. Budapest. e. sz. 49966/1912. 3. k.

Görögpótló tankönyvek:

- Badics F.: Magyar irod. olvasókönyv III. r. Bpest. e. sz. 110411/1908. 5. k.
 Földi I.: Demosthenes válogatott beszédei. Budapest, e. sz. 112772/1911. 2. k.
 Szilasi M.: Szemelvények Thukydidesből. Budapest, e. sz. 4578/1899. 2. k.
 Wagner—Horváth: Görög régiségek. I. VI. osztály.

VIII. osztály.

- Schütz A.: Ker. Kath. Hítvédelem. 1. k.
 Prónai A. dr.: A magyar irodalom történet. II. r. Budapest, 1911. e. sz. 55667/1911. 1. kiadás.
 Miklós—Kaiblinger: Német nyelvkönyv. Mint a VII. o.-ban.
 Maywald J.: Goethe Iphigeniája, e. szám 3613/1902. 2. k.
 Dávid—Pozder: Tacitus műveiből való szemelvények II. kiad. 1901. e. sz. 413/1901.

- Wirth Gy.: Szemelvények Horatius műveiből. Bpest, 1902. e. sz. 2873/1902.
 Csengeri J.: Homeros Iliása. 4. kiad. Bpest, e. sz. 37078/1908.
 Csengeri J.: Homerosi reáliák. Bpest. 1903. e. sz. 43151/1889.
 Geréb J.: Görög prózai szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon irataiból. Budapest, 1902. e. sz. 3606/1902.
 Dr. Jászai R.: Magyar okmányozó történet. Bp., e. sz. 45982/1912. 2. k.
 Dorosay D.: Algebra. 1. IV. o.
 Dr. Lóky B.: Geometria. I. VII. o.
 Dr. Vörös Cyrill: Kísérleti természettan. Bpest, 1909. e. sz. 112609/1909. 2. k.
 Szitnyai E.: Lélektan és logika. Budapest, e. sz. 132342/1911. 6. k.
 Szepesi: Imák és énekek.

Segédkönyvek:

- Molnár S.: Latin stilusgyakorlatok. Baja II. r. 1909.
 Wagner—Horváth B.: Római régiségek. I. V. o.
 Schmidt J.: Latin-magyar és Magyar-latin szótár I—II. Bpest, 1901. e. sz. 4610/1901.
 Kelemen B.: Német-magyar és Magyar-német szótár. Bpest, 1900. e. sz. 486/1900.
 Kogutowitz: Történelmi atlasz. Mint az V. osztályban.
 Sebestyén K.: Irodalomtörténet. Budapest, 1903.
 Orosz M.: Német stilusgyakorlatok, e. sz. 112923/1911. 4. k.
 Elischer—Fröhlich: Szótár Homeros két epórához. Mint a VII. o.-ban.

Görögpótló tankönyvek:

- Földi J.: Szemelvények Platonból. Budapest, e. sz. 512/1905. 1. k.
 Zsámboki Gy.: A görög művészet. Bpest. e. sz. 140692/1911. 2. k.
 Wagner—Horváth: Görög régiségek. I. V. osztály.

Rendkívüli tantárgyak:

- Bódogh J.: Levelező Gyorsírás. Szeged, e. sz. 20163/1906. 14. k.
 Erődy—Szent-Gály: Módszeres énektan. 1. r. Bpest, e. sz. 29478/1906. 4. k.
 Erődy—Szent-Gály: Módszeres énektan. 2. r. Budapest. e. sz. 182322/1911. 2. k.
 Fodor J. dr.: Egészségtan. Budapest, e. sz. 144816/1911. 4. k.
 Harrach J.: Magyar Arion. 1. r. Bpest. e. sz. 74351/1902. 2. k.
 Harrach J.: Magyar Arion. 2. r. Bpest, e. sz. 16966/1864. 1. k.
 Hegedűs I. dr.: Francia nyelv: olvasó- és gyakorlókönyv. Bpest, e. sz. 69169/1907. 1. kiadás.
 Markovits—Vikár: Vitairás, hiv. tkv. 11 k.

TARTALOM.

—

I. Kirándulás benső életünk virágos mezőire . . .	3—29
II. Tanári kar	30—33
III. Előadott tananyag, tankönyvek	33—49
IV. Írásbeli feladványok	50—51
V. A főgimnázium története az 1912—13. tanévben .	51—58
VI. A főgimnázium külső viszonyai	58—59
VII. Könyv- és szertárak	60—65
VIII. Önképző-kör	65—69
IX. Testgyakorló-kör	69—71
X. Segélyző-Egyesület	71—72
XI. Gyorsíró-kör	72—73
XII. Jegyzőkönyv	73—77
XIII. Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések	77—80
XIV. A tanulók érdemsorozata	81—90
Kimutatás a tandíjmentes tanulókról	91—92
XV. Statisztikai adatok	93—100
XVI. Értesítés az 1913—1914. tanévre	101—102
Pótlás az V. fejezet végéhez: Rajzkiállítás . . .	103
Az 1913—14. tanévben használandó tankönyvek jegyzéke	105—107

—————

